

KVARTTI 3 | 10

NELJÄNNESVUOSIJULKAISU | KVARTALSPUBLIKATION

KVARTTI 3 | 10

HELSINGIN KAUPUNGIN
TIETOKESKUS

HELSINGFORS STADS
FAKTACENTRAL

CITY OF HELSINKI URBAN FACTS

NELJÄNNESVUOSIJULKAISU | KVARTALSPUBLIKATION | QUARTERLY

Päätoimittaja | Ansvarig redaktör Editor in Chief

Asta Manninen

Toimittaja | Redaktör | Editor

Vesa Keskinen

Tilastokatsaus | Statistisk översikt Statistical Overview

Sini Askelo

Käännökset | Översättning | Translations

Magnus Gräsbeck

Kuviot | Figurer | Graphs

Pirjo Lindfors
paitsi sivut 7-14
utom sid. 7-14
except pp. 7-14

Taitto | Ombrytning | General Layout

Ulla Nummio

Kansi | Pärm | Cover

Tarja Sundström-Alku

Paino | Tryckeri | Print

Tammerprint Oy, Tampere 2010

Julkaisija

Helsingin kaupungin tietokeskus
PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki
p. 09 310 1612

Utgivare

Helsingfors stads faktacentral
PB 5500, 00099 Helsingfors stad
tel. 09 310 1612

Publisher

City of Helsinki Urban Facts
P.O.Box 5500, FI - 00099 City of Helsinki,
Finland
telephone +358 9 310 1612

Tilaukset, jakelu

Beställningar, distribution

p. - tel. 09 310 36293
tilaukset.tietokeskus@hel.fi

Orders by phone, Distribution

telephone +358 9 310 36293
tilaukset.tietokeskus@hel.fi

ISSN 0788-1576 (painettu)

ISSN 1796-7279 (verkossa)

SISÄLLYS | INNEHÅLL

Asta Manninen

Laadukkaat tietovarantomme hyvinvointia, kilpailukykyä ja innovaatiotoimintaa edistämään 3
Våra högklassiga informationsförråd främjar välstånd, konkurrenskraft och innovation

Jeanette Bandel

Demografisk utveckling i Stockholm 7
Tukholman väestökehitys

Annina Ala-Outinen & Eeva-Liisa Broman

Alueiden eriytyminen vaikeuttaa palvelujen toimintaa 15
Lokal differentiering krävande för servicen

Vesa Keskinen & Harri Taponen

Helsingin nuorisotoimen asiakaspalaute 25
Feedback från ungdomsväsendets kunder

Kaisa Eskola & Ville Meloni & Petri Kola

Helsinki Region Infoshare – Helsingin seututietoa kaikkien käyttöön 33
Helsinki Region Infoshare – fakta om Helsingforsregionen för alla

Siu-Ming Tam

Avoin tilastotieto vahvistaa tietoyhteiskuntaa Australiassa 41
Öppen statistik stärker informationssamhället i Australien

Carl-Magnus Roos

Helsingin kaupungin historiakirjoitus, uudet julkaisut 2011–2014 55
Helsingfors stads historieskrivning, nya publikationer 2011–2014

UUTISET | NYHETER

Kansainvälinen osaava metropoli
En kunnig internationell metropol

64

SUMMARY IN ENGLISH

69

KIRJOITTAJAT | SKRIBENTER

71

TILASTOJA HELSINGIN SEUDUSTA | STATISTIK OM HELSINGFORSREGIONEN

73

Laadukkaat tietovarantomme hyvinvointia, kilpailukykyä ja innovaatiotoimintaa edistämään

Våra högklassiga informationsförråd främjar välstånd, konkurrenskraft och innovation

Valtionhallinnossa on vireillä julkisen tiedon laajeman käytön edistämistä selvittäviä työryhmiä. Liikenne- ja viestintäministeriö ja valtiovarainministeriö ovat asettaneet kolme työryhmää selvittämään, miten julkisen informaation saatavuutta parannettaisiin ja kuinka tiedon käyttöä julkisen ja yksityisen sektorin kesken voitaisiin edistää. Opetus- ja kulttuuriministeriö kokosi kansallisen poikkihallinnollisen selvityshankkeen kartoittamaan ja koordinoimaan julkisin varoin tuotettujen sähköisten tietoaineistojen ja tietovarantojen hyödyntämisen tehostamista ja asetti hankkeelle ohjausryhmän toukokuussa 2009. Työ- ja elinkeinoministeriö tutkii julkisen sektorin tiedon kaupallisen hyödyntämisen helpottamista kysyntä- ja käyttäjälähtöisen innovaatiopolitiikan osana¹.

Valtiovarainministeriön kaksi työryhmää tutkivat hinnoittelua ja tekniikkaa (työryhmien työt valmistuvat 31.12.2011 mennessä), liikenne- ja viestintäministeriö selvittää käytön edistämistä (työryhmän työ valmistuu 31.12.2010 mennessä). Valtiovarainministeriön ensimmäisen työryhmän tavoitteena on saada eri tietovarannot yhtenäisellä hinnoittelulla ja lisenssiehdoilla tarjolle tietojen tarvitsijoille. Toinen ryhmä

Inom statsförvaltningen arbetar som bäst olika arbetsgrupper för att främja utökat bruk av offentlig information. Trafik- och kommunikationsministeriet och Finansministeriet har tillsatt tre arbetsgrupper för att klarlägga hur offentlig informations tillgänglighet kunde förbättras och hur spridning och utnyttjande av information mellan den offentliga och privata sektorn kunde främjas. Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt ett nationellt tväradministrativt projekt för att kartlägga och koordinera ett effektiverat nyttjande av offentligt finansierade elektroniska datamaterial och -förråd, och tillsatte en styrgrupp för projektet i maj 2009. Arbets- och näringsministeriet utreder underlättat kommersiellt nyttjande av information från den offentliga sektorn som ett led i en efterfråge- och användarorienterad innovationspolitik¹.

Två arbetsgrupper vid Finansministeriet utreder prissättning och teknik (arbetsgruppernas arbete blir färdigt inom år 2011), Trafik- och kommunikationsministeriet utreder främjande av användningen (arbetsgruppens arbete blir färdigt inom år 2011). Målet för Finansministeriets första arbetsgrupp är att bringa informationsförråden till användarnas förfogande med

¹Kaupunkitiedon päivän 19.10.2010 esityksiä ositteessa: - Anföranden vid Stadsinformationsdagen den 19.10.2010 på adressen:

Etusivu > Alueiden kehittäminen > Kansallinen alueiden kehittäminen > Tapahtumat > Kaupunkitutkimusseminaari > Kaupunkitiedon päivä 19.10.2010.)

määrittelee tietovarantojen yhteisiä teknisiä rajapintoja, joilla tiedot voitaisiin hakea koneluettavassa muodossa. Ryhmät selvittävät myös, tarvitaanko lainsäädäntöön muutoksia.

Liikenne- ja viestintäministeriön työryhmän tehtävänä on arvioida, mitkä ovat julkisen tiedon saatavuuden esteet ja miten ne voitaisiin poistaa. Työryhmä määrittää, millä keinoin tiedon saatavuutta voidaan lisätä ja millaisia hyödyntämistä parantavia käytäntöjä tulisi luoda. Valituilla alueilla käynnistetään kokeiluja, joiden tarkoitus on mm. selvittää informaation saatavuuteen liittyviä toiminnallisia ja oikeudellisia haasteita, kysyntää ja hyötyjä. Lisäksi työryhmä tarkastelee julkisen tiedon uudelleenkäytön vaikutuksia ja arvioi, mitä kansallisia toimia tarvitaan uudelleenkäytön helpottamiseen tähtäävien EU:n linjausten toteuttamiseen. Työryhmässä on mukana myös yritysten edustajia.

Työryhmän strategisena tavoitteena on, että julkinen tieto olisi tuottavassa käytössä ja että tietovarannot olisivat vapaasti ja helposti, pääsääntöisesti maksuttomasti kaikkien käytettävissä.

Liikenne- ja viestintäministeriön rahoittamana on valmistunut ”Julkinen data – johdatus tietovarantojen avaamiseen, tekijöinä Antti Poikola, Petri Kola ja Kari A. Hintikka. Työryhmä julkisti väliraporttinsa ”Julkinen tiedon saatavuus – työryhmän alustavat ehdotukset” kesäkuun alussa. Väliraporttiin sisältyviä suosituksia täsmennetään toimenpiteiksi syksyn 2010 aikana ottaen siinä huomioon muilta julkisen tiedon saatavuutta edistävilta työryhmiltä saatua palautetta. Hyviä käytänteitä seurataan myös, kuten Helsinki Region Infoshare- hanketta (ks. s. 33).

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman kansallisen selvityshankkeen tavoitteena on tutkimuksen tietoa-aineistojen ja kansallisten tietovarantojen mahdollisimman laajan käytön edistäminen tehokkaalla tavalla siten, että tietosuoja ja muut keskeiset reunaehdot otetaan huomioon (hankkeen toimintakausi 20.5.2009–31.12.2010). Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajaksi on kutsuttu Helsingin yliopiston kansleri Ilkka

enhetlig prissättning och dito licensvillkor. Den andra gruppen utreder gemensamma tekniska gränssnitt för informationsförråden så att informationen kunde hämtas i maskinläsbart format. Grupperna utreder också huruvida det behövs förändringar i lagstiftningen.

Trafik- och kommunikationsministeriets arbetsgrupp har som uppgift att identifiera hinder för åtkomsten till offentlig information och hur sådana kunde undanröjas. Arbetsgruppen tar fram dels olika sätt att förbättra åtkomsten, dels olika slags önskvärd nyttjandepaxis. I utvalda områden inleds försök i syfte att bl.a. klarlägga funktionella och juridiska utmaningar för informationens tillgänglighet samt efterfrågan och fördelar. Dessutom granskar arbetsgruppen verkningarna av vidareanvändning av offentlig information och bedömer vilka nationella åtgärder som behövs för att förverkliga EU:s linjedragningar för lättare vidareanvändning. Arbetsgruppen har medlemmar även från företagsvärlden.

Det strategiska målet för arbetsgruppen är att få den offentliga informationen i produktivt bruk och att göra informationsförråden fritt och lätt, i regel avgiftsfritt, tillgänglig för alla.

Med finansiering från Trafik- och kommunikationsministeriet har man arbetat på rapporten Julkinen data – johdatus tietovarantojen avaamiseen (offentlig data – inledning i öppnandet av informationsförråd) med Antti Poikola, Petri Kola och Kari A. Hintikka som skribenter. Arbetsgruppen utgav mellanrapporten Julkinen tiedon saatavuus – työryhmän alustavat ehdotukset (åtkomsten till offentlig data – preliminära förslag från arbetsgruppen) i början av juni 2010. De förslag som mellanrapporten innehåller preciseras under hösten 2010 till åtgärder under beaktande av kommentarer som erhållits från andra arbetsgrupper som främjar offentlig datas tillgänglighet. Ett öga hålls också på exempel på god praxis, såsom projektet Helsinki Region Infoshare (se sid. 33)

Syftet med det nationella utredningsprojekt som Undervisnings- och kulturministeriet tillsatt är att i så stor utsträckning som möjligt främja nyttjandet av

Niiniluoto. Ohjausryhmä koostuu tiedeyhteisön ja asiaan liittyvien hallinnonalojen (ministeriöiden sekä muiden keskeisten tahojen (kuten Suomen Akademia) edustajista. Ohjausryhmän työtä tukee Tieteen tietotekniikan keskus Oy CSC:n koordinoima kansallinen selvityshanke ja sen kokoama asiantuntijaryhmä. Maaliskuussa 2010 hanke julkisti väliraporttinsa ”Tutkimuksen tietoaaineistot. Olennaisen käsikirja päättäjille”. Siinä todetaan, että

”Merkittävä osa kansallisista tietoaaineistoista - julkisesti rahoitetun tutkimuksen, hallinnollisen seurannan ja viranomaistoiminnan tuottamat aineistot - on tällä hetkellä vaikeasti löydettävissä, saatavilla ja vajavaisesti hyödynnettävissä. Ongelmia liittyy niin tietoaaineistojen varastointiin ja organisointiin, aineistojen, eri toimijoiden ja järjestelmien hajanaisuuteen, lainsäädäntöön, aineistojen käyttöehtoihin, maksuihin kuin hyödyntämistä tukeviin palveluihin.”

Väliraportissa esitetään kansallisen tietoinfrastruktuurin vahvistamista, lainsäädännön muuttamista tukemaan tutkimuksen ja innovaatioiden roolia yhteiskunnassa sekä takaamaan tietoaaineistojen parempi saatavuus. Tietoaaineistoihin kohdistuvaan tietopolitiikkaan kiinnitetään aivan erityistä huomiota. Tutkimuksen tietoaaineistot -hankkeen ohjausryhmä jatkaa toimintaansa vuoden 2010 loppuun ja tulee esittämään loppuraportissaan ehdotuksensa ja suosituksensa sekä kansallisen suunnitelman (tiekartan) tutkimusaineistojen saatavuuden ja säilytyksen kehittämiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö painottaa kysyntä- ja käyttäjälähtöisen innovaatioiminnan tietopohjan merkitystä kilpailukyvyyn vahvistamisessa. Tätä näkemystä ja tavoitetta jakaa myös Elinkeinoelämän keskusliitto. Käytännön ongelmana on, että markkinat eivät tiedä käytettävissä olevista tiedoista. Osa tiedoista on vapaasti käytettävissä, osa on maksullisia. Myös käyttöehdoissa on eroja. Maksullisuus ja vaihtelevat hinnoitteluperusteet vaikeuttavat rekistereiden täysimääräistä hyödyntämistä. Maksullisuus on yksi käyttöä ja innovointia hidastava tekijä, etenkin, jos maksu sidotaan tiedon käyttötarkoitukseen. Tiedon maksulli-

forskningsdatamaterial och nationella informationsförråd på så sätt att dataskydd och andra centrala villkor beaktas (projektet löper 20.5.2009–31.12.2010). Till ordförande för projektets styrgrupp kallades Ilkka Niiniluoto, kansler för Helsingfors universitet. Styrgruppen består av företrädare för forskning och relaterad förvaltning (såsom ministerier och övriga viktiga instanser, bl.a. Finlands Akademi). Dess arbete stöds av ett nationellt utredningsprojekt koordinerat av statliga IT-centret för vetenskap Tieteen tietotekniikan keskus Oy CSC och en expertgrupp tillsatt av detsamma. I mars 2010 utgav projektet mellanrapporten Tutkimuksen tietoaaineistot. Olennaisen käsikirja päättäjille (utredningens datamaterial. Handbok i det väsentliga för beslutsfattare). Där konstateras bl.a. att [övers. fr. finskan]:

”En betydande del av de nationella datamaterialen – producerade av offentligt finansierad forskning, förvaltning och myndighetsverksamhet – är idag svår att hitta fram till och nyttja. Det finns problem med att lagra och organisera datamaterialen, med att material, aktörer och system är splittrade, med lagstiftning och med användningsvillkor, avgifter och stödservice.”

Mellanrapporten föreslår att den nationella informationsinfrastrukturen stärks och att lagstiftningen ändras så den stöder forskningens och innovationens roll i samhället och tryggar en lättare åtkomst till datamaterialen. Alldeles särskild uppmärksamhet ägnas den informationspolitik som gäller datamaterialen. Styrgruppen för projektet Tutkimuksen tietoaaineistot fortsätter sin verksamhet till slutet av år 2010, och kommer i sin slutrapport att lägga fram sina förslag och rekommendationer och en nationell plan (road map) för utvecklande av forskningsmaterialens tillgänglighet och förvaring.

Arbets- och näringsministeriet fäster med tanke på stärkt konkurrenskraften uppmärksamhet vid kunskapsgrunden för efterfråge- och användarinitierad innovationsverksamhet. Denna uppfattning och målsättning delas även av Finlands Näringsliv EK. Problemet i praktiken är att marknaden inte känner till den infor-

suus ei myöskään kannusta tiedon uudelleenkäyttäjää päivittämiseen, jos päivittämättömälläkin tiedolla pärjää. Käytännössä pätee, että mitä innovatiivisempi käyttötarkoitus, sitä vaikeampi on arvioida käytön laajuutta ja kustannuksia. Maksuttomuuden hyötyinä voidaan työ- ja elinkeinoministeriön mukaan nähdä mm. julkisen tiedon uusiokäytön kysynnän kasvu, sovellusten määrän kasvu, käyttäjien liiketoiminnan kasvu sekä hyödyllisten maksuttomien sovellusten määrän kasvu. (Vrt Australian tilannetta kuvaava artikkeli, s. 41).

Helsinki Region Infoshare – toimintamalli ja verkopalvelu(s. 33) toimii esimerkkinä kaupunki- ja kaupunkiseututiedon avaamisesta. Tiedon ja tietoaisteiden avoin saatavuus ja vapaa käyttö kuuluvat tietoyhteiskuntaan. Avoin, ajankohtainen ja ylläpidetty tieto mahdollistaa kansalaisten osallistumisen, käyttäjä- ja kysyntälähtöisen kehittämisen, uudenlaista yhteistyötä, uutta liiketoimintaa ja uusia työpaikkoja. Avoin kaupunkitieto edistää yhteistyötä, hyvinvointia, kilpailukykyä ja innovaatiotoimintaa. Valtionhallinnon tietovarantojen avaaminen laajentaisi merkittävästi Helsinki Region Infoshare-hankeessa tarjottavaa avointa ja maksutonta tietoa Helsingin seudusta. Helsinki Region Infoshare on vuorostaan skaalautuva ja monennettävissä oleva toimintamalli, jota toteutetaan avoimessa yhteistyön ympäristössä.

*Asta Manninen
johtaja*

mation som står till förfogande. En del av den får nyttjas fritt, en del är avgiftsbelagd. Även i bruksvillkoren finns skillnader. Avgifter och varierande prissättning hämmar ett fullödigt nyttjande av registren. Avgifterna bromsar användning och innovation i synnerhet om avgiften beror på informationens bruksändamål. Avgifterna sporrar inte heller dem som vidareanvänder informationen till uppdatering: 'man klarar ju sig med ouppdaterad information också'. I praktiken är det så att ju innovativare bruksändamål, desto svårare är det att bedöma hur omfattande och dyr användningen blir. Fördelarna med avgiftsfrihet inbegriper enligt Arbets- och näringsministeriets ökning i bl.a. efterfrågan på vidareanvänd offentlig information, i mängden nya tillämpningar, i affärsverksamhet bland användarna och i nyttiga avgiftsfria tillämpningar (Jfr. artikeln om läget i Australien, sid. 41)

Verksamhetsmodellen och nättjänsten Helsinki Region Infoshare (sid. 33) är ett exempel på hur information om städer och stadsregioner öppnas för alla. Öppen åtkomst till och fri användning av information och datamaterial hör informationsområdet till. Öppen, aktuell och upprätthållen information möjliggör medborgardeltagande, användar- och efterfrågeinitierat utvecklande, nya slags samarbete, ny affärsverksamhet och nya jobb. Öppen stadsinformation främjar samarbete, välfärd, konkurrenskraft och nytänkande. Att öppna statsförvaltningens informationsförråd skulle i märkbar grad utvidga den öppna och avgiftsfria information om Helsingforsregionen som projektet Helsinki Region Infoshare bjuder på. Helsinki Region Infoshare i sin tur är en verksamhetsmodell som kan omsättas i olika skalor och dupliceras, och som förverkligas i en öppen samarbetsmiljö.

*Asta Manninen
direktör*

Demografisk utveckling i Stockholm

Tukholman väestökehitys

Jeanette Bandel

Stockholm har under många år haft en växande befolkning. De senaste åren har varit exceptionella, under 2009 ökade staden med drygt 19 000 personer och i slutet av 2009 uppgick folkmängden till 829 000 invånare. I ett längre perspektiv så har befolkningen ökat de senaste hundra åren utom under en 20-årsperiod mellan 1960 och 1980. Under de åren rådde god ekonomisk tillväxt och det gjordes stora satsningar på nya bostäder vilket ledde till att familjer flyttade till större modernare lägenheter och småhus både inom Stockholms stad och i länet. Då minskade antalet barnfamiljer i Stockholm och antalet småhushåll med en eller två vuxna blev fler.

Nu är trenden den omvända, staden attraherar både unga vuxna och barnfamiljer. Det innebär att skatteintäkterna ökar men också att de kommunala verksamheterna måste anpassas till de skiftande behoven.

Det är inte bara i Stockholm som befolkningen ökar. Sedan många år är det ”stadens renässans” som råder i industriländerna. Diagrammet nedan visar utvecklingen de senaste fem åren i Nordens huvudstäder. Alla städerna, utom Reykjavik, ökar sin befolkning i både hög- och lågkonjunktur. Reykjavik har drabbats extremt av den globala lågkonjunkturen med befolkningsminskning som följd.

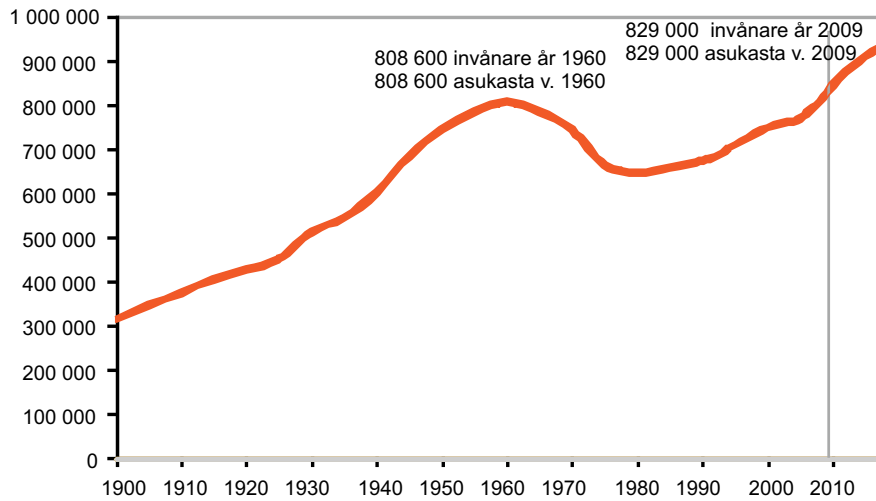
Jo monen vuoden ajan Tukholman väestö on ollut kasvussa. Viime vuodet ovat olleet suorastaan poikkeuksellisia: vuonna 2009 kasvu oli 19 000 henkeä, ja vuoden 2009 lopussa väestömäärä oli 829 000. Pidemmällä aikavälillä väestö on ollut kasvussa viimeiset sata vuotta, poikkeuksena 20-vuotiskausi 1960–1980-luvuilla. Näinä vuosina talouskasvu oli suotuisaa ja suuria investointeja tehtiin uusiin asuntoihin, minkä vuoksi monet perheet muuttivat suurempiin ja ajanmukaisempiin asuntoihin sekä Tukholman sisällä että sen ympäröivässä läänissä. Tällöin lapsiperheiden lukumäärä väheni Tukholmassa, ja pienten yhden tai kahden aikuisen talouksien määrä lisääntyi.

Nyt kehitys on päinvastainen: kaupunki houkuttelee niin nuoria aikuisia kuin lapsiperheitäkin. Tämän seurauksena kaupungin verotulot nousevat – mutta samalla sen palvelut joutuvat myös vastaamaan uusiin tarpeisiin.

Väestönkasvua ei ole ainoastaan Tukholmassa. Jo monta vuotta teollisuusmaissa on ollut käynnissä ”kaupunkien renessanssi”. Alla oleva kuvio esittelee viimeisten viiden vuoden kehityksen Pohjoismaiden pääkaupungeissa. Reykjavikia lukuun ottamatta kaikkien pääkaupunkien väestömäärät ovat lisääntyneet sekä korkean että matalan suhdanteen aikoina. Reykjavikia

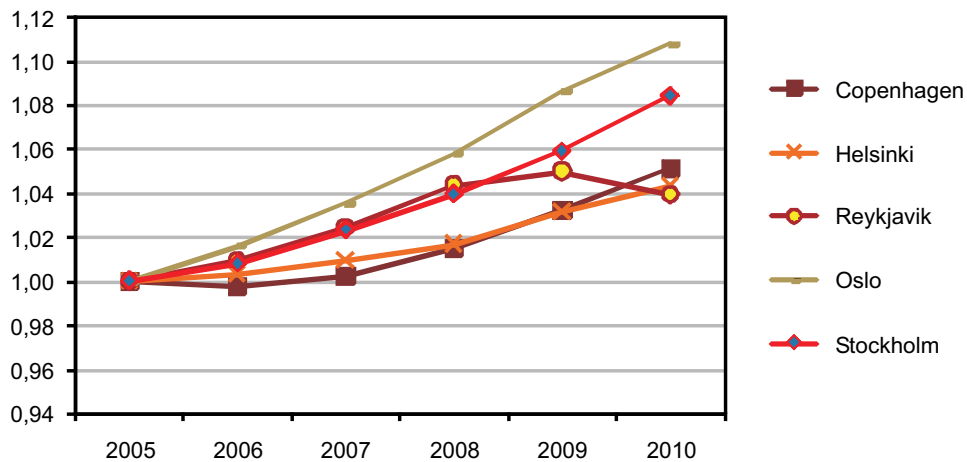
Figur 1. Antal invånare i Stockholm samt prognos 2010–2019

Kuvio 1. Tukholman väestömäärä sekä ennuste 2010–2019

Figur 2. Befolkningsförändring 2005–2010, index=1 år 2005 (1 januari resp år)

Kuvio 2. Väestönmuutos 2005–2010, indeksi=1 vuonna 2005 (kunkin vuoden 1. tammikuuta)

Följdfrågan man ställer sig är om ökningen beror på ett nettotillskott av flyttare eller av ett födelseöverskott, det vill säga fler födda än döda? Svaret är att båda faktorerna bidrar. Diagrammet nedan visar det senaste decenniets flyttningsnetto efter om flyttarna kommer från eller flyttar till övriga Stockholms län, övriga riket eller utlandet.

globaali matalasuhdanne on koetellut erityisen kovaa, ja seurauksena on ollut väestön väheneminen.

Tästä herää kysymys: johtuuko lisäys muuttovoi-
tosta vai kuolleisuutta suuremmasta syntyvyydestä.
Vastaus on, että molemmat vaikuttavat asiaan. Alla
olevasta kuviosta ilmenee viimeisen vuosikymmen
nettomuutto lähtö- ja tuloalueen mukaan; Tukholma,
Tukholman lääni, muu Ruotsi tai ulkomaat.

Befolkningens omflyttning

Omflyttningen har givit ett ökat nettotillskott de senaste åren, till och med högre än under 1990-talet då Sverige hade en kraftig lågkonjunktur. Då blev nettotillskottet av flyttare mot övriga riket högt då det var lättare att hitta arbete i storstaden än i övriga landet. I början av 2000-talet var nettoflyttningen liten på grund av den då rådande lågkonjunkturen inom IT-sektorn. Då drabbades Stockholm mer än övriga landet eftersom IT-sektorn är stor i Stockholm.

Utflyttningen till övriga länet är större än inflyttningen därifrån. Förklaringen till det mönstret är att gruppen av unga vuxna ökar då merparten av inflyttarna är i 20–30-årsåldern och när de bildar familj så söker de större bostad i både staden och i övriga länet.

Nettotillskottet från utlandet har också ökat de senaste åren. Under 2006 gällde en tillfällig asylslag som i korthet innebar att bland annat barnfamiljer som hållit sig gömda i Sverige efter att ha fått ett avvisningsbeslut, fick en andra chans att få uppehållstillstånd. Åren därefter förväntades en hög invandring av anhöriga till dem som fått uppehållstillståndet men antalet blev långt högre än vad som förväntats. Under 2009

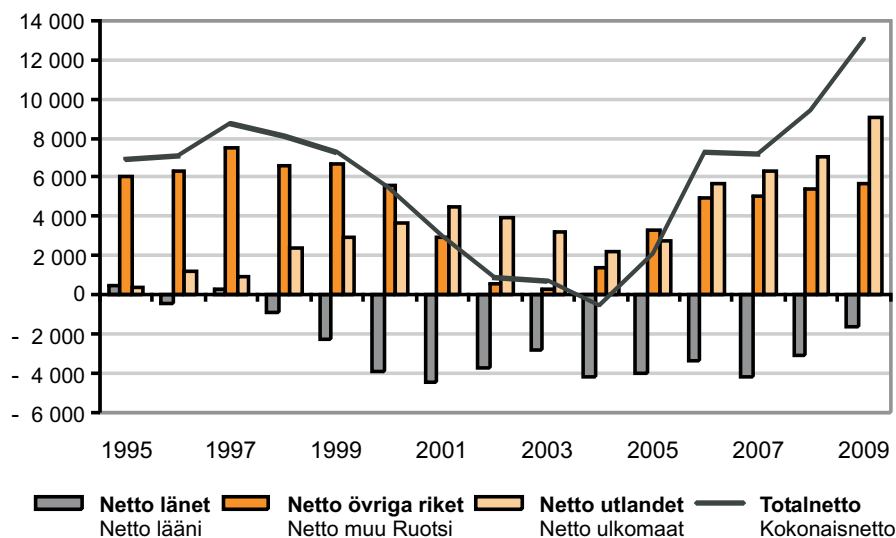
Väestön muuttoliike

Muuttoliike on viime vuosina antanut kasvavaa voittoa, jopa suurempaa kuin 1990-luvulla, jolloin Ruotsissa koettiin voimakas matalasuhdanne. Silloin muu Ruotsi luovutti Tukholmalle väestöä kun töitä oli paremmin saatavissa suurkaupungissa kuin muualla maassa. 2000-luvun alussa muuttovoitto oli vähäistä silloisen IT-alan taantumien takia. Tämä koetteli Tukholmaa pahemmin kuin muuta Ruotsia koska IT-sektori on suuri Tukholmassa.

Lähtömuutto muuhun lääneen on suurempaa kuin tulomuutto sieltä. Tämä selittyy sillä, että nuorten aikuisten ryhmä kasvaa kun tulomuuttajista enemmistö on 20–30 vuoden ikäisiä. Nämä perustavat perheitä ja hakeutuvat suurempiin asuntoihin Tukholman lisäksi myös läänin muihin osiin.

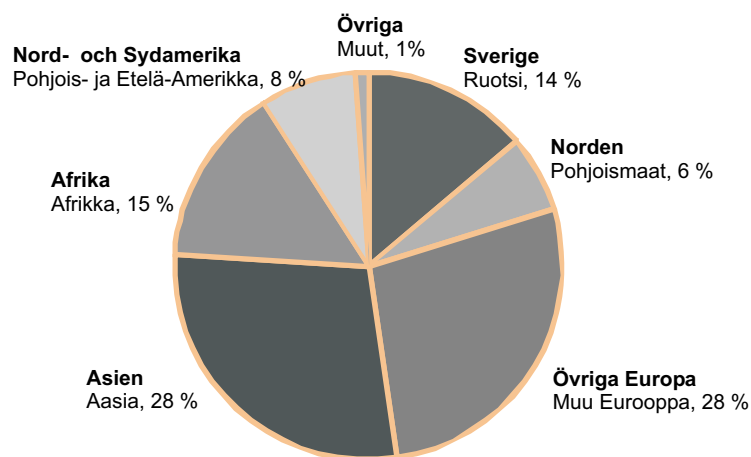
Myös ulkomailta tuleva muuttovoitto on lisääntynyt viime vuosina. Vuonna 2006 voimassa oli väliaikainen turvapaikkalaki joka lyhyesti ilmaistuna tarkoitti, että mm. Ruotsissa piileskelleet palauttamispäätöksen saaneet lapsiperheet saivat uuden mahdollisuuden anoa oleskelulupaa. Tätä seuraavina vuosina odoteltiinkin suurta oleskeluluvan saaneiden maahan-

Figur 3. Nettoflyttning efter riktning
Kuvio 3. Nettomuutto suunnan mukaan

Figur 4. Inflyttare från utlandet efter födelseland

Kuvio 4. Ulkomailta tulleet tulomuuttajat synnyinmaan mukaan

kom 14 600 inflyttare från utlandet. När de klassificeras efter födelseland kommer hälften från Europa med 900 från Norden och 2 000 var återvändande svenskar. Från Asien, Afrika och Nord- och Sydamerika kom 4 100, 2 200 resp 1 200 personer.

Då många också flyttar från Sverige till olika delar av världen så blev nettotillskottet 9 000 invandrade och av dessa kom den största gruppen från Asien, 3 300 personer, 2 900 kom från Europa, 1 900 från Afrika och 800 från Nord- och Sydamerika .

Fruksamhet

Under 2000-talet har fruktsamheten ökat till oväntat höga nivåer i både Stockholm och hela Sverige. Som framgår av diagrammet nedan så brukar fruktsamheten i Stockholm ligga lägre än i riket men nu ligger den på nästan samma nivå. Att fruktsamheten har varit lägre i Stockholm beror på bostadsstrukturen. En stor del av lägenheterna i staden är små, 60 % av dem är två rum och kök eller mindre. Tidigare har det varit ovanligt att barnfamiljer väljer att bo i dem men när stadens attraktionskraft har ökat så har mönstret förändras och antalet barn ökar i både mindre och större bostäder. Dessutom satsar Stockholms stad på stora nybyggnadspro-

muuttajien sukulaisten maahanmuuttoa – ja määrät kohosivat sitten jopa odoteltua suuremmiksi. Vuonna 2009 ulkomailta Tukholmaan muutti 14 600 ihmistä. Synnyinmaan mukaan luokiteltuina puolet näistä tuli Euroopasta, joista 900 oli Pohjoismaista ja 2 000 palaavia ruotsalaisia. Aasiasta tuli 4 100, Afrikasta 2 200 ja Etelä-Amerikasta 1 200 henkilöä.

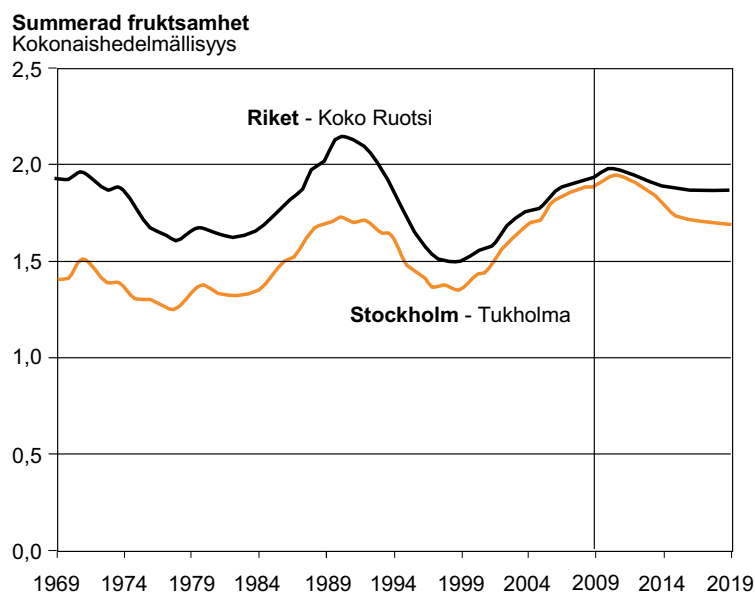
Koska myös Ruotsista muutetaan muualle, ulkomainen muuttovoitto jäi 9 000 maahanmuuttajaan, joista 3 300 tuli Aasiasta, 2 900 Euroopasta, 1 900 Afrikasta ja 800 Pohjois- tai Etelä-Amerikasta.

Hedelmällisyys

2000-luvulla hedelmällisyys on kohonnut odottamattomille tasoille niin Tukholmassa kuin muuallakin Ruotsissa. Kuten alla olevasta kuvioista ilmenee, hedelmällisyys on yleensä ollut Tukholmassa vähäisempää kuin koko maassa, mutta nyt se on lähes samalla tasolla. Tukholman matalampi hedelmällisyys on johtunut asuntokannan rakenteesta. Suuri osa asunnoista on siellä pieniä: 60 % on kahden huoneen plus keittiön tai sitä pienempiä asuntoja. Ennen lapsiperheet eivät yleensä valinneet näitä asunnoikseen, mutta nyt kaupungin vetovoiman myötä tilanne on muuttunut, ja las-

Figur 5. Fruksamhet i Stockholm och i Sverige, prognos 2010–2019

Kuvio 5. Hedelmällisyys Tukholmassa ja koko Ruotsissa, ennuste 2010–2019

jekt med större andel stora lägenheter än i det befintliga bostadsbeståndet. Det ger barnfamiljer nya möjligheter att bo i större bostäder mer centralt.

I prognosen tror vi att den extremt höga fruktsamheten kommer att minska och att avståndet mellan stadens och rikets nivå ökar något.

Den höga fruktsamhetsnivån beror främst på en ökning för kvinnor över 30 år. Nya mödrar är äldre i Stockholm än i övriga landet och fruktsamheten för kvinnor som är äldre än 35 år är till och med högre i Stockholm än i hela landet. Det är fruktsamheten för det första och andra barnet som ökat mest. Troligtvis så bor familjen kvar i Stockholm i större utsträckning än tidigare då de blivande föräldrarna flyttade innan det första eller andra barnet föddes.

Det är främst i Inre staden, de centrala delarna av Stockholm, som fruktsamheten har ökat. I de mest invandrartäta ytterområdena är fruktsamheten högst men den har legat på en relativt konstant nivå och dessa olika trender har lett till att spannet mellan områden med hög respektive låg fruktsamhet har minskat.

ten lukumäärä lisääntyy sekä pienemmissä että suuremmissä asunnoissa. Vieläpä kun Tukholman kaupunki nyt panostaa suuriin uudisrakennushankkeisiin, joissa suurten asuntojen osuus on suurempi kuin olemassa olevassa asuntokannassa, tämä suosii lapsiperheille uusia mahdollisuuksia asua lähempänä keskustaa.

Ennusteessa uskomme, että äärimmäisen korkea hedelmällisyys tulee laskemaan, ja että ero Tukholman ja koko Ruotsin välillä tässä suhteessa kasvaa jonkin verran.

Hedelmällisyyden korkea taso johtuu ennen kaikkea yli 30-vuotiaiden naisten joukossa tapahtuneesta muutoksesta. Tukholmassa ensisynnyttäjät ovat vanhempia kuin muualla maassa, ja yli 35-vuotiaiden naisten hedelmällisyys on Tukholmassa jopa koko maan lukua korkeampi. Eniten kasvaa ensi- ja toisen lapsen synnyttäjien hedelmällisyys. Oletettavasti perheet jäävät Tukholmaan asumaan suuremmissa määrin kuin ennen, jolloin monet nuoret vanhemmat muuttivat jo ennen ensimmäisen tai toisen lapsen syntymistä.

Konsekvenser av befolkningsförändringarna

En växande befolkning associeras ofta med framgångsrika expansiva regioner, med varierat utbud och efterfrågan på arbetskraft. Den stimulerar ekonomisk tillväxt och ökar också kommunens skattebas. Krav ställs också på kommunen att möta de ökande behoven av kommunal service.

I Stockholm har 83 % av barnen barnomsorg i kommunal eller privat regi. Fler barn i förskoleåldern ställer stora krav på kommunen att möta behoven. Diagrammet nedan visar hur antalet 1–5-åringar har ökat över tid. De senaste nio åren har de ökat med 13 000 barn vilket innebär ett ökat behov av i genomsnitt 30 förskolor per år! Antalet förskolebarn kommer att fortsätta öka fram till år 2016 och för enbart 2010 blir de 1 900 fler vilket innebär ett utökat behov av 40 nya förskolor.

Svängningarna i fruktsamheten påverkar utvecklingen av skolbarn när de stora barnkullarna når skolåldern. Under 1990-talet påverkades barnafödandet av lågkonjunkturen och fruktsamheten sjönk till extremt

Eniten hedelmällisyys nousee Tukholman kanta-kaupungissa. Maahanmuuttajatiheimmillä reuna-alueilla hedelmällisyys on korkeinta, mutta taso on ollut siellä melko muuttumaton. Nämä tekijät ovat johtaneet pienempiin eroihin korkean ja matalan hedelmällisyyden alueiden välille.

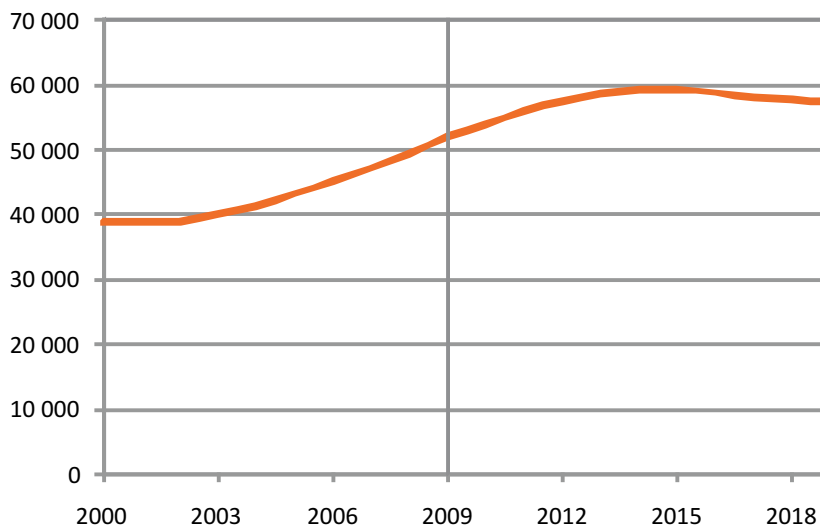
Väestömuutosten seurauksia

Kasvava väestö yhdistetään usein menestyviin laajeneviin seutuihin, joilla työvoiman tarjonta ja kysyntä on moninaista. Tällainen stimuloi talouskasvua ja kasvattaa kunnan verotuloja. Samalla kuntaan kohdistuu vaatimuksia vastata lisääntyviin kunnallisten palvelujen tarpeisiin.

Tukholmassa 83 prosenttia lapsista saa kunnallista tai yksityistä päivähoitoa. Esikouluikäisten määrän kasvu tuo kunnan palveluille lisäpainetta. Kuvio 6 näyttää miten 1–5-vuotiaiden lasten lukumäärä on kasvanut. Viimeisten yhdeksän vuoden aikana kasvu on ollut 13 000, mikä vastaa keskimäärin 30 esikoulun lisätarvetta vuodessa! Esikoululasten määrä tulee kasvaan vuoteen 2016 saakka, ja pelkästään vuonna 2010

Figur 6. Antal 1–5-åringar år 2000-2009 och prognos 2010–2019

Kuvio 6. 1–5-vuotiaiden lukumäärä vv. 2000-2009 sekä ennuste 2010–2019

låg nivå. Barnkullarna som föddes på 1990-talet uppnådde skolåldern på 2000-talet och ersatte ungdomskullar som lämnade grundskolan och som var antalsmässigt fler. Därför har antalet skolbarn minskat under 2000-talet vilket diagrammet nedan visar.

Den kraftigt ökande fruktsamheten under 2000-talet leder till att antalet skolbarn ökar kraftigt de kommande tio åren. Men eftersom skolbarnen har blivit färre under 2000-talet så finns ett utrymme för fler barn i skolorna. Men det utrymmet kommer att vara fyllt redan 2011 och därefter kommer nya platser att behövas. Under prognosperioden kommer det att behövas 50 nya skolor eller ca 6 nya skolor årligen. Det blir en mycket stor utmaning för kommunen att möta dessa behov!

Den vuxna befolkningen 20–64 år har också ökat under 2000-talet och kommer att fortsätta öka under de kommande 10 åren som prognosen omfattar. Inflyttningsöverskottet under många år har givit fler unga vuxna 20–44 år. De blir med tiden medelålders och därmed blir också 45–64-åringarna fler. Det innebär ökade skatteintäkter vilket är nödvändigt för att möta de kommunala behoven. Hela åldersgruppen kommer att öka med 6 500 personer per år i genomsnitt.

niitä tulee 1 900 lisää, mikä tarkoittaa 40 uuden esi-koulun lisätarvetta.

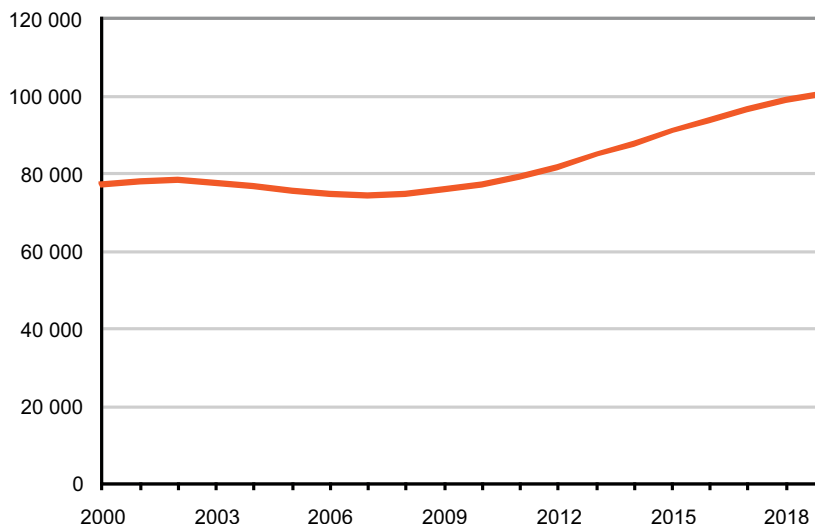
Hedelmällisyyden käänneet vaikuttavat koululaisten määriin siinä vaiheessa kun suuret lapsivuosisikerrat saavuttavat kouluiän. 1990-luvulla matalasuhdanne vaikutti synnyttämiseen, ja hedelmällisyys laski äärimmäisen alhaiselle tasolle. Silloin syntyneet katraat saavuttivat kouluiän etupäässä 2000-luvulla korvaten lukumääräisesti suurempia koulun jättäviä katraita. Tämä on syy kuvion osoittamaan koululaisten vähene-miseen 2000-luvulla.

2000-luvulla vahvasti noussut hedelmällisyys joh-taa voimakkaasti kasvavaan koululaisten määrään tu-levien kymmenen vuoden aikana. Mutta koska koulu-laiset ovat vähentyneet 2000-luvulla, kouluissa on tällä hetkellä vapaata tilaa. Tämä tila tulee kuitenkin täytty-mään jo vuonna 2011, ja sen jälkeen tullaan jo tarvitse-maan lisäpaikkoja. Ennustejaksona tullaan tarvitse-maan 50 uutta koulua, eli kuusi uutta koulua vuosit-ain. Näihin tarpeisiin vastaaminen tulee olemaan erit-täin suuri haaste kunnalle!

Myös aikuisväestö, eli 20–64-vuotiaat, on kasvanut 2000-luvulla ja tulee ennusteen mukaan kasvamaan vielä seuraavat kymmenen vuotta. Muuttovoitto on

Figur 7. Antal 6–15-åringar år 2000–2009 och prognos 2010–2019

Kuvio 7. 6–15-vuotiaiden lukumäärä vv. 2000–2009 sekä ennuste 2010–2019

Den äldre befolkningen över 65 år kommer också att öka. Det är de yngre pensionärerna 65–79 år, som utgörs av den stora efterkrigsgenerationen som föddes på 1940-talet, som blir fler. 65–79 åringarna blir 30 000 fler de kommande tio åren. De äldre 80+ år minskar med 5 000 personer. Behovet av äldreomsorg ökar med åldern och kostnadsmässigt kommer de ökade kostnaderna för 65–79 åringar att balanseras av de minskade kostnaderna för personer över 80 år. Men på längre sikt, då 40-talisterna blir över 80 år, visar prognoserna att kostnaden för äldreomsorg ökar. År 2030 blir kostnaden 30 % högre än i dag och 2040 50 % högre med motsvarande servicegrad som idag.

Behovet av bostäder

Bostadsbyggandet ökar inte i takt med den växande befolkningen. Det har under många år rått bostadsbrist och boendetätheten ökar, delvis för att familjer väljer att tränga ihop sig för att få bo centralt. Scenarier för Stockholms stad och län, som USK gjort, visar att befolkningen år 2030 kommer att öka till 1 054 000 invånare i staden och 2 495 000 i länet. Detta skulle medföra ett behov av minst 4 000–5 000 nya bostäder per år i Stockholms stad. De senaste åren har faktiskt staden uppnått ett av målen som är att ”Bostadsbyggnadstakten ska vara hög”. De tre senaste åren har i genomsnitt ca 4 000 lägenheter byggts årligen. Men det är en utmaning att hålla en så hög takt under en lång period framöver.

tuonut lisää nuoria aikuisia, eli 20–44-vuotiaita usean vuoden ajan. Nämä saavuttavat ajan myötä keski-ikä, ja tällöin myös 45–64-vuotiaiden lukumäärä kasvaa. Tämä tuo lisää verotuloja, mikä onkin välttämätöntä kunnallisten palvelujen kasvavan tarpeen kannalta. Koko ikäryhmä tulee kasvamaan keskimäärin 6 500 henkilöllä vuosittain.

Vanhempi, 65-v. täyttänyt väestö tulee niin ikään kasvamaan johtuen lähinnä 1940-luvulla syntyneistä suurista ikäluokista. 65–79-vuotiaat lisääntyvät 30 000 henkilöllä tulevien kymmenen vuoden aikana. Iäkkäimpien, yli 80-vuotiaiden määrä vähenee 5 000 verran. Iän myötä vanhuspalveluiden tarve kasvaa, ja kustannusmielessä kasvavia 65–79-vuotiaisiin kohdistuvia kustannuksia tulevat tasapainottamaan vähenevät +80-vuotiaisiin kohdistuvat kustannukset. Mutta pidemmällä tähtäimellä, kun 40-luvulla syntyneet ohittavat 80 vuoden iän, ennuste osoittaa kasvavia vanhustenhoitojen kustannuksia. Vuonna 2030 kustannukset ovat 30 % tämänpäiväisiä korkeampia, ja v. 2040 jo 50 % korkeampia mikäli palvelutaso säilytetään.

Asunnontarve

Asuntojen rakentaminen ei lisäännä samaa tahtia kuin kasvava väestö. Jo vuosikautia on vallinnut asuntopula, ja tänä päivänä asumistiheys kasvaa osittain siitä syystä, että monet perheet mieluummin asuvat ahtaammin lähempänä keskustaa. USK:in tekemä skenaario Tukholmalle ja Tukholman läänille osoittaa, että väestömäärä vuonna 2030 tulee olemaan 1 054 000 Tukholmassa ja 2 495 000 koko läänissä. Tämä tietäisi 4 000–5 000 uuden asunnon lisätarvetta vuosittain Tukholman kaupungissa. Viime vuosina kaupunki on saavuttanut yhden päämääristään, eli sen, että ”asuntorakentamisen vauhdin tulee olla korkea”. Viimeiset kolme vuotta on rakennettu keskimäärin noin 4 000 asuntoa vuosittain. Mutta näin runsaan rakentamisen ylläpitäminen pitkälle tulevaisuuteen on haaste.

Alueiden eriytyminen vaikeuttaa palvelujen toimintaa

Lokal differentiering krävande för servicen

Annina Ala-Outinen & Eeva-Liisa Broman

Helsingissä on 2000-luvun alusta lähtien toteutettu kaikissa peruspalveluvirastoissa ns. alueellista positiivista diskriminaatiota, jolla tarkoitetaan palvelujen vahvistamista sosioekonomiselta asemaltaan heikoimmissa kaupunginosissa.

Kaupunkialueiden eriytymistä seurataan väestörakennetta ja rakennuskantaa kuvaavien tilastojen avulla. Eriytymiseen vaikuttavia ilmiöitä voidaan kuitenkin tutkia myös muulla tavoin – esimerkiksi alueilla asuvien tai työskentelevien kokemusten kautta. Artikkeliperustuu keväällä 2010 Helsingin kaupungin työntekijöille tehdyn toimintaympäristökyselyn tuloksiin. Kysely toteutettiin osana valtion Lähiöohjelmaan 2008–2011 kuuluvaa tutkimushanketta (Ala-Outinen 2010). Tutkimushankkeen tavoitteena oli tuottaa tilannekatsaus siitä, miten Helsingin palveluvirastot ovat omalla toiminnallaan edistäneet alueellista tasa-arvoisuutta ja pyrkineet ehkäisemään kaupunginosien eriytymiskehitystä.

Työntekijäkyselyn avulla arvioitiin alueperustaisen resurssoinnin toimivuutta, minkä pohdintaan myös tämä artikkeli keskittyy. Tutkimuksen toteuttamiseen

Sedan början av 2000-talet har Helsingfors stads alla basämbetsverk tillämpat s.k. lokal positiv diskriminering, vilket avser större satsning i de delar av staden som har lägsta socioekonomiska ställning.

Stadsdelars differentiering följs med hjälp av statistik om befolkningsstruktur och byggnadsbestånd. Men fenomen som påverkar differentieringen kan också undersökas på andra sätt – t.ex. genom att lyssna på dem som bor eller arbetar i området. Föreliggande artikel bygger på rönen från en enkät om verksamhetsmiljö som gjordes våren 2010 bland anställda vid Helsingfors stad. Enkäten gjordes som en del av ett forskningsprojekt (Ala-Outinen 2010) som ingår i statens Förortsprogram 2008–2011. Syftet var att göra en lägesöversikt av hur Helsingfors stads serviceämbetsverk med sin egen verksamhet främjt lokal jämlikhet och försökt förebygga differentieringen stadsdelar emellan.

Med hjälp av en enkäten bland de anställda bedömdes hur bra resursfördelningen fungerat, vilket även denna artikel främst handlar om. I undersökningen deltog förutom Helsingfors stads faktacentral även sta-

osallistuivat Helsingin kaupungin tietokeskuksen lisäksi sosiaalivirasto, opetusvirasto, terveystakeskus, nuorisoasiainkeskus, talous- ja suunnittelukeskus sekä kiinteistövirasto (asuntoasiain osasto). Toimintaympäristökyselyn lisäksi tutkimuksen aineistoina käytettiin virastojen strategiadokumentteja, virastojen suunnittelijoiden keräämiä aineistoja sekä täydentäviä teema-haastatteluja.

Palvelut muuttuvassa kaupunkirakenteessa

Lapsiperheet, vanhuksat sekä pienituloiset ja työvoiman ulkopuolella olevat asukkaat käyttävät paljon julkisia palveluja. Myös päihde- ja mielenterveysongelmat tai lasten pahoinvointi ovat tekijöitä, jotka keskityessään tietyille alueille vaikuttavat julkisten palvelujen tarpeeseen. Helsingissä väestön sosioekonominen rakenne on hyvin pitkälti sidoksissa asuinalueiden asuntokannan rakenteeseen ja suhteelliseen sijaintiin. Pientalo- ja omistusasuntovaltaisilla sekä usein myös lähellä keskustaa tai merenrantaa sijaitsevilla alueilla tulo- ja koulutustaso ovat keskimääräistä korkeampia. Vastaavasti ARA-vuokratalovaltaisilla (=kaupungin arava- ja korkotuetut vuokra-asunnot) esikaupunkialueilla tilanne on päinvastainen (Helsinki alueittain 2009, 14). Alueellista eriytymistä on ylläpitänyt sekä osittain myös voimistanut asuinalueiden erilainen arvostus sekä valikoiva muuttoliike. Alueelliset tuloerot ovat Helsingissä kasvaneet 1990-luvun alun tilanteeseen verrattuna (Helsingin tila ja kehitys 2009,10). Myös alueelliset terveyserot ovat kasvaneet miesten elinajan odotteen osalta (Valkonen & al. 2008). Näkyvin kaupunginosien eriytymiskehitykseen vaikuttanut asia on Helsingissäkin ollut viimeisten 20 vuoden aikana maahanmuutto ja sen osailmiönä pienituloisten maahanmuuttajaryhmien keskittyminen tietyille vuokratalovaltaisille esikaupunkialueille. Maahanmuuttajat ovat 2000-luvulla olleet melko näkymätön ryhmä kaupungin asunto-ohjelmissa, ja maahanmuuttajien integraatio on pitkälti katsottu sosiaalipoliittiseksi kysy-

dens socialverk, utbildningsverk, hälsocentral, ungdomscentral, ekonomi- och planeringscentral samt fastighetskontor (bostadsavdelningen). Förutom enkäten om verksamhetsmiljö utgick man från ämbetsverkens strategidokument, material som samlats in av ämbetsverkens planerare samt kompletterande temaintervjuer.

Service i en föränderlig stadsstruktur

Barnfamiljer, åldringar, låginkomsttagare och de som står utanför arbetskraften använder mycket offentlig service. Även lokal anhopning av problem med berusningsmedel och mental hälsa eller av psykiskt illamående bland barn, påverkar behovet av offentlig service. I Helsingfors korrelerar befolkningens socioekonomiska struktur i mångt och mycket med bostadsområdets byggnadsbestånds struktur och relativa läge. I områden med mycket småhus och ägarbostäder och ofta även i sådana som ligger nära centrum eller havsstranden är inkomst- och utbildningsnivån högre än genomsnittet. Läget är det motsatta i förstadsområden med mest hyreshus byggda med samhällligt stöd (Helsingfors områdesvis 2009, 14). Differentieringen områden emellan har upprätthållits och delvis även stärkts av ett selektivt flyttande till områden med gott rykte.

De lokala inkomstskillnaderna i Helsingfors har vuxit sedan läget i början av 1990-talet (Helsingfors tillstånd och utveckling 2009, 10). Även de lokala skillnaderna i hälsa har vuxit för männens förväntade livslängds del (Valkonen & al. 2008). Den mest synliga faktor som under de senaste 20 åren påverkat differentieringen stadsdelar emellan har varit invandringen och att invandrargrupper med låg inkomst anhopats i vissa hyreshusdominerade förstadsområden. I stadens olika bostadsprogram på 2000-talet har invandrarna däremot varit ganska osynliga, och integrerandet av invandrarna har i stort setts som en socialpolitisk fråga (Vilkama 2006, 52–56). I Helsingfors stads nuvarande strategiprogram (2009–2012) har invandrarna dock

mykseksi (Vilkama 2006, 52–56). Nykyisessä Helsingin kaupungin strategiaohjelmassa (2009–2012) maa-hanmuuttajat on huomioitu sekä asumisen suunnittelua että hyvinvointipalveluja koskevissa tavoitteissa.

Palvelujen perusresursointi tehdään kaikissa virastoissa palveluiden alueellisten käyttäjä- tai oppilasmäärien perusteella. Tämän lisäksi Helsingin palveluvirastot ovat jo 10 vuoden ajan käyttäneet alueellisiin väestötietoihin perustuvia tarveindeksejä resurssienjano apuvälineenä ja pyrkineet sijoittamaan keskimääräistä enemmän resursseja alueille, joiden sosioekonominen status on alhainen. Menetelmää on kutsuttu positiiviseksi diskriminaatioksi, ja jokaisella virastolla on ollut käytössään oma resursointimallinsa (Lankinen 2001, Bernelius 2009).

Tutkimus osoitti, että positiivisen diskriminaation (PD) laskentamallin mukaan alueellisiin toimipisteisiin jaetut resurssit ovat Helsingissä olleet melko vaatimattomia tai ideoita ei ole saatu käytännössä toimimaan esimerkiksi avaintyöntekijäryhmien rekrytointiongelmien takia. Alueilla tehtävän työn kehittämistä on virastoissa toteutettu varsin monella tapaa: erilaisilla hankkeilla, organisaatiomuutoksilla, työntekijöiden koulutuksella, muuttamalla vakansseja koulutustasoltaan vaativammaksi sekä lisäämällä poikkihallinnollista yhteistyötä hyvinvointipalveluissa. Peruspalvelujen keskimääräistä parempi resursointi sosioekonomiselta statukseltaan kaikkein heikoimmilla alueille ei kuitenkaan ole kaikilta osin toteutunut siten kuin 1990-luvun lopulla virkamiehistä koostunut työryhmä mietinnössään toivoi (Ohje syrjäytymisen ja sosiaalisen segregaaation ehkäisemiseksi 1998).

Palvelustandardit eriytymässä?

Työntekijöiden kokemuksia tai palvelujen toimintaa erilaisissa kaupunginosissa on Suomessa tutkittu vain hyvin vähän (esim. Bernelius 2008). Helsingissä toteutetun toimintaympäristökyselyn tulokset vastasivat osin odotuksia, mutta toivat myös esiin yllättäviä seikkoja, jotka erottavat Helsingin alueita työympäristöi-

beaktats i de målsättningar som ställts upp för både boendepianeringen och välfärdsservicen.

Samtliga ämbetsverk fördelar sina resurser för den grundläggande servicen utgående från antalen klienter eller elever i respektive område. Dessutom har Helsingfors stads serviceverk i tio år redan använt vissa befolkningsdatabaserade behovsindex som hjälp i resursfördelningen och försökt anvisa mera resurser till områden med låg socioekonomisk status. Metoden har kallats positiv diskriminering, och varje ämbetsverk har haft en egen resursfördelningsmodell (Lankinen 2001, Bernelius 2009).

Undersökningen visar att de resurser som enligt beräkningsmodellen för positiv diskriminering (PD) anvisats för lokala åtgärder varit ganska anspråklösa i Helsingfors, eller att man inte lyckats få idén att fungera i praktiken p.g.a. till exempel svårigheter att rekrytera nyckelanställda. Det lokala arbetet har utvecklats på många olika sätt: genom olika projekt, organisationsförändringar, personalskolning, höjda behörighetskrav för nya anställda samt ökat samarbete ämbetsverken emellan inom välfärdsservicen. Men en fördelning av mera resurser än genomsnittet till områden med den allra lägsta socioekonomiska förhållande har inte till alla delar lyckats såsom en tjänstemannarbetsgrupp tänkte sig i slutet av 1990-talet (Ohje syrjäytymisen ja sosiaalisen segregaaion ehkäisemiseksi 1998).

Differentierad servicestandard?

I Finland har det forskats mycket litet om anställdas erfarenheter eller servicens verksamhet i stadsdelar av olika slag (t.ex. Bernelius 2008). Rönen från enkäten om verksamhetsmiljön i Helsingfors var delvis väntade, men påvisade också en del oväntade faktorer, som differentierar Helsingfors olika delar som arbetsmiljö. I enkäten svarade anställda vid lågstadieskolor, familjecentra och hälsostationer i olika slags områden. Enkäten besvarades anonymt på internetblankett. De utvalda områdena företrädde stadsdelar med antingen hög, medelhög eller låg socioekonomisk ställning. Av

nä. Työntekijäkyselyyn vastasivat erilaisilla alueilla työskentelevät ala-asteen koulujen, perhekeskusten ja terveystasemien työntekijät. Kyselyyn vastattiin nimetömmänä internet-sovelluksen kyselylomakkeella. Tutkimusalueiksi valittiin korkean, keskiryhmän ja matalan sosioekonomisen statuksen kaupunginosia. Vastauksissa Helsingin alueita erottaviksi tekijöiksi nousi erityisesti kolme asiaa: 1) palveluihin kohdistettu korkea vaatimustaso hyväosaisten alueilla, 2) tiettyjen palvelujen huonompi saatavuus matalan sosioekonomisen statuksen ja osittain myös sosioekonomiselta statukseltaan keskiryhmän alueilla ja 3) maahanmuuttajaväestön keskittymisestä johtuvat haasteet.

Työntekijät esittivät itse arvioita siitä, että palvelun laadukkuus kärsii toisinaan niillä matalan sosioekonomisen statuksen ja keskiryhmän alueilla, joilla asiakasmäärät ylittävät palvelukapasiteetin eikä työntekijöiden työaika riitä vastaamaan asukkaiden tarpeisiin. Hieman yllättävä tulos puolestaan oli se, että hyvätuoloisten ja korkeastikoulutettujen alueilla asukkaiden korkean vaatimustason koettiin johtavan jopa ”ylipalvelumiseen”, kun asukkaiden vaatimuksiin joudutaan mukautumaan. Vastaavia tuloksia on saatu myös muualla maailmassa, ja erilaisen vaatimustason on todettu vaikuttaneen myös palvelustandardien eriytymiseen (Hastings 2009). Voimistuessaan Helsingin työntekijäkyselyn vastauksissa kuvatut ilmiöt – palvelujen erilainen saatavuus ja erilainen vaatimustaso – saattavat johtaa palvelustandardien eriytymiseen myös Helsingissä.

Työntekijävaihtuvuutta ja rekrytointiongelmia

Palvelujen keskimääräistä parempi resursointi pienituloisten alueilla ei aina ole Helsingissä toiminut halutulla tavalla. Perhesosiaalityötä (lastensuojelu ja perheytyö) on kuormittanut koko kaupungissa selvästi kasvanut palvelutarve, johon ei ole pystytty riittävällä volyyymilla vastaamaan. Vuosina 2000–2008 Helsingissä lastensuojelun asiakkaana olevien suomen- ja ruotsinkielisten lasten ja nuorten määrä kasvoi 8,4 %, venä-

svaren framgår tre slags faktorer som skiljer stadsdelarna åt i servicehänseende: 1) höga krav på servicen i de välbemedlades områden 2) tillgången på viss service är sämre i lågstatusområden och även vissa medelstatusområden, och 3) olika slags utmaningar som anhopning av invandrare medför.

De anställda framlade också själva uppfattningen att servicekvaliteten ibland lider i de låg- eller medelstatusområden där antalet klienter överstiger servicekapaciteten, och där de anställdas arbetstid följaktligen inte räcker till för att motsvara invånarnas behov. Ett något överraskande rön var att den höga kravnivån i områden med välutbildad och –bemedlad befolkning rentav kunde leda till ”överservice”. Liknande rön har förekommit även annanstans i världen, och förekomst av olika kravnivå har kunnat leda till differentiering i servicenivån områden emellan (Hastings 2009). Om de förstärks kan de fenomen som de anställda nämnde i enkäten – att dels tillgången på service, dels kravnivån är olika – kan leda till att servicenivån differentieras lokalt även i Helsingfors.

Omsättning bland personalen och rekryteringsproblem

Anvisandet av bättre resurser än genomsnittet till områden med småinkomsttagare i Helsingfors har inte alltid fungerat på önskat sätt. Socialarbetet i familjer (barnskyddet och familjearbetet) har belastats av ett allt större servicebehov i hela staden, som man inte lyckats tillgodose med tillräcklig volym. Åren 2000–2008 växte barnskyddets klienter bland finsk- eller svenskspråkiga med 8,4 procent, bland ryskspråkiga och folk med övrigt främmande språk ännu mer (Nuoret alueittain 2009, 44).

Alltför fåtalig personal med tanke på det växande servicebehovet, dålig tillgång på kompetenta socialarbetare samt en stor omsättning bland personalen har gjort det svårt att ordna familjesocialarbetet. I synnerhet i låg- men också i medelstatusområden har detta lett till ökad arbetsmängd för de anställda och strängare

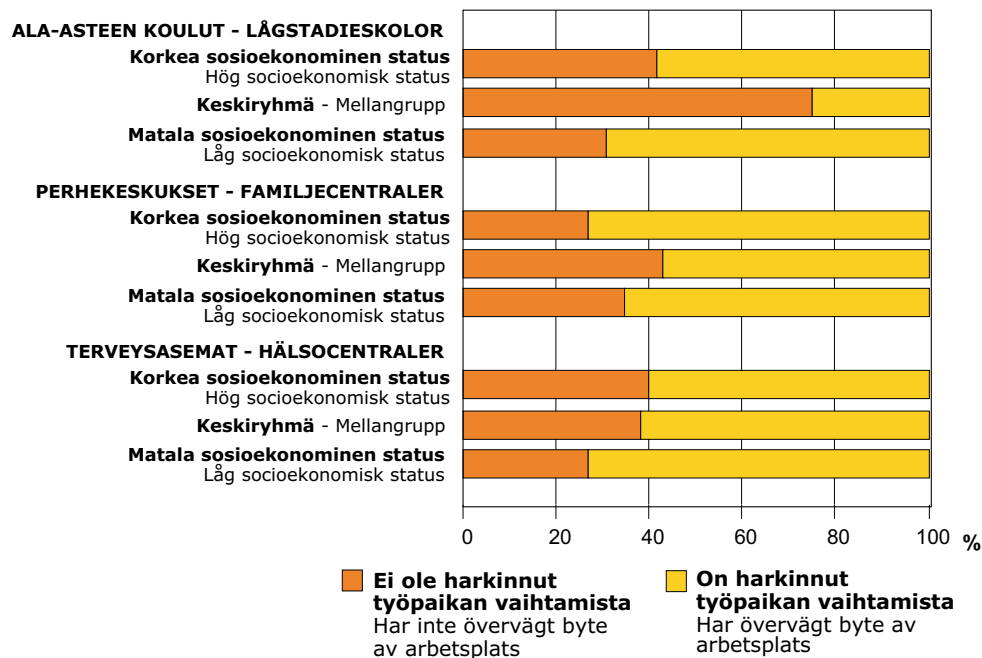
jänkielisten ja muiden vieraskielisten määrä vieläkin enemmän (Nuoret alueittain 2009, 44). Kasvavaan palvelutarpeeseen nähden liian pienet työntekijämäärät, pätevien sosiaalityöntekijöiden huono saatavuus sekä suuri työntekijävaihtuvuus ovat vaikeuttaneet perhesosiaalityön organisoimista. Erityisesti matalan sosioekonomisen statuksen ja osittain myös keskiryhmän alueilla tilanne on johtanut työntekijöiden työmäärän kasvuun sekä asiakkaaksi pääsyn kriteerien tiukentamiseen. Toiminta on vaikeutunut myös matalan sosioekonomisen statuksen alueiden terveysasemilla, jonne on ollut vaikeuksia saada vakituisia lääkäreitä. Resurssivajeen vuoksi näillä terveysasemilla ei ole aina mahdollista jakaa lääkäriaikoja kuten muilla alueilla. Suomenkielisten peruskoulujen perusopetuksessa ja nuorisotyössä työvoimapolua ei tällä hetkellä ole, mikä helpottaa näiden palvelujen laadun ylläpitoa.

kriterier för att få bli klient. Läget har försämrats också vid hälsostationerna i lågstatusområden, som haft svårt att få läkarna att hållas kvar varaktigt. På grund av resursbristen har det vid dessa hälsostationer enligt enkäten inte alltid varit möjligt att dela ut läkartider som i andra områden. De finskspråkiga grundskolornas basundervisning och ungdomsarbetet dras inte just nu med arbetskraftsbrist, vilket gör det möjligt att upprätthålla servicekvaliteten.

Den stora omsättningen bland personalen och problemen med rekryteringen leder till försämrad tillgång på service för invånarna och till ökad arbetsmängd för de anställda, och då blir risken för en negativ spiral uppenbar. Fortgående otillräcklig personalstyrka på grund av alltför liten personaldimensionering och/eller dålig tillgång på kunnigt folk kan leda till ett kritiskt läge, där äldre arbetstagare blir slutkörda och yngre krafter undviker den typen av hårt arbete.

Kuvio 1. Työntekijäkyselyyn vastanneiden halukkuus vaihtaa työpaikkaa lähitulevaisuudessa ammatti- ja alueryhmittäin (N=411)

Figur 1. Lust att byta jobb inom nära framtid bland de anställda som besvarat enkäten, enligt yrke och områdestyp (N=411)

Suuri työntekijävaihtuvuus ja rekrytointiongelmien johtavat asukkaiden kannalta palvelujen saatavuuden heikentymiseen sekä työntekijöiden kannalta työmäärän lisääntymiseen, jolloin negatiivisen kierteen mahdollisuus on suuri. Työntekijämäärien riittämättömyys joko liian pienen vakanssimitoituksen ja/tai työntekijöiden huonon saatavuuden takia saattaa jatkuessaan johtaa kriittiseen tilanteeseen, jossa vanhat työntekijät uupuvat ja uusia työntekijöitä ei työpaikan raskaan maineen vuoksi saada. Työntekijäkyselyyn vastanneiden halukkuus vaihtaa työpaikkaa oli melko suuri työskentelyalueesta riippumatta, mutta matalan sosioekonomisen statuksen alueilla työpaikan vaihtamista harkitsi vähintään 65 % vastaajista kaikissa ammattiryhmissä (kuviot 1). Tulokset antavat aiheita ehdottaa, että työympäristöjen erilaiseen kuormittavuuteen kiinnitettäisiin virastoissa entistäkin enemmän huomiota, jotta palvelualueiden työmarkkinoilla ei syntyisi selkeää valikoivuutta ja tiettyjen alueiden välttelyä.

Monta tapaa toteuttaa positiivista diskriminaatiota

Koulujen oppilaaksiottoalueet, terveysasemapiirit, nuorisotyöalueet ja sosiaalityön toiminta-alueet eivät ole yhteneväiset. Virastojen PD-laskentamalleissa on kuitenkin pitkälti käytetty samoja aluetasoisia muuttujia, joita ovat esimerkiksi koulutustaso, tulotaso, työttömyysaste sekä vieraskielisen väestön osuus, jolloin mallit nostavat samoja kaupunginosia virastojen tuki-listan kärkeen. Periaatteessa siis peruspalveluresurssien jakaminen tällä menetelmällä voisi tuottaa merkittävää lisäpanostusta näille alueille. Käytännössä virastot ovat kuitenkin toteuttaneet positiivista diskriminointia kukin omalla tavallaan eikä yhteisistä käytännöistä, tavoitteista tai PD-resursoinnin määristä ole sovittu. PD-resursoinnin vaikuttavuuden arviointi on tällä hetkellä hyvin vaikeaa. On lähes mahdotonta arvioida miten muutama lisätyöntekijä on vaikuttanut alueen asukkaiden hyvinvointiin. Esimerkiksi kouluissa mah-

Bland de anställda som besvarade enkäten fanns oavsett stationering en ganska stor lust att byta jobb, men i lågstatusområdena funderade minst 65 procent av svararna oavsett yrkesgrupp på att byta jobb (Figur 1). Rönen ger anledning att föreslå att ämbetsverken aktivare än hittills ägnar uppmärksamhet åt olika belastningsfaktorer i verksamhetsmiljön för att det inte bland dem som jobbar inom servicebranschen skulle uppstå tydlig selektivitet och undvikande av vissa områden.

Positiv diskriminering kan göras på många sätt

Skolornas rekryteringsområden, hälsostationsdistriktet, ungdomsarbetsdistriktet och socialarbetsdistriktet skiljer sig från varandra. Ändå har ämbetsverkens PD-beräkningsmodeller utgått från samma områdesvariabler, såsom utbildningsnivå, inkomstnivå, arbetslöshetsgrad samt andelen invånare med främmande språk, varvid modellerna lyfter fram samma stadsdelar i täten på ämbetsverkens stödlista. I princip skulle det alltså vara möjligt att genom fördelning av basservice-resurserna enligt denna metod ge betydande extrasatsning åt dessa områden.

Men i praktiken har varje ämbetsverk tillämpat positiv diskriminering på sitt sätt, och inga överenskomelser har gjorts om gemensam praxis, målsättningar eller resursfördelning. I dagsläget är det mycket svårt att bedöma vilka verkningar PD-resurseringen fått för folks välmåga. Men t.ex. i skolorna har möjligheten till mindre undervisningsgrupper välkomnats stort.

Helsingfors stads arbetsgrupp för servicenätet har de senaste åren grunnat på frågor kring servicens geografiska läge och kapacitet. Staden borde gallra i sina utgifter, och servicens effektivitet och produktivitet borde höjas. Stadens utbildningsverk, socialverk, hälsocentral och ungdomscentral är tvungna att anpassa och utveckla sin verksamhet i en föränderlig stadsstruktur, men nuvarande stränga ekonomisk läge ger

dollisuutta pienentää opetusryhmien kokoa on kuitenkin pidetty erittäin positiivisena asiana.

Helsingin kaupungin palveluverkkotyöryhmässä on viime vuosina mietitty palvelujen sijaintiin ja kapasiteettiin liittyviä kysymyksiä. Kaupungin menoja tulisi karsia ja palvelujen tehokkuutta ja tuottavuutta lisätä. Opetusvirasto, sosiaalivirasto, terveystakeskus ja nuorisosiainkeskus joutuvat sovittamaan ja kehittämään toimintaansa muuttuvassa kaupunkirakenteessa, mutta nykyinen kireä taloustilanne jättää peruspalvelu- ja tuottaville virastoille hyvin vähän liikkumavaraa. Opetusvirastossa jaetaan tällä hetkellä vuosittain 1,7 miljoonan euron PD-budjetista tukisummia peruskouluille, joiden oppilaaksiottoalueen PD-indeksi on suurin. Sosiaaliviraston PD-budjetti on vuosittain 500 000 euroa, ja se jaetaan lapsiperheiden palvelujen ja päivähoidon kesken. Lapsiperheiden palveluissa summa ohjataan tällä hetkellä leikkipuistotoimintaan. Päivähoidossa rahalla tuetaan niiden päiväkotien toimintaa, joissa vieraskielisten lasten osuus ylittää 30 % sekä esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheen kehittämistä. Helsingin terveystakeskuksessa ja nuorisosiainkeskuksessa PD-indeksiä on käytetty harkinnan mukaan apuvälineenä vakanssien jakamisessa. Käytännössä noin 10 % terveystakesemälääkärien vakansseista on jaettu PD-indeksin mukaan. Helsingin terveystakesemilla kokeillaan parhaillaan myös vapaan listautumisen mallia eli asuinalueidonnaisuuden poistamista terveystakesematoiminnasta. Vapaavalintaisuuden lisäämisellä pyritään tasoittamaan toimipistekohtaisia käyttäjämääriä ja helpottamaan rekrytointiongelmista kärsineiden toimipisteiden ruuhkia.

Sosiaaliviraston aikuisten ja vanhusten palveluissa alueellisen perustyon resursoinnissa ei ole toistaiseksi ollut käytössä systemaattista menetelmää, jossa kaupunginosien sosioekonomiset erot otettaisiin huomioon. Lakeihin sisältyvät velvoitteet palvelumääräajoista ovat tosin johtaneet resurssien lisäämiseen suurten asiakasmäärien alueilla. Esimerkiksi maahanmuuttajien osuutta asiakaskunnassa ei kuitenkaan ole huomioitu resursoinnissa. Maahanmuuttajien kanssa

inte mycket svängrum åt de myndigheter som producerar basservice. Utbildningsverket har idag 1,7 miljoner euro per år i PD-anlag att fördela till grundskolor vars rekryteringsområde har högt PD-index. Socialverkets årliga PD-budget är en halv miljon, och den fördelas mellan barnfamiljservicen och dagvården.

Idag går summan åt till barnfamiljservicens lekparkverksamhet, till de daghem där andelen barn med främmande modersmål överskrider 30 procent och till utvecklandet av motsvarande förskole- och inledande undervisning. Vid Helsingfors stads hälsocentral resp. Ungdomscentral har PD-indexet tillämpats enligt prövning som hjälpmedel vid fördelning av personal. I praktiken har kring 10 procent av hälsostationsläkarnas anställningar fördelats enligt PD-indexet. Vid stadens hälsostationer prövas för närvarande en modell med fritt val av hälsostation oberoende av var patienten bor. Syftet är att jämna ut skillnader i patientantal stationer emellan och att lätta på köerna till de stationer som haft rekryteringsproblem.

Socialverkets service för vuxna och äldre har hittills inte tillämpat något system för resursfördelning enligt PD-principen. Men de lagstadgade åliggandena om avklarad service inom viss frist har i och för sig lett till ökade resurser för områden som haft stort antal klienter. Dock har t.ex. invandrandelen bland den lokala befolkningen inte beaktats vid fördelandet av resurserna. Betjäning av invandrare tar enligt allmän bedömning 1,5 gånger mera tid både inom social- och hälsoservicen. Även de som besvarat enkäten upplevde att en stor invandrandel bland klienterna eller eleverna inverkar uttryckligen på tidsanvändningen: normalt tilltagna tider räcker ofta inte till i praktiken.

En stor invandrandel (i Helsingfors över 15 procent) bland befolkningen i ett område korrelerar nästan helt med en lägre socioekonomisk status än genomsnittet för området. Vid resursfördelningen till grundskolorna beaktas automatiskt såväl andelen barn med främmande modersmål som antalet barn som behöver specialundervisning. Först efter det tillämpas egentlig PD-resursfördelning, såvida skolan hör till den fjärde-

asioiminen vie yleisten arvioiden mukaan noin 1,5-kertaisen ajan sekä sosiaali- että terveystaloudessa. Myös toimintaympäristökyselyyn vastanneet kokivat vieraskielisten asukkaiden suuren osuuden asiakkaista tai oppilaista vaikuttavan nimenomaan ajankäyttöön: palveluaikojen normaalimitoitukset eivät käytännössä useinkaan riitä.

Helsingin osa-alueet, joilla vieraskielisten osuus on yli 15 %, ovat lähes poikkeuksetta alueita, joilla kanta-väestön sosioekonominen status on alle kaupungin keskiarvon. Peruskoulujen resursoinnissa otetaan automaattisesti huomioon sekä vieraskielisten lasten osuus että erityisopetusta vaativien lasten määrä kouluissa. Erillinen PD-resursointi tulee vasta tämän jälkeen, mikäli koulu kuuluu korkeimman tarveindeksiluvun saaneiden 25 % joukkoon. Opettajat olivat kyselytutkimuksen mukaan muita ammattiryhmiä tyytyväisempiä sekä työmääränsä että henkilöstöresursointiin. Koulujen työntekijät olivat myös melko hyvin perillä PD-indeksin käytöstä ja viraston resursointijärjestelmästä. Opetusviraston toimipistekohtainen resursointijärjestelmä onkin selkeä ja johdonmukainen. Alueille, joiden PD-indeksi on korkea, kaivattaisiin silti kyselyn tulosten mukaan enemmän kuraattorin ja koulupsykologin työtunteja, jotta opettajien työaika säästyisi itse opetustyöhön. Myös vanhemmille toivottiin järjestettävän neuvontaa ja tukea ikään kuin neuvolatoiminnan jatkeeksi. Vastaajat toivoivat siis lisää apua muilta hallintokunnilta perheiden tukemiseen, johon opettajien työaika ei kunnolla riitä.

Yhteistyötä ja selkeitä tavoitteita

Kyselyyn vastanneet palvelutyöntekijät toivoivat virastojen välisen yhteistyön lisäämistä hyvinvointipalveluissa. Työntekijät arvioivat, että moniammatillisuuden lisäämisellä voitaisiin tehostaa palvelun tarjontaa sekä helpottaa työntekijöiden työtaakkaa. Tällä hetkellä kaikilla palveluvirastoilla on omat PD-resursointimallinsa, joihin on ollut tarkoituksena valita nimenomaan tietyn palvelun kannalta olennaisia muuttujia.

del som har högsta behovsindexet. Enligt enkäten var lärarna nöjdare än de övriga yrkesgrupperna med både sin arbetsmängd och personalresurserna. Skolornas anställda var också ganska väl förtrodda med tillämpandet av ett PD-index och med ämbetsverkets resursfördelningssystem.

Och Utbildningsverkets resursfördelningssystem för de olika skolorna är klar och konsekvent. Men ändå ger enkätsvaren vid handen att områden med högt PD-index skulle behöva mera timresurser för skolkuratorer och –psykologer, för att lärarnas skulle få mera tid för själva undervisningen. Även för föräldrarna önskades upplysning och stöd som ett slags fortsättning på rådgivningen. Svararna önskade alltså få mera hjälp av övriga förvaltningar med att stöda familjerna – allt oftare räcker lärarnas tid inte till.

Samarbete och klara målsättningar

De serviceanställda som besvarade enkäten önskade mera samarbete ämbetsverk emellan inom välfärdsservice. De bedömde att det skulle effektivisera servicen och underlätta personalens arbetsbörda. För närvarande har varje serviceämbetsverk sin egen modell för fördelningen av PD-resurserna uppbyggd utgående från variabler som är väsentliga för just vederbörande verksamhet. Ett allmänt index för välfärden i olika stadsdelar i Helsingfors kunde underlätta intensifieringen och inriktningen av samarbetet ämbetsverken emellan.

Men en allmänindikator för lokal välfärd kan inte helt ersätta de olika servicegrenarnas egna resursfördelningsmodeller, eftersom användningen och behovet av service påverkas av delvis olika faktorer. Som exempel beaktar Utbildningsverkets modell vederbörande skolas elevbalans, dvs. i vilken mån skolan förlorar elever till övriga skoldistrikt. Även inom Hälsocentralen har man utvecklat en modell ursprungligen uppgjord av Faktacentralen, och man har t.ex. lagt till variabeln åldringsandel bland klientelet.

Helsingin kaupunginosien hyvinvointia kuvaava yleisindeksi voisi helpottaa virastojen välisen yhteistyön tiivistämistä ja kohdentamista. Alueellista hyvinvointia kuvaava yleisindikaattori ei kuitenkaan voi koonaan korvata toimialakohtaisia resursointimalleja, koska palveluiden käyttöön ja tarpeeseen vaikuttavat osin erilaiset tekijät. Esimerkiksi opetusviraston resursointimallissa otetaan huomioon koulukohtainen oppilastase eli se, menettääkö koulu oppilaita muihin koulupiireihin. Myös terveystieteissä on kehitelty Helsingin kaupungin tietokeskuksessa alun perin laadittua mallia, ja resursointijärjestelmään on lisätty esimerkiksi vanhusten osuus asiakaskunnassa.

Alueellisiin eroihin väestörakenteessa vaikutetaan ensisijassa kaavoituksella ja asuntopolitiikalla. Kaavoitus on kuitenkin hidas keino, koska sillä ei voida kuin välillisesti vaikuttaa jo olemassa olevassa asutuskannassa tapahtuvaan muuttoliikkeeseen. Keskeiset asuntopolitiikan keinot ovat valtion hallussa, eikä alueiden eriytymistä metropolialueella torjuta ilman valtion ja Helsingin seudun kuntien yhteistyötä. Asuinalueiden suunnittelussa ja kaavoituksessa tulisi ottaa aina huomioon tulevan asukasrakenteen kuormitus alueellisten palvelujen toiminnalle. Näin varmistettaisiin kestävä toimintaedellytykset hyvinvointipalveluille kaikilla kaupunkialueilla. Se mitä palveluvirastot voivat tehdä alueellisen eriytymisen torjumiseksi, on huolehtia alueiden palvelujen korkeasta laadusta ja puuttua nopeasti ilmiöihin, jotka kielivät alueiden palvelustandardien eriytymisestä. Tämän lisäksi palveluresurseja alhaisimman sosioekonomisen statuksen alueilla voitaisiin nostaa tuntuvasti kaikissa peruspalveluissa, jolloin vasta voitaisiin puhua aidosta positiivisesta diskriminoinnista.

Alueellisten hyvinvointierojen kaventamiseksi tulisi tavoitteita asettaa paitsi asuntopolitiikalle, myös hyvinvointipalveluille. Terveystieteissä on ainoa virasto, joka on kirjannut strategiaansa selkeät määrälliset alueellisten hyvinvointierojen kaventamistavoitteet. Tavoitteena on kaventaa sekä koulutusryhmien että alueiden välisiä eroja elinajanodotteessa 10 prosentilla vuo-

Lokala skillnader i befolkningsstruktur kan i främsta rummet påverkas genom planläggning och bostadspolitik. Men planläggning är ett långsamt sätt, eftersom man bara indirekt kan påverka det flyttande som sker inom det befintliga bostadsbeståndet. De viktigaste bostadspolitiska medlen är i statens händer, och lokal differentiering i ett metropolområde kan inte motarbetas utan samarbete mellan staten och städerna i Helsingforsregionen. Vid planering och planläggning av bostadsområden borde man alltid beakta hurdan belastning den framtida invånarstrukturen kommer att innebära för den lokala servicen. Då skulle man bättre trygga hållbara förutsättningar för välfärdsservicen i alla delar av staden.

Det som serviceämbetsverken kan göra för att avvärja lokal differentiering är att se till att den lokala servicen är på hög nivå och att snabbt ingripa i fenomen som vittnar om att servicenivån i området differentieras. Därutöver kunde resurserna för all grundservice ökas märkbart i de områden som har lägsta socioekonomiska statusen. Först då skulle man kunna tala om äkta positiv diskriminering.

För att minska de lokala skillnaderna i välfärd borde målsättningar ställas för såväl bostadspolitikerna som välfärdsservicen. Hälsocentralen är det enda ämbetsverket som i sin strategi ställt upp klara kvantitativa målsättningar för minskande av lokala skillnader. Målet är att under åren 2009–2012 minska skillnaderna i förväntad livslängd med 10 procent både utbildningskategorier och områden emellan. Ett motsvarande mål för Utbildningsverket kunde vara att minska skillnaderna i inlärningsresultat skolor emellan med en viss procent, i Socialverket t.ex. att de lokala skillnaderna i behov av barnskydd skulle minska med en viss andel på en viss tid. Dessa konkreta målsättningar skulle omedelbart påvisa ämbetsverkens beroende av varandra: ensamt kan inget ämbetsverk nå sin målsättning.

Basservicen är inte bara viktig för välfärden utan även för demokratin. Invånarna kommer i kontakt med stadens organisation vid daghemmen, i skolorna, på

sien 2009– 2012 aikana. Vastaavanlainen tavoite voisi olla opetusvirastossa koulujen oppimistulosten erojen kaventaminen tietyllä osuudella tai sosiaalivirastossa se, että alueelliset erot lastensuojelutarpeessa kaventuisivat tietyllä osuudella määrätyllä aikajaksolla. Näin konkreettiset tavoitteet osoittaisivat välittömästi virastojen riippuvuuden toisistaan: yksin näihin tavoitteisiin ei yksikään virasto ylittäisi.

Hyvinvoinnin lisäksi peruspalveluilla on myös demokratian kannalta suuri merkitys. Asukkaat kohtavat kaupunkiorganisaation päiväkoteissa, kouluissa, terveysasemilla ja muissa peruspalveluissa. Kaupunki saa kasvonsa näillä arkisilla areenoilla, ja niillä rakennetaan asukkaiden ja hallinnon keskinäinen luottamus. Niillä kaupungin on päivästä toiseen osoitettava olevansa luottamuksen arvoinen, myös toimintaympäristön muuttuessa nopeasti.

hälsostationerna och inom övrig basservice. Staden får ett ansikte i alla dessa vardagsituationer, och det är i dem som förtroendet mellan invånare och myndigheter byggs upp. Det är här som staden dag efter dag måste visa sig värdig invånarnas förtroende, även när verksamhetsmiljön hastigt förändras.

Kirjallisuus: | Litteratur:

Ala-Outinen Annina (2010, tulossa). Hyvinvoinnin tukiverkko koetuksella. Helsingin palveluvirastojen toiminta kaupunginosien eriytymiskehityksen ehkäisemiseksi. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 2010:3.

Bernelius Venla (2008). Lähi(ö)koulu – Helsingin koulut ja kaupunginosat EU:n Urban II – ohjelman kouluhankkeissa. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 2008:3.

Bernelius Venla (2009). Helsingin positiivisen diskriminaation (PD) malli suomen- ja ruotsinkielisille peruskouluille. Julkaisematon raportti hallintokäyttöön.

Exploring the Role of Urban Services in Intensifying Neighbourhood Problems. *Housing Studies* 24. 503–524.

Hastings Annette (2009). Neighbourhood Environmental Services and Neighbourhood "Effects":

Helsingin tila ja kehitys 2009. - Helsinki : Helsingin kaupungin tietokeskus, 2009.

Helsingfors tillstånd och utveckling 2009: Sammandrag. - Helsingfors : Helsingfors stads faktacentral, 2009.

Helsinki alueittain 2009 (2009). Helsingin kaupungin tietokeskus.

Lankinen Markku (2001). Positiivinen diskriminaatio – mitä se on? Helsingin kaupungin tietokeskus, keskustelualoitteita 2001:2.

Nuoret alueittain 2009 (2009). Helsingin kaupungin tietokeskus, tilastoja 2009:31.

Ohje syrjäytymisen ja sosiaalisen segregaation ehkäisemiseksi. Helsingin kaupunginkanslian julkaisusarja A 7/1998.

Valkonen Tapani, Pekka Martikainen, Timo M. Kauppinen & Lasse Tarkiainen (2008). Elinajanodotteen kehitys Helsingissä ja sen väestön osaryhmissä 1991–2005. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 2008:2.

Vilkama Katja (2006). Asuntopolitiikka ja vieraskielisen väestön alueellinen keskittyminen Helsingissä vuosina 1992–2005. Pro gradu-tutkielma. Maantieteen laitos, Helsingin yliopisto. <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/mat/maant/pg/vilkama/>

Helsingin nuorisotoimen asiakaspalaute

Feedback från ungdomsväsendets kunder

Vesa Keskinen & Harri Taponen

Helsingin kaupungin nuorisosiainkeskus (Nk) on hankkinut asiakaspalautetta nuorisotalojen paikallisilla kävijäkyselyillä jo vuosia. Uusi, kaikki nuorisotalot kattava asiakaskyselyjärjestelmä otettiin käyttöön 2010. Sen aineistona on yli 2500 nuoren palaute. Yleisemmin nuorten kokemuksia ja mielikuvia helsinkiläisestä nuorisotyöstä on selvitetty koululaiskyselyillä vuosina 2007, 2008 ja 2010. Viimeisimpään vastasi lähes tuhat 13–18-vuotiasta helsinkiläistä. Nk hankkii kohdennettua palautetta toiminnastaan myös netin kautta.

Nuorisosiainkeskus on edelläkävijä asiakaskuntansa kuulemisessa. Aina saatu palaute ei ole miellyttävää, mutta sekin on uskallettava ottaa vastaan ja käyttää hyväksi palveluja kehittäessä. Asukaslähtöisyys on yksi kaupungin arvoista. Tämä perustelee hyvin nuorten laajan kuulemisen. Samoin uusi nuorisolaki edellyttää nuorten kuulemista heitä koskevia asioita suunniteltaessa ja päätöksiä valmisteltaessa.

Asiakaskysely 2010

Asiakastiedon keräämisessä nuorisotaloista siirryttiin kattavaan käytäntöön keväällä 2010 yli puoli vuotta kestäneen suunnitteluvaiheen jälkeen. Keskeisenä ideana oli koota paikalliseen analysointiin riittävä ai-

I många år redan har Helsingfors stads ungdomscentral (UC) gjort enkäter bland besökarna vid ungdomsgårdarna. År 2010 har ett kundenkätsystem för alla ungdomsgårdar tagits i bruk. Det bygger på feedback från över 2500 unga. Mera allmänt har de ungas upplevelser och uppfattningar om ungdomsarbetet i Helsingfors klarlagts genom elevenkäter åren 2007, 2008 och 2010. Den senaste besvarades av nästan tusen 13–18-åringar i Helsingfors. UC samlar också in zoomad feedback om sin verksamhet via webben.

Ungdomscentralen är en föregångare på att höra sitt klientel. Alltid är kommentarerna inte trevliga, men även kritik måste man våga ta emot och utnyttja för att utveckla servicen. Kundorientering är en av stadens grundvärderingar, och ett gott motiv för att höra de unga på bred front. Den nya ungdomslagen förutsätter ju faktiskt att de unga hörs vid planerandet och beredandet av beslut om sådant som angår dem.

Kundenkäten 2010

Våren 2010 började Ungdomscentralen samla in kommentarer från alla ungdomsgårdarna, efter ett halvt års planerande. Idén var att vid varje gård samla in så många svar att det räckte för en lokal analys. En andra

neisto jokaiselta nuorisotalolta. Laajan aineiston hankinnan rinnalla toisena kantavana ajatuksena oli kootun aineiston yhteinen käsittely ja hyödyntäminen suunnittelussa niin paikallistasolla kuin kootusti alueellisten palvelujen osastolla. Molemmissa onnistuttiin.

Kaikkiaan kyselyyn vastasi noin 2 500 nuorisotalon asiakasta. Jos lukua johonkin vertaa, hyvänä mittapuuna on nk:n virallinen tunnusluku, yksilöllisesti ja ryhmätoiminnassa tavoitetut nuoret, joita aluepalvelujen toiminnassa kirjattiin vuonna 2009 noin 11 500. Kenttävastausten lukumäärä on tuosta luvusta 22 % eli runsas viidesosa kaikista nuorisotalojen toiminnassa säännöllisesti mukana olleista nuorista antoi palautteen.

Kysely toteutettiin pääosin maaliskuun 2010 aikana kaikissa aluepalvelujen toimipaikoissa, myös ruotsinkielisissä. Tavoitteena oli koota tietoa nuorisotalojen asiakkaista, heidän nuorisotalokäynnneistään, nuorten kokemuksista talojen toimintatavoista, nk:n arvojen toteutumisesta sekä toiveista nuorisotalon ja nuorisotyön toiminnoista.

Kyselyyn vastanneiden joukko vastaa hyvin asetettuja tavoitteita. Suurin osa (73 %) vastaajista on 12–17-vuotiaita. Yleisimmin vastasivat 15-vuotiaat. Vastanneissa nuorissa korostuu poikien osuus, heitä on kaikkiaan 63 %. Muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia kotonaan puhuvia oli 16 %. Yleisin käytetty muu kieli oli somali noin 5 %:n osuudella. Kaikkiaan muita kieliä vastaajat olivat kirjanneet runsaat 40.

Asiakaspalautteen antajat olivat pääosin varsin aktiivisia nuorisotalon käyttäjiä. Vastaajanuorista peräti 66 % käy nuorisotalossa muutaman kerran viikossa. Lisäksi viikoittaisia kävijöitä osui palautteen antajiin 19 %. Kun vielä valtaosa vastaajista on käynyt talossa useita vuosia, 59 % on ollut asiakkaana vähintään kaksi vuotta, antaa kerätty aineisto vakuuttavaa kuvaa nuorisotalojen palveluista.

Muutamien esimerkkien kautta asiakaskyselyn tuloksetkin avautuvat. Palvelun laatu- ja näkökulmaa raottaa kysymys: Miten nuorisotalon toiminta vastasi odotuk-

bäräntä tanke var att gemensamt bearbeta det insamlade materialet och att utnyttja det inom planering både på lokalplanet och centralt vid avdelningen för lokala tjänster. Det blev framgång på bägge punkterna.

Sammanlagt besvarades enkäten av ca. 2 500 kunder vid ungdomsgårdarna. Om man vill räkna ut en svarsprocent är en god måttstock UC:s officiella siffra för de unga som individuellt eller inom gruppverksamheten besökt ungdomsgårdarna: de var 11 500 år 2009. Därmed blev svarsprocenten 22, och således inkom kommentarer från en dryg femtedel av alla dem som regelbundet varit med i ungdomscentralernas verksamhet.

Enkäten utfördes i huvudsak i mars 2010 vid alla lokala serviceställen, även de svenskspråkiga. Målet var att samla in kunskap om ungdomsgårdarnas kunder, deras besök vid gårdarna, deras uppfattning om arbets-sätten vid gårdarna och hur UC:s värderingar gått i uppfyllelse samt deras önskemål om ungdomsgårdens och ungdomsarbetsfunktioner.

Enkätvararna som grupp motsvarade gott och väl de uppställda målsättningarna. Största delen (73 %) av svararna var 12–17-åringar. Mest svarade 15-åringarna. Pojkarna var flitiga svarare, 63 % av alla svarare. Bland svararna hade 16 % ett annat hemspråk än finska eller svenska. 5 % av svararna hade somaliska som hemspråk, och var därmed största främmande språkgruppen. Sammanlagt drygt 40 övriga hemspråk noterades.

De som gav kommentarer var i huvudsak aktiva ungdomsgårdsbesökare: 66 % av svararna besökte gården några gånger i veckan. 19 % besökte gården en gång i veckan. Då vi beaktar att största delen av svararna besökt gården flera år och 59 % varit kund minst två år, ger det insamlade materialet en övertygande bild av servicen vid ungdomsgårdarna.

Rönen av enkäten belyses bra av några exempel. Beträffande servicens kvalitet ställdes följande fråga: Hur har verksamheten vid ungdomsgården motsvarat dina förväntningar? Förväntningarna hade enligt en tredjedel (32 %) uppfyllts mycket väl, enligt varannan

Kuva: | Foto: Hannu Nieminen

siasi? Odotukset olivat toteutuneet erittäin hyvin noin kolmasosan mielestä (32 %) ja hyvin noin joka toisen näkemyksen mukaan (49 %). Heikosti tai kohtalaisesti olivat toteutuneet 6 %:n odotukset. Nuorisoasiainkeskuksen arvojen toteutumista päivittäisessä työssä lähestyttiin laajahkon väittämäjoukon avulla. ”Nuorisotalolla on turvallista” – väittämän kanssa oli samaa mieltä 58 % ja osittain samaa mieltä 22 % nuorista. ”Nuorisotalossa on mahdollisuus toteuttaa rohkeasti omia ideoita” – väittäjä keräsi nuorilta seuraavat kannatusosuudet: 33 % oli täysin samaa mieltä ja 35 % osittain samaa mieltä. Avointa vapaata palautetta ja toimintaehdotuksia saatiin yli tuhannelta nuorelta. Kommentit ja ehdotukset ryhmiteltiin noin 20 luokkaan ja ne otetaan pohdintaan mukaan, kun suunnitellaan seuraavan vuoden toimintaa niin yksittäisessä nuorisotalossa kuin koko alueellisten palvelujen osastossa.

(49 %) riktigt bra. För 6 % hade förväntningarna uppfyllts dåligt eller måttligt. Beträffande UC:s värderingsars efterlevnad besvarades en stor grupp påståenden. 58 % var helt med om och 22 % delvis med om att ”det är tryggt på ungdomsgården”. Med påståendet ”vid ungdomsgården har man möjlighet att modigt förverkliga sina idéer” var 33 % helt överens och 35 % delvis överens. Över tusen unga gav fritt formulerade kommentarer och förslag, som sedan grupperades i ca. 20 klasser. De kommer att dryftas vid planeringen av följande års verksamhet vid både enskilda ungdomsgårdar och vid hela avdelningen för lokala tjänster.

Kundbilden

Kontakterna mellan de unga i Helsingfors och stadens ungdomscentral samt bilden utåt av ungdomsservicen

Asiakskuvatutkimukset

Helsinkiläisten nuorten ja kaupungin nuorisoasiainkeskuksen välisiä yhteyksiä sekä nuorille suunnattujen palvelujen julkista kuvaa on tutkittu koululaiskyselyillä kolme kertaa. Kyselyjen kohderyhmänä ovat olleet peruskoulun yläasteen, lukioiden ja ammattioppilaitosten oppilaat. Ruotsinkielisten koulujen oppilaat tulivat mukaan tutkimuksen vuonna 2010. Näiden tutkimusten avulla on voitu tarkastella mm. nuorisotalojen imagoa kolmen ryhmän kautta; 1) nuorisotaloissa kävijät, 2) taloissa aiemmin käyneet ja 3) taloissa kokonaan käymättömät.

Taulukko Asiakskuvatutkimukset 2007, 2008 ja 2010

	Kouluja	Ikäryhmä	N
2007	11	13–17-v.	475
2008	12	13–18-v.	666
2010	20	13–18-v.	990

Nuorisotalot vetävät uudella tavalla

Vuoden 2010 kyselyn keskeinen tulos on, että nuorisotaloissa käyminen on nyt yleisempää kuin aikaisempina tutkimusvuosina. Vertailukelpoisessa ryhmässä, eli suomenkielisten koulujen oppilaista viikoittain kävijöitä oli nyt 11 %, kun heitä aikaisemmillä kyselykiertoilla on ollut 5–7 % vastanneista. Aktiivikävijöitä eli vähintäänkin pari kertaa kuukaudessa nuorisotaloissa kävijöitä kevään 2010 aineistossa oli 18 %, kun heitä aikaisemmillä tutkimuskiertoilla oli vain 8–10 %.

Aktiivisin kävijäryhmä on 14-vuotiaat. Oheinen kuviokooste kertoo selkeästi, kuinka aktiivikävijöiden osuudet ovat lisääntyneet kaikissa ikäryhmissä. Huomattakoon, että tarkastelu on vertailukelpoinen aikaisempaan vuosiin, sillä vuoden 2010 luvuissa mukana ovat vain suomenkielisten koulujen oppilaat.

Helsingin ruotsinkieliset nuoret käyttävät nuorisotoimen palveluja yhtä yleisesti kuin suomenkieli-

har undersökts med hjälp av skolenkäter tre gånger. Målgruppen har varit elever i grundskolans högstadium, vid gymnasierna och yrkesläroanstalterna. Eleverna vid de svenska skolorna kom med i undersökningen år 2010. Med hjälp av dessa enkäter har bl.a. ungdomsgårdarnas image kunnat granskas via tre grupper, dvs. 1) ungdomsgårdarnas besökare, 2) de som besökt dem förr, och 3) de som aldrig besökt dem.

Tabell. Kundbildsenkäterna 2007, 2008 och 2010

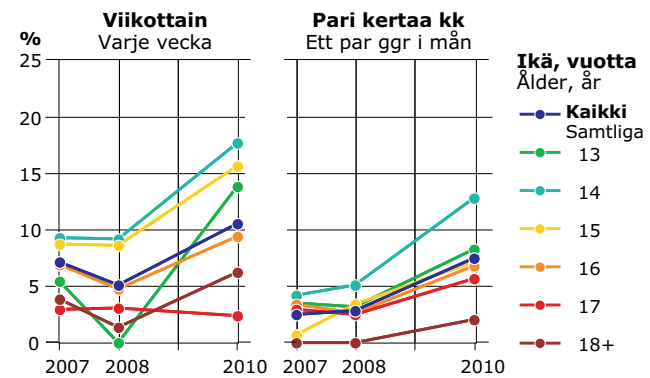
	Skolor	Åldersgrupp	N
2007	11	13–17-v.	475
2008	12	13–18-v.	666
2010	20	13–18-v.	990

Ungdomsgårdarna lockar på ett nytt sätt

Det mest intressanta rönet av enkäten år 2010 är att det varit vanligare nu än vid tidigare enkäter att gå på ungdomsgård. Av eleverna vid de finskspråkiga skolorna, som genom sitt stora antal utgör ett representativt ur-

Kuvio 1. Nuorisotaloissa käyminen yksivuotisikäryhmittäin vuosina 2007, 2008 ja 2010, vain suomenkieliset koulut

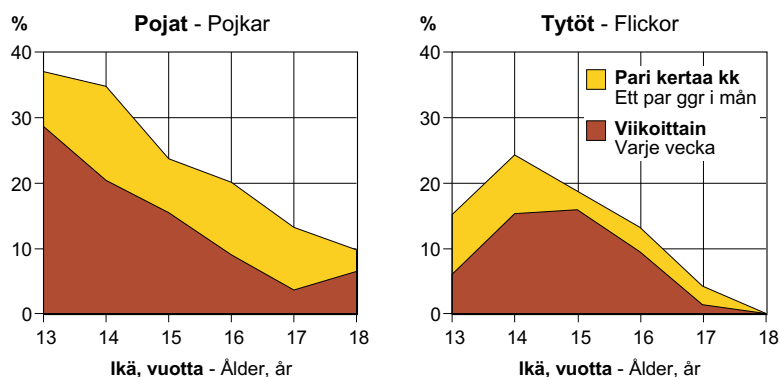
Figur 1. Besök vid ungdomsgård i olika åttårsåldersgrupper åren 2007, 2008 och 2010, endast finskspråkiga skolor

2007 (N=459), 2008 (N=625), 2010 (N=887)

Kuvio 2. Tyttöjen ja poikien nuorisotaloissa käyminen iän mukaan 2010, %

Figur 2. Ungdomsgårdsbesök bland flickor och pojkar enligt ålder 2010, %

set. Ulkomaalaistaustaisille (kotona puhutaan jotakin muutakin kieltä kuin suomea tai ruotsia) nuorisotalot ovat jonkin verran kantaväestöä tutumpia.

Helsingin nuorisotoimen lähtökohtana ei ole koskaan ollut tavoittaakaan kaikkia nuoria. Osalla nuorisota on harrastuksia muutenkin yllin kyllin. Kevään 2010 kyselyn tuottama ”markkinaosuus” on kiitettävä – varsinkin poikien osalta. Pojista aktiivikävijöitä on joka neljäs, tytöistä 14 %.

Mielikuvat nuorisotoimesta parantuneet

Edellisillä kyselykierroksilla noin puolet vastaajista ilmoitti olevansa tietämättömiä asuinalueensa nuorisotalotoiminnasta. Keväällä 2010 osuus oli selvästi pienempi eli 38 %. Myös taloissa kävijöiden arvosanat talojen toiminnasta ovat paremmat kuin aikaisempina vuosina.

Mikä sitten selittää talojen lisääntyneen suosion? Nuorisosiainkeskus on lisännyt voimakkaasti toimintansa markkinointia. Vuosina 2007–2009 tehtiin yhteistyötä Helsingin Sanomien kanssa mm. suurilla kampanjoilla. Lisäksi Helsingin Sanomat sovelsi yhteistyötä omaan vastuulliseen yhteiskunnalliseen toi-

val, har nu 11 % besökt gårdarna minst en gång i veckan, mot 5–7 % av svararna vid tidigare enkäter. Aktiva besökare, alias sådana som kom till gården minst ett par gånger i månaden var 18 % av svararna våren 2010, mot 8–10 % vid de tidigare enkäterna.

Aktivaste besökarna är 14-åringarna. Vidstående figur visar klart hur andelen aktiva besökare vuxit i alla åldersgrupper. Vi kan notera att analysen är jämförelseduglig med tidigare enkäter, eftersom det i denna figur handlar bara om de finskspråkiga skolornas elever.

De svenskspråkiga unga i Helsingfors anlitar ungdomsväsendets tjänster i lika hög grad som de finskspråkiga. Unga med ut-

ländsk bakgrund (vars hemspråk är annat än finska eller svenska) besöker ungdomsgårdarna något flitigare.

Utgångspunkten för Helsingfors ungdomsväsen har aldrig varit att nå alla unga. En del av de unga har alldeles tillräckligt med fritidssysselsättningar ändå. Den ”marknadsandel” som enkäten våren 2010 visar är berömlig – i synnerhet för pojkarnas del. Av pojkarna är var fjärde aktiv besökare, av flickorna 14 %.

Bilden av ungdomsväsendet har förbättrats

Vid föregående enkät uppgav hälften av svararna att de inte var medvetna om ungdomsgårdsverksamheten i deras bostadsområde. Våren 2010 var andelen klart mindre, 38 %. Även besökarnas betyg för gårdarnas verksamhet var bättre än tidigare år.

Vilken är förklaringen? Ungdomscentralen har starkt ökat sin marknadsföring. Åren 2007–2009 samarbetade UC bl.a. med den stora dagstidningen Helsingin Sanomat i form av stora kampanjer. Dessutom tillämpade tidningen samarbetet på sin egen ansvarstagande samhällsverksamhet. Genom att samtidigt använda flera kanaler har man kunnat ge de unga mera information om UC:s verksamhet. Informerandet tycks

Pihlajamäen skeittipuisto 2009. | Rullbrädesparken i Rönnbacka 2009.
 Kuva: | Foto: Hannu Nieminen.

mintaansa. Useita kanavia samanaikaisesti käyttämällä nuoret ovat saaneet laajemmin tietoa heille suunnatuista toiminnoista. Viestinnässä tuntuu toimivan parhaiten vanhan ja uuden viestintäteknologian yhdistäminen. Perinteinen ilmoitustaulujen ja paperiesitteiden tarjonta sosiaalisen median eri välineiden rinnalla tavoittaa nuoria kohtuullisen hyvin. Nk on satsannut viimeksi kuluneiden kahden vuoden aikana markkinointiin siellä missä nuoret liikkuvat: metroasemille, bussin ja raitiovaunujen sisämainontaan ja mainostelineisiin keskustassa sekä nettimarkkinointiin nuorten suosimilla sivustoilla. Myös paikallista viestintää on lisätty merkittävästi ja se on toiminnallisesti osana nuorisotalojen arkista suunnittelutyötä. Yksi mahdollinen

fungera bäst om man kombinerar gammal och ny kommunikationsteknologi. Traditionella anslagstavlor och tryckta broschyrer vid sidan om olika slags social media når de unga förhållandevis bra. UC har under de två senaste åren satsat på reklam där de unga rör sig: vid metrostationer, innereklamen i bussar och spårvagnar, reklampelare o. dyl. i centrum, samt på webben på sådana sajter som de unga ofta går in på. Även lokalmedia har man satsat på mera än tidigare, och det har blivit en del av ungdomsgårdarnas alldagliga planeringsarbete.

En tänkbar förklaring till den ökande frekventeringen av ungdomsgårdarna kan vara den nuvarande ekonomiska svackan. Även tidigare har man lagt mär-

tulkintakehys on talouden taantumun vaikutus. Aikaisemminkin talouden laskukausien aikana on havaittu, että kaupallisten palvelujen käyttö perheissä vähenee, kun rahaa on vähemmän käytössä vapaa-ajan tarkoituksiin. Tällöin ilmaiset tai hyvin edulliset palvelut kuten nuorisotyön toiminnot nostavat suosiotaan.

Yleiseen imagoon on vaikuttanut paljon hiihtoloman aikaisen Reaktorin monivuotinen yleisömenestys. Pihlajamäen skeittipuisto osana Nuorisopuistoa ja Kontulan skeittihalli edustavat kaivattua liikunnallista nuoriso- ja kaupunkikulttuuria. Näyttää siltä, että nuorisoasiainkeskuksen tavoite vahvistaa 2–3 monipuolista toimintakeskusta on ollut onnistunut linjaus. Kontulassa sijaitseva nuorten toimintakeskus Luuppi on löytänyt hyvin yleisönsä ja Sörnäisiin avattu toimintakeskus Happi on hyvässä kasvussa. Kevään 2010 kysely kertoo, että mielenkiintoisen toiminnan ja paikan luokse ollaan aikaisempaa valmiimpia tulemaan kauempaakin. Uusien asuinalueiden hyvin varustellut nuorisotalot kuten Arabia ovat kilpailukykyisiä mille tahansa kaupalliselle palvelun tarjoajalle. Verkko- nuorisotalot HabboHotelissa ja Irc-galleriassa olivat toiseksi tunnetuimpia Nk:n toiminnoista heti oman alueen nuorisotalojen jälkeen.

Liikunnalla ja urheilulla kysyntää

Kysymykset ”Mihin osallistuisit nuorisotalossa”, ”Mitä nuorisotoimen tulisi järjestää” ja ”Sana on vapaa” toivat vahvasti esille liikunnan ja urheilun toivotuna toimintamuotona. Tulos on siinäkin mielessä tärkeä, että Suomessa on oltu huolestuneita nuorten vähäisestä liikkumisesta. Tuloksella on selkeä kytkentä myös Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan 2009–2012 (Helsingin lasten ...2009, 19), jossa yhtenä tavoitteena on taata jokaiselle lapselle ja nuorelle vähintäänkin yksi kiinnostava harrastus vanhempien taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

Liikunta oli yksi harvoista toimintamuodoista, johon ei-kävijät osallistuisivat nuorisotaloissa aktiivikävijöitäkin enemmän. Kokonaan nuorisotaloissa käy-

ke till att nyttjandet av kommersiell service minskar under lågkonjunkturer, då familjerna har mindre pengar över för fritidssysslor. Då blir gratis- eller mycket förmånlig service såsom ungdomsväsendets populära-re.

UC:s bild utåt har starkt påverkats av jippet Reaktori som rönt stor framgång under sportloven i flera år. Skateboardparken i Rönnsbacka och dito hall i Gårdsbacka är exempel på önskad idrottslig ungdoms- och stadskultur. Det verkar som om ungdomscentralens målsättning att stärka 2–3 mångsidiga verksamhetscentra har varit ett lyckat linjeval. Aktivitetscentret Luuppi i Gårdsbacka har hittat sin publik och nyöppnade aktivitetscentret Happi går stadigt framåt. Enkäten våren 2010 vittnar om att de unga är benägnare än tidigare att komma till en intressant aktivitet eller plats också längre ifrån. De välutrustade ungdomsgårdarna i nya bostadsområden såsom Arabia är konkurrenskraftiga gentemot vilken kommersiell service som helst. Webbungdomsgårdarna i HabboHotel och Irc-galleriet hörde tills vidare till de kändaste av UC:s verksamheter strax efter den lokala ungdomsgården.

Efterfrågan på motion och idrott

Frågorna om vad man ville delta i vid ungdomsgårdarna och vad ungdomsväsendet borde ordna samt ”ordet fritt” påvisade starkt att olika former av motion och idrott önskas. Detta är ett viktigt rön också därför att man i Finland bekymrat sig för de ungas bristande motion. Rönnet anknyter också klart till Helsingfors stadsplan för barns och ungas välfärd 2009–2012 (Helsingin lasten ...2009, 19), där en av målsättningarna är att se till att varje barn eller ung har åtminstone en intressant hobby oberoende av föräldrarnas ekonomiska situation.

Motion var en av de få aktivitetsformer som icke-besökarna skulle vilja delta i rentav i högre grad än de aktiva ungdomsgårdsbesökarna. De som inte alls besöker gårdarna är äldre än besökarna. Slutsatsen är uppbar: om det hade funnits bättre möjligheter till mo-

mättömät ovat muita kävijöitä vanhimpia. On helppo päätellä, että liikuntamahdollisuudet olisivat aikoinaan houkutteleet ainakin osan nyt ei-kävijöistä tutustumaan taloihin. Päätelmäketjua on vaivatonta jatkaa; erilaiset luovat liikuntamahdollisuudet ja -muodot ovat tulevaa laajentuvaa nuorisotoimintaa.

tion hade åtminstone en del av dessa icke-besökare kunnat lockas till gårdarna. Och det är lätt att spinna vidare: olika kreativa motionsalternativ är en del av en expanderande ungdomsverksamhet.

Lähteet/viitteet: | Källor/referenser:

Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2009–2010. Tiivistelmä. wellsinki.fi-sivuilta.

Vesa Keskinen & Harri Taponen: Nuorisosiainkeskuksen asiakaskuva 2010. Julkaisematon raportti. syksy 2010.

Helsinki Region Infoshare – Helsingin seututietoa kaikkien käyttöön

Helsinki Region Infoshare – fakta om Helsingforsregionen för alla

Kaisa Eskola & Ville Meloni & Petri Kola

”Helsinki Region Infoshare toteuttaa Helsingin seudun visiota, jossa metropolialuetta kehitetään yhtenäisesti toimivana alueena. Hanke tehdään laajassa yhteistyössä, ja siinä etsitään uutta ratkaisua sekä toimintamallia Helsingin seudun tietojen jakamiseen. Avoimuus toteutetaan tietosuojaa ja tietoturvaa kunnioittaen. Tiedon jakaminen maksuttomasti on tärkeä lähtökohta. Se luo aivan uudenlaiset mahdollisuudet yhteistyölle, johon osallistuvat kunnat, valtionhallinto, yritykset, korkeakoulut ja oppilaitokset, tutkimuslaitokset sekä kuntalaiset.”

– Helsingin kaupungin tietokeskuksen johtaja Asta Manninen

Helsinki Region Infoshare on kehityshanke, jossa alkuvaiheessa avataan tilastotietoa Helsingistä, Espoosta, Vantaalta ja Kauniaisista. Tavoitteena on tarjota yhtenäistä tietoa Helsingin seudusta ja sen osista maksutta kaikkien käyttöön. Samalla rohkaistaan tiedon tuottajia ja käyttäjiä aiempaa tiiviimpään vuorovaikutukseen keskenään.

Projektet Helsinki Region Infoshare arbetar för visionen att utveckla metropolområdet som en enhetligt fungerande region. Syftet är att genom omfattande samarbete finna en ny lösning och verksamhetsmodell för hur information om Helsingforsregionen skall göras tillgänglig för allmänheten. En grundprincip är öppenhet, dock med respekt för dataskydd och datasäkerhet. En annan är att informationen skall vara gratis. Det ger helt nya möjligheter till samarbete mellan kommuner, stadsförvaltning, företag, högskolor och läroinrättningar, forskningsanstalter och invånare.

– Detta konstaterande är Helsingfors stads fakta-centrals direktör Asta Manninens.

Helsinki Region Infoshare är ett utvecklingsprojekt som i första skedet offentliggör statistik om Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla. Syftet är att erbjuda enhetlig information om Helsingforsregionen och dess delar gratis för alla. Samtidigt uppmuntras informationens producenter och konsumenter till närmare växelverkan sinsemellan.

Hankkeessa rakennetaan verkkopalvelu, jonka avulla tietolähteet löytyvät helposti ja nopeasti. Tarkoitus on, että käyttäjät voivat vapaasti ladata tietoja omalle koneelleen, käyttää niitä sovelluksissaan, yhdistää tietoja tai rakentaa niiden pohjalta uusia palveluita.

Tieto on tarkoitettu kaikille siitä kiinnostuneille: kuntien hallinnolle, valtionhallinnolle, yrityksille, yliopistoille, korkeakouluille, tutkimuslaitoksille ja kansalaisille. Sähköinen muoto helpottaa ja lisää tiedon käyttöä. Se myös säästää kaikilta osapuolilta aikaa ja vaivaa.

Pidemmällä tähtäimellä toiveissa on, että julkisen tiedon avaaminen lisää kansalaisten tietoa ja ymmärrystä asuinseutunsa kehityksestä ja parantaa siten kansalaisaktiivisuuden edellytyksiä. Hyvä tiedon saataavuus voi myös synnyttää seudulle uusia palveluja ja liiketoimintaa sekä edistää tutkimusta ja kehitystoimintaa.

Helsingin kaupungin tietokeskuksen koordinoimassa hankkeessa ovat mukana Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit, Forum Virium Helsinki sekä Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra. Hanke saa avustusta myös valtiovarainministeriöltä. Hanke toteutetaan vuosina 2010–2012.

Hankkeessa tehdään laajaa asiantuntijayhteistyötä niin Suomessa kuin kansainvälisestikin muun muassa tietojen yhteensopivuuden edistämiseksi. Yhteydenpito suurten perustietojen toimittajien (esim. Tilastokeskus) kanssa on tiivistä.

Projektet bygger upp en webbtjänst med vars hjälp man snabbt och behändigt kan ta sig fram till de öppna informationskällorna. Användarna kan sedan ladda ner data och använda dem för t.ex. beslutsfattande, för egna tillämpningar eller för att bygga upp helt nya serviceformer.

Informationen är ämnad för alla intresserade: kommunförvaltning, statsförvaltning, företag, universitet, högskolor, forskningsanstalter och medborgare. Det elektroniska formatet underlättar och ökar informationsbruket, och spar tid och arbete för alla parter.

På lång sikt är tanken att invånarna får ett bättre begrepp om utvecklingen i hemtrakten ifall den offentliga informationen öppnas för allmänheten. Detta i sin tur förbättrar förutsättningarna för medborgaraktivitet. Öppen tillgång till information kan också föda nya serviceformer och affärsverksamhet i regionen samt främja forskning och utveckling.

Projektet koordineras av Helsingfors stads faktacentral, och med är Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla städer, Forum Virium Helsinki samt Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra. Projektet får stöd även av Finansministeriet. Projektet löper åren 2010–12.

Projektet innebär omfattande expertsamarbete både inom Finland och internationellt bl.a. i syfte att främja uppgifternas jämförbarhet. Kontakten med stora leverantörer av basdata, såsom Statistikcentralen, är flitig.

Hankkeen ohjausryhmässä ovat: | Med i projektets styrgrupp sitter:

johtaja - direktör *Asta Manninen* (Helsingin kaupungin tietokeskus - Helsingfors stads faktacentral),
tietohuoltopäällikkö - informationsförsörjningschef *Leila Lankinen* (Helsingin kaupungin tietokeskus - Helsingfors stads faktacentral),
projektipäällikkö - projektchef *Pekka Vuori* (Helsingin kaupungin tietokeskus - Helsingfors stads faktacentral),
projektipäällikkö - projektchef *Ville Meloni* (Forum Virium Helsinki)
tutkimusjohtaja - forskningsdirektör *Teuvo Savikko* (Espoon kaupunki - Esbo stad),
talusjohtaja - ekonomiedirektör *Kristiina Tikkala* (Vantaan kaupunki - Vanda stad),
sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja - social- och hälsodirektör *Ulla Tikkanen* (Kauniaisten kaupunki - Grankulla stad),
johtava asiantuntija - ledande sakkunnig *Marja Pirttivaara* (Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra - Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra)
kehitysjohdaja - utvecklingsdirektör *Pekka Koponen* (Forum Virium Helsinki).

Mitä tietoja avataan?

Helsinki Region Infosharessa avataan kuntien tuottamaa numeerista ja tilastollista tietoa, joka koskee Helsingin seutua tai sen osia. Aiheina ovat esimerkiksi väestö, elinolot, hyvinvointi, talous, työllisyys, asuminen, ympäristö, kulttuuri, työllisyys ja liikkuminen. Tietoja päivitetään yleensä vuosittain, neljännesvuosittain tai kuukausittain. Aiemmin näitä tietoja ovat hyödyntäneet pääosin vain kuntien johto ja työntekijät.

Tilasto- ja ennustetietojen ohella pyritään lisäämään myös karttapohjaisen tiedon käyttöä. Tällöin voitaisiin esimerkiksi yhdistää tilastot niiden alueelliseen sijaintiin. Toisaalta hankkeessa kartoitetaan myös tarpeita muunlaisen tiedon avaamiselle. Tätä työtä tehdään yhteistyössä eri virastojen ja organisaatioiden kanssa.

Hankkeen ensimmäinen konkreettinen askel otettiin heinäkuussa 2010, kun *Helsingin tilastollinen vuosikirja 2009* avattiin verkkoon kaikkien hyödynnettäväksi. Vuosikirjan tiedot julkaistiin koneelle ladattavissa olevana taulukkopaketina.¹

Vuosikirjasta löytyy kattavaa ja ajankohtaista tilastotietoa Helsingistä ja sen asukkaista. Pääkaupunkiseudun lisäksi mukana on tilastoja ja vertailutietoa myös muualta maasta, pohjoismaisista suurkaupungeista sekä Tallinnasta, Riikasta, Vlnasta ja Pietarista. Teoksessa on mukana yli 300 taulukkoa, tietoa löytyy kaikkiaan 15 aihealueelta.

Vuosikirjan taulukot löytyvät myös Suomi.fi-portaalista², johon on kerätty paljon muitakin julkishallinnon avoimia datalähteitä. Tilastot olivat käytettävissä tämän vuoden Apps4Finland-kilpailussa³, jossa etsitään uusia tapoja hyödyntää julkishallinnon avoimia tietovarantoja. Kilpailu järjestettiin tänä vuonna toista kertaa.

Vad för slags data offentliggörs?

Helsinki Region Infoshare öppnar kommunproducerad numerisk och statistisk information om Helsingforsregionen eller dess delar. Det kan gälla befolkning, levnadsförhållanden, välfärd, ekonomi, sysselsättningsgrad, boende, miljö, kultur och rörlighet. Informationen uppdateras i regel årligen, kvartalsvis eller månatligen. Tidigare nyttjades denna kunskap i huvudsak enbart av kommunernas ledning och anställda.

Förutom statistik och prognoser vill man öka nyttjandet av även kartbaserad information. Då kunde man ju t.ex. kombinera statistiken med geografiskt läge. Samtidigt kartlägger projektet behovet att öppna också annan information. Detta görs i samarbete med olika ämbetsverk och organisationer.

Projektet tog sitt första konkreta steg i juli 2010, då *Helsingfors stads statistiska årsbok 2009* lades ut på webben till allmänhetens förfogande. Årsboksinformationen publicerades i form av ett tabellpaket som kunde laddas ner.¹

Årsboken bjuder på omfattande och aktuell statistik om Helsingfors och dess invånare. Med finns också statistik och jämförbar information om Huvudstadsregionen, övriga Finland, de nordiska storstadsregionerna samt Reval (Tallinn), Riga, Vilnius och S:t Petersburg. Verket omfattar över 300 tabeller om 15 olika ämnesområden.

Tabellerna i årsboken finns också under portalen Suomi.fi², som också upptar andra öppna datakällor inom den offentliga förvaltningen. Statistiken stod till förfogande även vid tävlingen Apps4Finland³, vars syfte är att ta fram nya sätt att dra nytta av öppen förvaltningsinformation. Tävlingen hölls i år för andra gången.

Mitkä ovat avoimen tiedon periaatteet?

Avoimella tiedolla tarkoitetaan usein erityisesti julkishallinnolle kertynyttä jalostamatonta informaatiota, jota organisaation ulkopuolisten on mahdollista hyödyntää maksutta.

Tiedon avoimuutta voidaan arvioida muun muassa seuraavilla kriteereillä:

- **Tekninen saatavuus:** Data on julkaistu sellaisessa muodossa, että sitä on helppo käsitellä tietokoneohjelmistoilla ja hyödyntää osana verkkopalveluita.
- **Maksuttomuus:** Dataa voi käyttää maksutta. Maksuttomuus helpottaa erityisesti ensikosketuksen saamista dataan ja mahdollistaa hyödyntämiseen liittyvät kokeilut ilman budjettibyrokraatia.
- **Uudelleenkäytön sallivat käyttöehdot:** Julkaisija sallii aineiston uudelleenkäytön ja myös kertoo sen selkeästi käyttöehdoissa.
- **Löydettävyys:** Aineiston olemassaolon ja sijainnin tulee olla yleisesti tunnettu. Datan löydettävyyttä voidaan parantaa lisäämällä se julkiseen verkkopalveluun, ns. datakatalogiin.
- **Ymmärrettävyys:** Datan rakenne ja merkitys on kuvailtu ymmärrettävästi sen käyttäjille. Ilman kuvausta data jää merkityksettömäksi, eikä sitä pystytä hyödyntämään.

Käytännössä avoin tieto on siis sellaista digitaalista informaatiota, jonka hyödyntäminen on tehty mahdollisimman helpoksi!⁴

Miten tiedon avaamista hankkeessa edistetään?

Helsinki Region Infoshare -hankkeessa kehitetään neljää eri osa-aluetta: tiedon tuottamista, avaamista, jakamista ja hyödyntämistä (kuva 1).

Principerna för öppen information

Med öppen information avses ofta sådan oförädlad information som samlats i synnerhet inom den offentliga förvaltningen och som utomstående får nyttja gratis.

Informationens öppenhet kan bedömas enligt bl.a. följande kriterier

- **Teknisk tillgänglighet:** Datan är publicerad i sådant format att den är lätt att hantera med olika datorprogram och kan nås på webben.
- **Avgiftsfrihet:** Datan får nyttjas gratis. Detta sänker tröskeln för att bekanta sig med datan och gör det möjligt att försöka tillämpa den utan att budgetbyråkrati behöver tillgripas.
- **Vidareanvändning tillåten:** Utgivaren tillåter att materialet får vidareanvändas, och uttrycker detta klart i användningsvillkoren.
- **Åtkomst:** Materialet och var man hittar det bör vara allmänt känt. Åtkomsten till informationen kan förbättras genom att lägga den till en offentlig webbtjänst, en s.k. datakatalog.
- **Begriplighet:** Informationens struktur och innebörd beskrivs på ett begripligt sätt för användarna. Utan beskrivning kan data bli betydelslös och kanske rentav obrukbar.

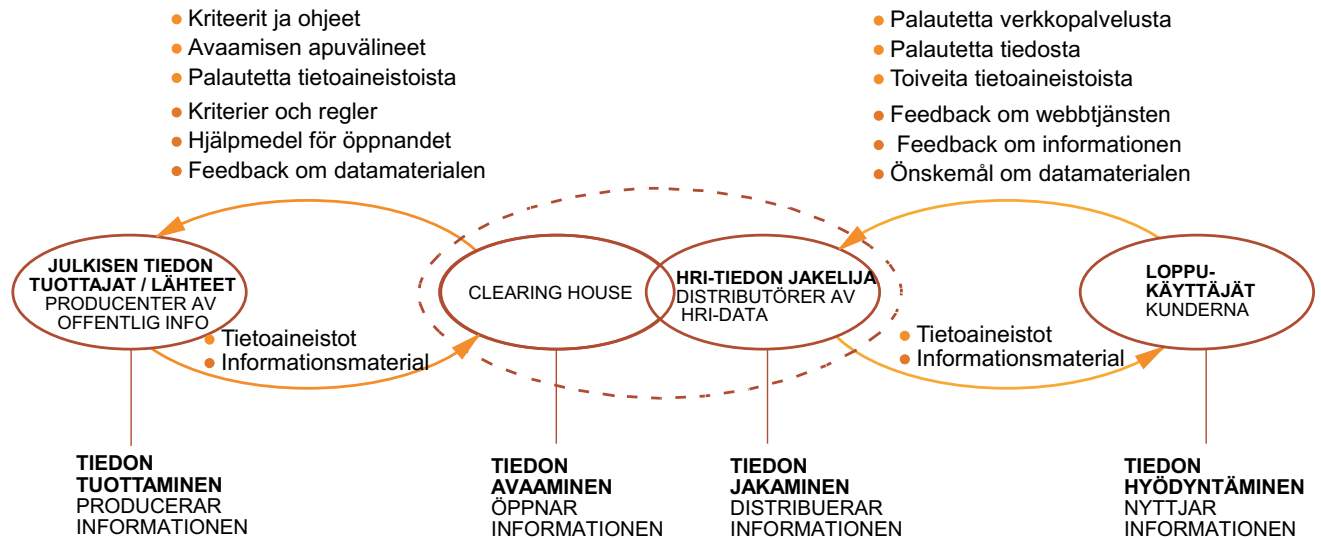
I praktiken är den öppna informationen alltså sådan digital information som gjorts så lätt som möjligt att nyttja.⁴

Hur främjar projektet offentliggörande av data?

Fyra olika delområden utvecklas inom Helsinki Region Infoshare: att producera, att öppna, att sprida med sig av och att nyttja information (Figur 1).

Kuva 1: Helsinki Region Infoshare -hankkeen keskeiset osa-alueet

Figur 1. Kärnområdena i projektet Helsinki Region Infoshare

Tiedon tuottaminen

Hankkeella pyritään lisäämään kuntien olemassa olevan tiedon käyttöä. Tietoaineiston vertailtavuus, löydettävyyttä ja käytettävyyttä edellyttävät yhteistyötä kuntien eli tiedon tuottajien välillä. Yhteistyötä tehdään esimerkiksi tietojen harmonisoinnissa ja tietoaaineistojen jatkokehittämisessä. Tärkeää on kehittää tiedon tuottamista siten, että se tukee suoraan avointa, verkossa tapahtuvaa tiedon jakelua.

Tiedon avaaminen

Hankkeessa perustetaan yksikkö, jonka tehtävänä on avustaa ja koordinoita tiedon avaamista. Tämä ns. Clearinghouse toimii linkkinä tiedontuottajien ja käyttäjien välillä. Sen tehtäviin kuuluu esimerkiksi tietoaaineistojen priorisointi, tiedontuottajien avustaminen, laadunvarmistus sekä käyttäjäpalautteen kokoaminen ja välittäminen eteenpäin.

Tiedon jakaminen

Hankkeessa rakennetaan verkkopalvelu, josta tietolähteet ovat helposti löydettävissä, saatavissa ja hyödyn-

Att producera informationen

Projektet vill öka nyttjandet av sådan information som redan finns inom kommunerna. För att materialet skall vara jämförbara, åtkomliga och brukbara krävs samarbete mellan kommunerna, dvs. informationsproducenterna. Det handlar om harmonisering av data och vidareutveckling av datamaterial. Det är viktigt att utveckla informationsproduktionen så att den direkt stöder en öppen informationsspridning på webben.

Att öppna informationen

Projektet tillsätter en enhet med uppgift att bistå och koordinera offentliggörandet av information. Detta s.k. Clearinghouse verkar som länk mellan informationsproducenter och konsumenter. Det handlar t.ex. om prioritetsordnande av datamaterial, stöd åt dataproducenter, säkrande av kvaliteten samt att samla in användarkommentarer och ge dem vidare.

Att sprida informationen

Projektet bygger upp en webbtjänst med vars hjälp man snabbt och behändigt kan ta sig fram till de öppna

nettävissä. Kyseessä on eräänlainen hakukone, joka ohjaa loppukäyttäjän oikean tiedon luokse. Palvelussa myös kerätään käyttäjiltä suoraa palautetta tietolähteistä ja niiden soveltamisesta. Maailmalla on jo toteutettu vastaavia verkkopalveluja esimerkiksi Yhdysvalloissa ja Iso-Britanniassa.⁵ Verkkopalvelun testi-versio lanseerataan vuoden 2011 alussa. Tavoitteena on, että vuonna 2012 tarjolla on jo runsaasti Helsingin seutua ja sen osia kuvaavaa julkista tietoa.

Tiedon hyödyntäminen

Avattua tietoa voidaan hyödyntää monella eri tavalla. Sitä voidaan käyttää sellaisenaan päätöksenteon, suunnittelun tai tutkimuksen tueksi. Sitä voidaan ottaa osaksi olemassa olevaa tai uutta sovellusta. Tai sitten tietoja voidaan vaikkapa yhdistellä ja esittää aivan uudella tavalla. Käyttötarkoituksia ja -tapoja ei ole mitenkään etukäteen rajattu, eikä se ole tarkoitukseen. Tärkeintä on, että nykyistä laajempi käyttäjäkunta voi hyödyntää tietoja mahdollisimman helposti haluamallaan tavalla. Samalla yhteistyölle syntyy aikaisempaan nähden aivan uusi toimintaympäristö.

Hankkeessa testataan avoimen tiedon vaikutuksia tiedontuottajien ja loppukäyttäjien näkökulmasta. Tavoitteena on oppia hankkeen kokemuksista ja kehittää monistettavissa olevaa avoimen tiedon toimintamallia. Toimintamallia voisi siten soveltaa laajemminkin Helsingin seudulla, muualla Suomessa ja jopa yli maan rajojen.

Maailmanlaajuinen ilmiö – Suomessa hyvässä vauhdissa

Julkishallinnon datan avaaminen on kansainvälinen, Yhdysvalloista ja Britanniasta käynnistynyt ilmiö, joka on levinnyt jo useimpiin kehittyneisiin teollisuusmaihin. Edelläkävijämaita ovat olleet Yhdysvallat, Iso-Britannia ja Australia. Kaikissa niissä on jo käynnissä useita asiaa edistäviä hankkeita.⁶

Maailmalla on myös runsaasti mielenkiintoisia esimerkkejä siitä, miten kansalaiset ja yritykset ovat in-

formationskällorna. Det handlar om ett slags sökmaskin, som leder användaren till rätt information. Tanken är också att samla in direkt feedback av användarna om informationskällorna och deras tillämplighet. Ute i världen har motsvarande webbtjänster inrättats t.ex. i USA och Storbritannien.⁵ En testversion av webbtjänsten lanseras i början av år 2011. Meningen är att år 2012 kunna erbjuda rikligt med offentlig information om Helsingforsregionen och dess olika delar.

Att nyttja informationen

Den för alla öppnade informationen kan brukas på många sätt. Den kan nyttjas som sådan som stöd för beslutsfattande, planering eller forskning. Den kan göras till en del av befintliga eller nya tillämpningar. Eller så kan informationen kombineras och användas på helt nya sätt. Vad informationen skall användas för och hur har inte avgränsats på förhand – och det är ju inte meningen heller. Det viktigaste är att en växande användarkår så lätt som möjligt och på önskat sätt kan använda den. Därmed föds helt nya omgivning för samarbete.

Projektet testar vilka verkningar öppnandet av informationen kan få för datans producenter och konsumenter. Tanken är att lära sig av erfarenheten och utveckla en tillämpbar modell för informationsöppenhet. Modellen kunde sedan tillämpas i större skala i Helsingforsregionen, övriga Finland och rentav utomlands.

Globalt fenomen – god fart i Finland

Att öppna offentlig förvaltningsinformation är just nu ett globalt fenomen som började i USA och Storbritannien och som spritts till de flesta utvecklade länder. Föregångarna har varit USA, Storbritannien och Australien. I dessa länder pågår redan flera projekt för detta syfte.⁶

Ute i världen finns det också gott om intressanta exempel på hur invånare och företag hakat på idén att hita på och genomföra ny service baserad på öppen da-

nostuneet ideoimaan sekä toteuttamaan avoimen datan pohjalta uusia palveluita. Esimerkiksi Iso-Britanniassa on kehitetty karttapohjainen verkkosovellus, joka auttaa käyttäjää löytämään vuositulojen ja toivotun työmatkan perusteella asunnon Lontoon alueelta.

Mallia voidaan ottaa myös Australiasta. Vuonna 2005 Australian tilastokeskus (The Australian Bureau of Statistics) avasi tilastojaan vapaaseen käyttöön omalla verkkosivullaan. Ajanjaksolla 2000/2001 Australian tilastokeskus jakoi 800 000 painettua julkaisua, kun taas materiaalia ladattiin verkosta 91 000 kertaa. Tietojen ensimmäisen avaamisvuoden 2005/2006 aikana luvut kääntyivät toisinpäin: painettujen julkaisujen määrä laski 183 000 kappaleeseen, kun taas verkkolatauksia oli yli 650 000 (katso kuvio s. 47).

Tiedon avaamisen rinnalla Australiassa on kehitetty myös lisensointia. Vielä alkuvaiheessa Australian tilastokeskus hallinnoi käyttäjien lisensointia itse. Kynnystä tiedon hyödyntämiseen haluttiin kuitenkin mataltaa. Niinpä organisaatio otti käyttöön Creative Commons Attribution 2.5 Australia -lisensoinnin, joka antaa mahdollisuuden vapaasti käyttää, hyödyntää ja jakaa jaettua tietoa, myös kaupallisesti. Edellytyksenä on kuitenkin se, että Australian tilastokeskus mainitaan lähteenä.⁷

Vähitellen avoin tieto ja siihen liittyvät teemat ovat nousseet ajankohtaisiksi myös Suomessa. Valtiovarainministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö ovat perustaneet asiaa tutkivia työryhmiä. Aiheesta keskustellaan eri medioissa ja liikenne- ja viestintäministeriö on julkaissut virkamiehille oman oppaan *Julkinen data – johdatus tietovarantojen avaamiseen*.⁸

Helsinki Region Infoshare on saanut valtion tasolta tukea, kun valtiovarainministeriöministeriö myönsi syksyllä 2010 hankkeelle harkinnanvaraista yhteistointa-avustusta. Hanke on valittu myös osaksi työ- ja elinkeinoministeriön KIITO-ohjelmaa. KIITO eli kysyntä- ja käyttäjälähtöisen innovaatiopolitiikan toimenpideohjelma sisältää kehittämistoimenpiteitä, joi-

taatkomst. T.ex. i Storbritannien har man tillämpat en kartbaserad webbtillämpning för att hjälpa folk att utgående från sina årsinkomster och önskad färdlängd hitta bostad i Londonregionen.

Även av Australien kan vi ta modell. År 2005 ställde Australian Bureau of Statistics statistiken på sina hemsidor till fritt förfogande för allmänheten. År 2000–2001 distribuerade ABS nästan 800 000 exemplar av tryckta publikationer, och ca. 91 000 nerladdningar av elektroniska publikationer skedde. Ett år efter att statistiken blev fri på ABS webbplats år 2005 hade användningsmönstret börjat bli det motsatta, med bara 183 000 tryckalster distribuerade och över 650 000 exemplar av elektroniska publikationer nerladdade (se figur s. 47).

Förutom att man offentliggjort mycket information har man i Australien också utvecklat licenseringen. Till först administrerade Australian Bureau of Statistics själv användarlicenserna. Men man ville sänka tröskeln för användandet av informationen. Så byrån tog i bruk licenssystemet Creative Commons Attribution 2.5 Australia, som innehåller olika schablonvillkor för den fria användningen av informationen. Ett genomgående drag är att Australian Bureau of Statistics skall nämnas som källa.⁷

Småningom har öppen information och relaterade teman blivit aktuella också i Finland. Finansministeriet, Trafik- och kommunikationsministeriet samt Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt arbetsgrupper för att utreda saken. Temat diskuteras i olika media, och Trafik- och kommunikationsministeriet har utgivit en guide för sina anställda om hur offentlig data kan öppnas för allmänheten.⁸

Helsinki Region Infoshare fick stöd från statligt håll i och med att Finansministeriet hösten 2010 beviljade projektet samarbetsbidrag på bedömningsbasis. Projektet har också valts till en del av Arbets- och näringsministeriets program KIITO (av kysyntä- ja käyttäjälähtöisen innovaatiopolitiikan toimenpideohjelma – åtgärdsprogram för efterfråge- och konsumentgrundad innovationspolitik), som skall ta fram utvecklings-

den tavoitteena on edistää yritysten kilpailukykyä ja uudistaa julkisia palveluja.⁹

Loppusanat

Suomalainen julkishallinto tuottaa jatkuvasti suuren määrän dataa, josta olisi hyötyä hallinnon ulkopuolellakin. Varsinkin, kun tietovarannot ovat yleisesti ottaen meillä laadukkaita. Datan avaaminen parantaa mahdollisuuksia hyödyntää informaatiota siellä, missä sitä tarvitaan. Helsinki Region Infoshare pyrkii omalta osaltaan edistämään Helsingin seudun tietovarantojen käyttöä entistä tehokkaammin ja monipuolisemmin.

Avoimen datan hyödyntämisestä syntyy maailmanlaajuisesti jatkuvasti uusia esimerkkejä, jotka kannustavat työn jatkamiseen. Suomessa ilmiön merkitys on tunnustettu monissa strategiasuunnitelmissa. Helsinki Region Infoshare edustaa julkisen tiedon avaamisen ensimmäistä aaltoa. Sen eteneminen pohjautuu kaupunkien omiin suunnitelmiin ja päätöksiin. Kaupunkeja koskevan tilasto- ja tutkimustiedon avaamisessa hanke on kansainvälisestikin edelläkävijä.

<http://www.hri.fi-sivuilla> löytyy lisätietoa hankeesta ja sen etenemisestä. Sivulla raportoidaan myös alalla käytävästä keskustelusta ja viimeisimmistä uutisista.

modeller för att främja företagens konkurrenskraft och förnya den offentliga servicen.⁹

Slutkläm

Den finländska offentliga förvaltningen producerar hela tiden en stor mängd data som kunde vara till nytta även för andra – i synnerhet som denna information allmänt taget håller hög klass hos oss. Gör man den öppen kan den göra nytta. Helsinki Region Infoshare vill bidra till att främja ett allt effektivare och mångsidigare nyttjande av de datakällor som finns i Helsingforsregionen.

Globalt kommer det hela tiden nya uppmuntrande exempel på hur öppen data kan utnyttjas, och detta sporrar till fortsatta ansträngningar. I Finland har fenomenets betydelse redan erkänts i många strategiska planer. Helsinki Region Infoshare företräder första vågens öppnande av offentlig data. Dess framskridande bygger på städernas egna planer och beslut. Och beträffande statistik och forskning om just städer är projektet en föregångare även internationellt.

På sajten <http://www.hri.fi> finns mera information om projektet och dess framskridande. Där rapporteras också om debatt och senaste nytt på området.

¹http://www.hel2.fi/tietokeskus/data/helsingin_kaupungin_tilastollinen_vuosikirja_2009/index.html

²<http://data.suomi.fi>

³www.apps4finland.fi

⁴Julkinen data – johdatus tietovarantojen avaamiseen, Antti Poikola, Petri Kola ja Kari A. Hintikka;

<http://www.mintc.fi/web/fi/uutinen/view/1155512>

⁵www.data.gov (USA), <http://data.gov.uk> (GB)

⁶<http://maps.google.com/maps/ms?ie=UTF8&hl=de&msa=0&msid=105833408128032902805.00048bfba4ecb314e822&ll=22.755921,-86.660156&pn=111.015734,270.527344&z=3&iwloc=00048c867b5e6a0a59178>

⁷Informing the nation – open access to statistical information in Australia, Siu-Ming Tam; Statistical Journal of the IAOS 25 (2008) 145–153, IOS Press

⁸Julkinen data - johdatus tietovarantojen avaamiseen, Antti Poikola, Petri Kola ja Kari A. Hintikka;

<http://www.mintc.fi/web/fi/uutinen/view/1155512>

⁹<http://www.tem.fi/kiito>

Avoim tilastotieto vahvistaa tietoyhteiskuntaa Australiassa

Öppen statistik stärker informationsamhället i Australien

Siu-Ming Tam

Australian tilastokeskus (Australian Bureau of Statistics) on päässyt pitkälle tilastotiedon saatavuuden parantamisessa ja avaamisessa kaikille. Tri Siu-Ming Tam, ABS:n varapääjohtaja kirjoittaa:

- **Maksullisuudesta maksuttomuuteen**
- **"Kaikkien oikeuksien pitämisestä" siirytään "joidenkin oikeuksien pitämiseen"**
- **Tärkeä askel demokratian tukemiseksi ja ABS:n tietojen käyttämiseksi paremman päätöksenteon mahdollistamiseksi.**

Australian tilastokeskuksella (Australian Bureau of Statistics ABS) on Australian yhteiskuntaa kohtaan lakisääteinen – ja innolla vaalittu – tehtävä julkaista kaikki ylläpitämänsä tilastoaineistot. ABS arvostaa suuresti yrityksiltä ja kotitalouksilta saamaansa apua perustietojen saannissa ja ylläpidossa ja toteaa, että ilman sitä ABS:n laaja tilastotuotanto tuskin olisivat mahdollisia.

Australiassa tilastot ovat olennainen osa infrastruktuuria, johon päätöksenteko pohjautuu. Yhteiskunnan perusolettamus on, että ABS:n tilastot ovat saatavissa maksutta, aivan kuin muukin kansallinen infrastruktuuri.

Vuonna 2005 Australian hallitus julkaisi kulujen kattamisen suuntaviivat päämääränä "heighten the

Australiens statistiska centralbyrå (Australian Statistical Bureau of Statistics, ABS) har kommit långt vad gäller öppen och fritt tillgänglig statistik för alla. Dr. Siu-Ming Tam, biträdande generaldirektör vid ABS skriver:

- **Från avgift till avgiftsfrihet**
- **Från konceptet "alla rättigheter förbehålls" övergår man till "vissa rättigheter förbehålls"**
- **Ett viktigt steg för demokratin och för bruk av ABS information för bättre beslutsfattande.**

Australiens statistiska centralbyrå Australian Bureau of Statistics (ABS) har gentemot det australiska samhället det lagstadgade – och ambitiöst omhuldade – uppdraget att publicera rönen av alla statistiska datainsamlingar som den gör. ABS sätter stort värde på hjälpen från företag och hushåll med att få fram primärdata och framhåller att utan den vore uppdraget knappast möjligt att sköta.

Statistiken är en väsentlig del av den informationssinfrastruktur som finns som grund för policyanalys och beslutsfattande i Australien. Som med övrig grundläggande nationell infrastruktur förväntar sig samhället att ABS statistik skall vara tillgänglig för alla kostnadsfritt.

År 2005 kom Australiens regering med riktlinjer för indrivande av kostnader i syfte att "heighten the

transparency, consistency and accountability of cost recovery by Government agencies”, eli lisätä läpinäkyvyyttä, johdonmukaisuutta ja luotettavuutta valtion kulujen kattamiseksi. Uuden suunnan mukaan viranomaiset edelleen perivät maksuja kattaakseen tuotteiden ja palveluiden tuotannon ja tarjonnan kuluja. Lisäksi edellytetään, että viranomaiset – mikäli ne kilpailevat suoraan yksityisen sektorin kanssa – perivät markkinahinnan noudattaen Australian hallituksen kilpailuneutraliteetin periaatetta.

ABS kehitti maksupolitiikkaansa uusien ohjeiden mukaisesti. Nyt tilastot jakautuvat seuraaviin kahteen ryhmään:

- Perustiedot (Basic Information Set BIS), johon kuuluu kattava ja sisällöltään laaja valikoima Australian yhteiskuntaa kuvaavia ja sitä varten laadittuja tilastoja. BIS rahoitetaan verovaroin ja on käyttäjille maksutonta.
- Muut tiedot (Additional Information Set AIS), joka koostuu lisätiedosta (Supplementary Information Set SIS) sekä kaupallisesta informaatiosta (Commercial Information Set CIS). Lisätieto SIS:istä peritään maksu niin, että kulut saadaan kokonaan katetuiksi, kaupallisesta peritään markkinahinta kilpailuneutraliteetin periaatetta noudattaen.

Jotta ABS voisi laajentaa BIS-perusinformaatiota tavoitteen mukaisesti, ABS sai hallitukselta lisärahoitusta voidakseen avata tilastonsa maksuttomana laajaan käyttöön. Joulukuussa 2005 vastaava ministeri julkisti viitaten ABS:n satavuotisjuhliin, että virasto juhlii asettamalla kaikki ABS:n kotisivuilla olevat tilastot maksuttomaan käyttöön lahjana Australian kansalle.

Uusi Web 2.0-teknologia mahdollistaa tietoaisteiden aikaisempaa monipuolisemman käytön, mikä tuo lisäarvoa ABS:n tilastoille. Esimerkki tästä on ”mash up”-tekniikka, jolla voidaan liittää eri lähteistä tietoja virallisiin tilastoihin. Tämän ja muun tiedon innovatiivisen käytön helpottamiseksi ABS tarvitsee kansainvälisesti tunnettua lisenssikäytäntöä, jolla säädellään tilastojen käyttöä ja uudelleenkäyttöä.

transparency, consistency and accountability of cost recovery by Government agencies”, dvs. öka insynen, följdriktigheten och redovisbarheten i de nationella myndigheternas kostnadstäckning. De nya riktlinjerna förutsätter att avgifter uppbärs som motsvarar de kostnader som producerandet och tillhandahållandet av produkterna och tjänsterna förorsakar. Dessutom påbjuder riktlinjerna att statens myndigheter, i sådana fall där de direkt konkurrerar med privata leverantörer, tar ut marknadspris och ser till att regeringens princip om konkurrensneutralitet efterlevs.

Efter en omfattande genomgång av ABS före detta prissättning jämförd med de nya regeringsriktlinjerna finslipade ABS sin avgiftspolicy. Idag indelas ABS statistik i:

- En mycket omfattande basinformation (Basic Information Set BIS) för det australiska samhället i vid bemärkelse. BIS finansieras med skattemedel och är fritt tillgänglig utan avgift.
- Annan information (Additional Information Set AIS), som indelas i dels tilläggsinformation (Supplementary Information Set SIS), dels kommersiell information (Commercial Information Set CIS). För tilläggsstatistiken SIS uppbärs avgift så att kostnaderna blir helt täckta, för den kommersiella statistiken CIS uppbärs marknadspris i enlighet med principen om konkurrensneutralitet. Se avgränsningen av basinformation samt tilläggs- och kommersiell information i bilagorna 1 och 2.

För att motsvara samhällets förväntningar, och med ambitionen att utvidga innehållet och utbudet av basstatistiken BIS, ansökte ABS om, och fick, tilläggsfinansiering av regeringen för att kunna ge fri tillgång till statistiken på ABS webbplats. I december 2005 förkunnade vederbörande minister, med hänvisning till ABS hundraårsjubileum, att byrån firar genom att som gåva åt det australiska folket göra all den statistik som finns på ABS webbplats tillgänglig avgiftsfritt.

Den nya Web 2.0 -teknologin ökar möjligheterna att använda, dela med sig av, vidareutnyttja, och ‘mixa

Joulukuussa 2008 ABS otti käyttöön Creative Commons licensing (ks. edempänä) omaksumalla Attribution 2.5 Australia licence, asettaakseen ehdot kotisivuilla olevien aineistojensa käytölle.

ABS:n hintapolitiikka

Olennainen osa demokratiaa on että kansalaisilla on vapaa pääsy virallisiin tilastoihin taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristöllisistä olosuhteista riippumatta.

Vuoden 2008 lopulla Australian Department of Innovation, Communications and Digital Economy -virasto julkaisi asiakirjan Consultation Paper on Digital Economy Future Directions. Asiakirja toteaa, että avoimempi julkisen sektorin tiedon saatavuus Public Sector Information (PSI) -tiedon (eli virallisten tilastojen ja informaation) voivat edistää innovaatioita ja digitaalista taloutta. Siinä ehdotettiin, että Australian hallitus omaksuisi entistä avoimemman tietopolitiikan julkisen tiedon saatavuuden parantamiseksi.

Siksi ABS:n hinnoittelupolitiikan tulee olla sellainen, ettei se estä pääsyä Australian virallisiin tilastoihin ja tilastoaineistoihin.

ABS:n hinnoitteluperiaatteet

Vuoden 2002 lopulla Australian hallitus antoi viranomaisilleen suuntaviivat miten kustannuksista peritään korvauksia (cost recovery). Päämääränä oli lisätä kansallisten viranomaisten kustannuskorvausperinnän läpinäkyvyyttä, johdonmukaisuutta ja tarkistettavuutta. Uudet suuntaviivat määräävät, että viranomaisten tulee periä maksuja, jotka vastaavat tuotteiden ja palveluiden tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi suuntaviivat määräävät viranomaisia perimään markkinahinnan niissä tapauksissa, missä viranomaiset kilpailevat yksityisen sektorin kanssa – varmistaen täten, että hallituksen kilpailuneutraaliteettiperiaatetta ei rikota. Lyhyesti ilmaistuna tämä periaate kieltää viranomaisia pyrkimästä verovarojen turvin tarjoamaan halvempia hintoja kuin yksityiset tahot.

och matcha' ABS datamaterial på ett sätt som ger ABS statistik mervärde. 'Mash ups' är ett utmärkt exempel på hur en produkts värde kan höjas märkbart genom att lägga olika lager av information till den statistiska informationen. För att underlätta detta och annat innovativt bruk av ABS data behöver ABS en internationellt erkänd licenseringsram för åtkomsten till samt användningen och vidareanvändningen av dess statistiska information.

I december 2008 införde ABS Creative Commons licensing (se längre fram) genom att anta Attribution 2.5 Australia licence för sina statistiska material på ABS webbplats.

ABS prispolitik

En väsentlig del av demokratin är att allmänheten har fri tillgång till officiell statistik om ekonomiska, sociala och miljörelaterade förhållanden i Australien.

Mot slutet av år 2008 utgav australiska Department of Innovation, Communications and Digital Economy dokumentet Consultation Paper on Digital Economy Future Directions. Dokumentet framhåller att bättre tillgång till Public Sector Information (PSI) dvs. offentlig statistik och information kan främja innovation och digital ekonomi. Det föreslog att Australiens regering skulle utarbeta en policy för en ännu öppnare tillgång till offentlig information.

Därför måste ABS prispolitik vara sådan att den inte utgör ett hinder för tillgång till Australiens officiella statistik.

ABS prissättningsprinciper

I slutet av 2002 gav Australiens regering ut riktlinjer för sina myndigheter angående indrivning av kostnader (cost recovery). Syftet var att öka synligheten, följdriktigheten och redovisbarheten i de nationella myndigheternas kostnadsindrivning. De nya riktlinjerna slår fast att myndigheterna skall uppbära avgifter som motsvarar de kostnader som framställning och tillhandahållande av produkter och tjänster förorsakar. Dess-

Vuonna 2006 ABS määritteli seuraavat hinnoitteluperiaatteet lähtökohtanaan hallituksen suuntaviivat. Kattavan ja laajasäilytöisen perustiedon BIS:in (Basic Information Set:in) osalta pätevät seuraavat periaatteet:

Periaate 1 : ABS näkee tehtäväkseen avata pääsy virallisiin tilastoihin kaikille hallinnon tasoille sekä yleisölle.

Periaate 2: ABS järjestää avoimen pääsyn budjettirahoitteisiin perustilastoihin (Basic Information Set:iin).

Periaate 3: ABS edellyttää kulujen kattamista (marginaalikulut) mikäli perustilastoja (Basic Information Set:iä) levitetään lisäpalveluiden informaatiokanavien tai palvelumuotojen (esim tulosteiden) avulla.

ABS:n aineistojen luokittelu

Suuntaviivat edellyttävät, että ABS:n tietoaaineistot jaetaan seuraaviin luokkiin:

- Perustiedot (BIS) (ks. ABS:n hinnoitteluperiaatteet ylempänä), mikä sisältää kattavasti tilastoja Australian yhteiskuntaa varten. BIS on verorahoitteinen, vapaasti saatavissa maksutta.
- Muu informaatio (AIS), johon sisältyvät SIS (lisätilastot) ja CIS (kaupalliset tilastot). SIS:in hinnoittelu perustuu kustannusten perimiseen, ja CIS:n kohdalla sovelletaan kilpailuneutraliteetin periaatetta.

Kilpailuneutraliteetin periaatteen mukaan julkinen sektori ei saa käyttää verovaroja subventoimaan tuotteita ja palveluksia, joita tuotetaan kilpailussa vapaiden markkinoiden kanssa. Näin kaikille kilpailijoille luodaan samat lähtökohdat.

Edellä mainittujen tietojoukkojen keskinäiset suhteet käyvät ilmi seuraavasta kaaviosta.

BIS

Hinnoittelun suuntaviivat määräävät, että niiden ABS:n tuotteiden ja palveluiden, jotka palvelevat Australian yhteiskuntaa ja kaikkia käyttäjiä, tulee olla

utom pääjudeer riktlinjerna att statens myndigheter, i sådana fall där de direkt konkurrerar med privata leverantörer, tar ut marknadspris och ser till att regeringens princip om konkurrensneutralitet efterlevs. I korthet förbjudeer denna princip offentliga organisationer att använda skattemedel för att kunna underbjudeer privata serviceleverantörer.

År 2006 gjorde ABS en grundlig genomsyn av sina prissättningsprinciper med beaktande av regeringens riktlinjer. För den omfattande och innehållsrika basinformationen (Basic Information Set) gäller följande huvudprinciper:

Princip 1: ABS ser som sin uppgift att göra den officiell statistiken öppet tillgänglig för alla förvaltningsnivåer, för samhället och för allmänheten.

Princip 2: ABS ordnar anslagsfinansierade informationskanaler för fri tillgänglighet till Basic Information Set.

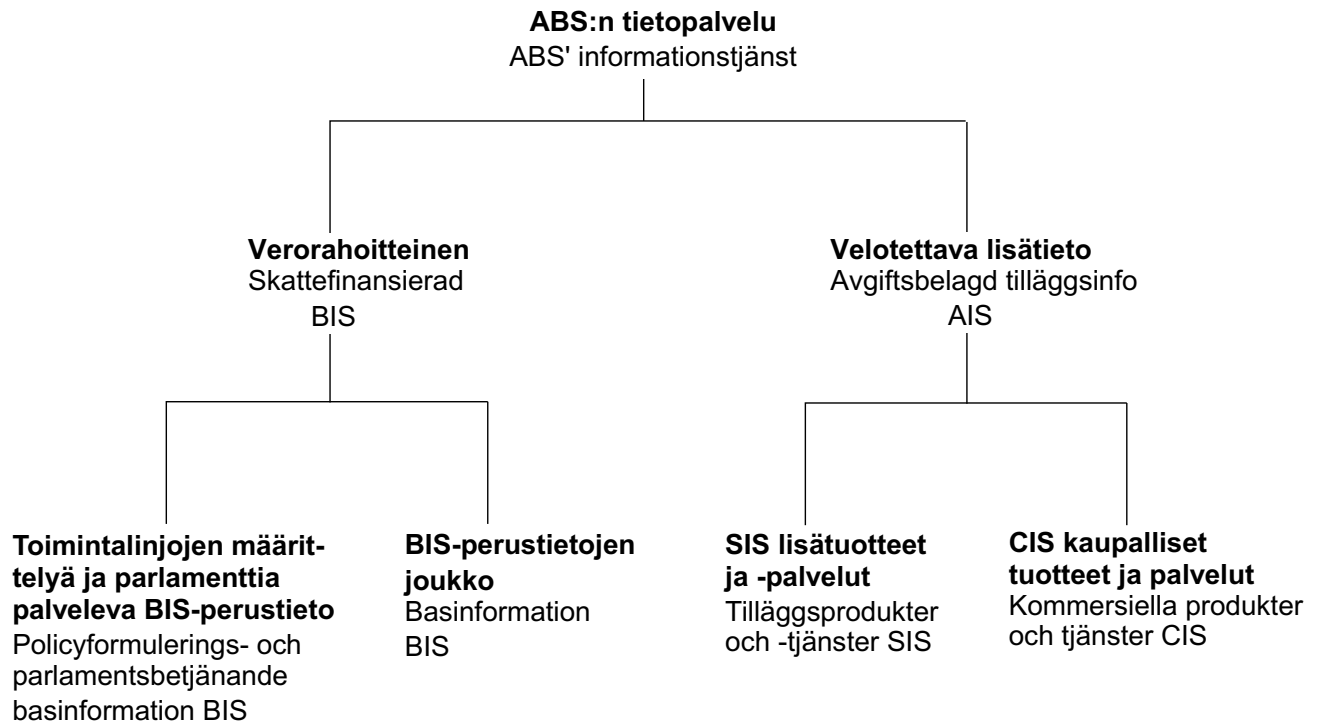
Princip 3: ABS förutsätter kostnadstäckning (marginalkostnaderna) för tillhandahållning av Basic Information Set via extra informationskanaler eller serviceformer (t.ex. utskrifter).

Klassificering av ABS information

Riktlinjerna påbjudeer att ABS information delas upp i följande informationsgrupper:

- Basinformation (BIS) som inbegriper ett mycket omfattande statistik för hela det australiska samhället. BIS finansieras av skattebetalarna och är fritt tillgänglig utan avgift.
- Annan information (AIS) som inbegriper SIS (tilläggsstatistik) och CIS (kommersiell statistik). Prissättningen för SIS skulle bygga på fullständig indrivning av kostnaderna, och för CIS skulle principen om konkurrensneutralitet gälla.

Enligt principen om konkurrensneutralitet får den offentliga sektorn inte använda skattemedel för att subventionera produkter och tjänster som levereras i konkurrens med den fria marknaden. Detta i syfte att ge alla konkurrenter lika möjligheter.

ilmaisia. Liitteessä 1 on kuvattu mitä maksuttoman tiedon luokkaan sisältyy.

Vuosikymmeniä ABS:n julkaisut olivat kaikkien saatavilla ilmaiseksi Australian yleisistä kirjastoista. Tämä tarjonta laajentui ja helpottui radikaalisti kun ABS vuoden 2005 lopulla avasi maksuttoman pääsyn kotisivuillensa. Tähän palveluun kuuluu kokoava tieto (Main Features), ABS-julkaisuja formaateissa HTML (Hyper Text Markup Language) taikka PDF (Portable Document Format), taulukkolaskenta-tiedostot. Muihin maksuttomiin palveluihin kuuluvat kansallinen neuvontapalvelu sekä ABS Information Skills Program, mikä opastaa viranomaisia, yrityksiä ja asukkaita navigoimaan ABS:n kotisivuilla.

BIS lanseerausta seurannut tulojen menetys ylittää noin 3 miljoonaan dollariin.

Förhållandet mellan ovan nämnda informationsgrupper illustreras av ovannämnd diagram

BIS

Riktlinjerna stipulerar att de av ABS produkter och tjänster som riktar sig till det australiska samhället överlag skall vara gratis. Kriterierna för vad som skall ingå i BIS finns i Bilaga 1.

Efter att ABS publikationer länge tillhandahållits gratis för den australiska allmänheten via allmänna bibliotek utvidgades utbudet av gratisstatistik väsentligt i och med att ABS i slutet av år 2005 gjorde sin hela webbplats tillgänglig avgiftsfritt. Detta inbegriper sammandragsinformation (Main Features), ABS publikationer i formaten HTML (Hyper Text Markup Language) eller PDF (Portable Document Format), dattacubes and spreadsheets. Övrig fritt tillgänglig ABS-service inom BIS är den nationella upplysnings-tjänsten och ABS Information Skills Program, som lär

AIS

Muun tiedon kokonaisuus AIS sisältää luokat lisäinformaatio SIS ja kaupallinen informaatio CIS. Liite 2:sta ilmenevät SIS:in ja CIS:in sisällön kriteerit.

SIS:iin kuuluvat ne tuotteet ja palvelut, joista peritään takaisin kulut seuraavista:

- a) BIS:iin jo sisältyvän tuotteen tai palvelun jatkojalostus (lisäkanavien ja/tai formaattien avulla)
- b) verorahoitteisen tiedon muokkaaminen tai laajentaminen jotta se vastaisi tiettyjen käyttäjäryhmien tarpeita silloin kun vastaavaa tietoa ei ole satavissa olemassa olevalta tai mahdolliselta ABS:n kilpailijalta.

SIS:iin kuuluu se informaatio, joka löytyy ABS:n kotisivuilta silloin, kun tätä tietoa levitetään muuta kautta kuin kotisivuilta (esim. erikoistilutulla sähköisen julkaisun tai kartan tulosteella); tieto- tai tilastokonsultointipalvelu; hyväksytty etäpääsy ABS:n luotamukselliseen tietoon (tietosuojan erityistoimet) ja tiedon edelleen levitys.

SIS-tuotteiden ja palveluiden kustannusten perintämaksut koskevat vain välittömiä kustannuksia kuten työvoimaa ja materiaalia, kun kyseessä on BIS:in edelleen välittäminen. Pääoma- tai kiinteistä kuluista ei tällöin laskuteta. Mutta kaikista muista SIS:in tuotteista ja palveluista (siis muista kuin jatkokolevityksestä) peritään korvaus myös pääoma- tai kiinteistä kuluista.

ABS:n tulot SIS:istä ovat 14–20 miljoonan dollarin luokkaa. Perustilastojen maksuton saanti ABS:n kotisivuilta ei näkyvästi vaikuta tähän tulovirtaan.

CIS sisältää ne tuotteet ja palvelut, jotka kilpailevat taikka saattavat kilpailla vapaiden markkinoiden vastaavien kanssa. CIS:in kohdalla hinnoittelua ohjaavat Australian hallituksen periaate kilpailuneutraliteetista. CIS:iin sisältyy Information and Statistical Consultancy Services -tietopalvelu, mikä tarjoaa BIS:issä julkaistujen tietojen tulosteita ja analyysseja.

ABS:n toiminta CIS:in alalla oli minimaalista.

myndigheter, företag och invånare navigera på ABS webbplats.

Den uteblivna inkomsten efter att BIS infördes är ungefär 3 miljoner dollar.

AIS

Helheten Annan statistik AIS inbegriper kategorierna tilläggsstatistik SIS och kommersiell CIS. Kriterierna för innehållet i SIS och CIS finns i Bilaga 2.

SIS inbegriper de produkter och tjänster för vilka kostnaderna skall indrivas för:

- a) ytterligare spridning (med hjälp av ytterligare kanaler och/eller format) av en produkt som redan ingår i BIS; eller
- b) arbete som görs för att modifiera eller utvidga skattefinansierad information så att den kan användas av specifika kundgrupper som inte kan få informationen från befintlig eller tänkbar konkurrent till ABS.

SIS inbegriper den information som finns på ABS webbplats då den sprids via andra media än webbplatsen själv (t.ex. genom specialbeställd utskrift av en elektronisk publikation eller karta); informations- och statistisk konsultservice, service för godkänd fjärråtkomst till ABS konfidentiella information, och andrahands distributionservice.

Avgifterna för SIS-produkter och -tjänster vid vidare spridning av BIS gäller enbart direkta kostnader såsom arbetskraft och material. Kapital- och fasta kostnader ingår inte. Men för alla andra produkter och tjänster inom SIS (dvs. andra än blotta vidare spridningen av BIS) ingår kapital- och fasta kostnader.

ABS intäkter av SIS ligger mellan 14 och 20 miljoner dollar. Att basstatistiken är gratis på ABS webbplats har ingen synlig effekt på detta intäktsflöde.

CIS inbegriper de produkter och tjänster som konkurrerar med, eller kan tänkas konkurrera med dem som den privata sektorn erbjuder. Prissättningen för CIS styrs av Australiens regerings princip om konkurrensneutralitet. CIS innehåller informationstjänsten In-

Kotisivut

Vuoden 2005 jälkeen – ABS:n kotisivujen tilastojen tultua maksuttomiksi – eräs näkyvä muutos oli radikaali väheneminen painettujen julkaisujen kysynnässä, samalla kun ABS:n kotisivuilla käynnit lisääntyivät yhtä voimakkaasti mm. ABS-julkaisujen ja muiden tilastojen lataamisten muodossa.

Vuonna 2000–2001 ABS levitti lähes 800 000 kappaletta painettuja julkaisuja, kun vastaavasti noin 91 000 elektronisten julkaisujen latausta tapahtui. Vuosi sen jälkeen kun ABS:n kotisivuilla olevat tilastot tulivat maksuttomiksi, tilanne oli jo alkanut muuttua päinvastaiseksi levitettyjen painotuotteiden määrän ollessa vain 183 000 ja julkaisulatausten määrän ylittäessä 650 000.

Samalla ajanjaksolla muidenkin ABS-tilastojen lataaminen tilastokuutioista ja laskentataulukoista sekä aikasarjojen lataaminen lisääntyi hyvin nopeasti.

Seuraava kaavio näyttää ABS:n kotisivujen verkkosivuosumien ja sivukäyntien lisääntymisen vuodesta 1999 vuoteen 2009.

Vuodesta 1999/2000 ABS:n tilastosivujen käyttö on lisääntynyt vakaasti, kuitenkin kiihtyen vuoden 2005 maksuttomuuden myötä. Esimerkkinä viidessä

formation and Statistical Consultancy Services, som erbjuder utdrag och analyser av data som publicerats inom BIS.

ABS hade minimal verksamhet inom CIS.

Webbplatsen

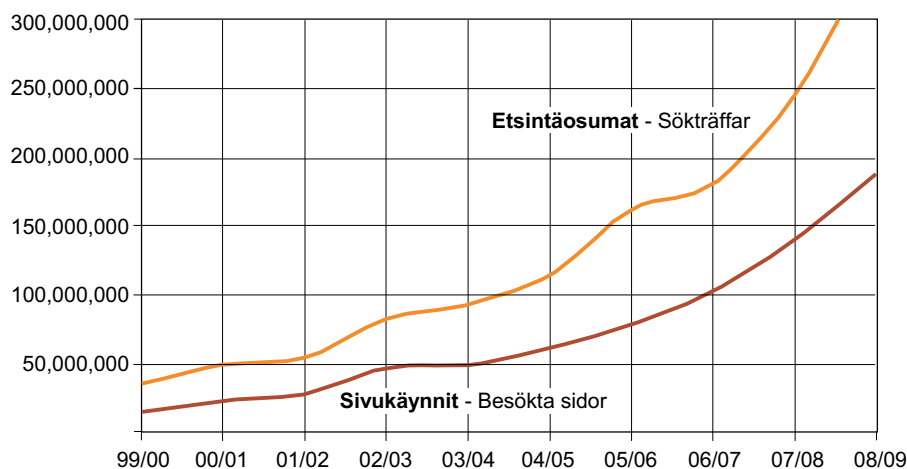
En av förändringarna i ABS informationsspridning efter år 2005, då tillgängligheten till statistiken på dess webbplats gjorts öppen och avgiftsfri, var en drastisk nedgång i efterfrågan på tryckta publikationer – på samma gång som besöken vid ABS webbplats ökade lika starkt i form bl.a. av nerladdningar av ABS-publikationer och annan statistik.

År 2000–2001 distribuerade ABS nästan 800 000 exemplar av tryckta publikationer, medan ca. 91 000 nerladdningar av elektroniska publikationer skedde. Ett år efter att statistiken blev fri på ABS webbplats år 2005 hade användningsmönstret börjat bli det motsatta, med bara 183 000 tryckalster distribuerade och över 650 000 exemplar av elektroniska publikationer nerladdade.

Under samma period ökade nerladdandet av också annan ABS-statistik från datacubes, spreadsheets eller tidsserier mycket snabbt.

Avoin pääsy tietoon kiihdyttää käyttöä

Öppen tillgång till information accelererar användningen

vuodessa verkkosivukäyntien määrä kaksinkertaistui 30 miljoonasta vuonna 1999 aina 60 miljoonaan vuonna 2005. Seuraava kaksinkertaistuminen tapahtui jo vuoden 2007 lopussa. Myös verkkosivuusumien historia on vastaavanlainen, joskin vieläkin silmiinpistävämpi.

Virallisten tilastojen lupajärjestelyt

Miksi muuttaa lupajärjestelyjä

Kuten aiemmin todettiin, pääsy Australian tilastokeskuksen ABS kotisivujen tietoihin on ollut maksutonta vuoden 2005 puolivälistä asti. Mutta vuoden 2008 joulukuuhun saakka näiden tietojen huomattavampi levittäminen vaati ABS:n lupaa. Ja vaikka ABS salli laajaa kotisivujensa tiedon käyttöä lisenssipohjalta (usein maksutta), lupahakemusprosessilla oli taipumus muodostua esteeksi niille, jotka halusivat jatkokäsitellä huomattavia tietomääriä.

Uusi Web 2.0-teknologia lisää oleellisesti mahdollisuuksia käyttää, jakaa ja ”mix and match” ABS:n tietoineistoja tavalla, joka antaa lisäarvoa ABS:n tilastoille. ’Mash ups’ on oiva esimerkki siitä, miten tuotteen arvoa voidaan nostaa huomattavasti lisäämällä uusia tietokerrostumia tilastolliseen tietoon. Tämän ja muun ABS:n tiedon innovatiivisen käytön helpottamiseksi ABS tarvitsee helpon, avoimen ja kansainvälisesti tunnustetun lisensointikäytännön tilastotietoaan varten, eli avoimen luvanhakumenettelyn.

Avoin lisensointikäytäntö selkeyttää ABS:n asiakkaiden vastuita ABS:n tietoa käytettäessä, levitettäessä ja jatkokäsiteltäessä. Tämä vuorostaan luo ympäristön, joka optimoi ideoiden ja tiedon virtaa yhteiskunnan ja talouden hyväksi.

Department of Innovation, Industry, Science and Research -ministeriön vuonna 2008 julkaisemassa kansallista innovaatiojärjestelmää käsittelevässä Cutler-raportissa (Venturous Australia) todetaan, että ”tiedon saatavuuden merkityksen kasvava tunnistaminen on lisännyt tietoisuutta asiakkaiden tarpeesta etsiä ja

Följande diagram visar hur nyttjandet av ABS webbplats i form av antal webbplatssträffar och besökta sidor ökade mellan 1999 och 2009.

Sedan 1999/2000 har besökandet av ABS statistik-sidor ökat stadigt, med en acceleration efter att tillgången blev fri. Som exempel tog det 5,5 år för antalet besökta sidor att fördubblas från 30 miljoner sidor i medlet av år 1999 till slutet av 2005, mot bara två år att fördubblas igen till 120 miljoner vid slutet av år 2007. En liknande, men ännu mer spektakulär, historia har webbplatssträffarnas siffror.

Licensering av officiell statistik

Varför ändra licensarrangemangen?

Såsom tidigare nämnts har tillgängligheten till ABS information på dess webbplats varit fri sedan medlet av 2005. Men ända till december 2008 krävde all mera betydande vidarebefordran av denna information tillstånd av ABS. Trots att ABS tillät omfattande användning av innehållet på sin webbplats på licensbasis (ofta utan kostnad för kunden) hade licensansökningsprocessen benägenheten att bli ett önskat hinder för dem som ville vidareutnyttja betydande mängder data.

Den nya Web 2.0 -teknologin ökar väsentligt möjligheterna att använda, dela med sig av och ’mixa och matcha’ ABS datamaterial på ett sätt som ger ABS statistik mervärde. ’Mash ups’ är ett utmärkt exempel på hur en produkts värde kan höjas märkbart genom att kombinera annan information med statistisk information. För att underlätta detta och annat innovativt bruk av ABS data behöver ABS en enkel, öppen och internationellt erkänd licenseringsram för sin statistiska information, dvs. öppen licensering.

En öppen licensram klargör ABS-kundernas ansvar och skyldigheter vid användandet, spridandet och vidareutnyttjandet av ABS-data. Detta i sin tur skapar en miljö som optimerar flödet av idéer och information för samhällelig och ekonomisk nytta.

I Cutler-rapporten 2008 (Venturous Australia) om det nationella innovationssystemet utgiven av ministe-

vuorovaikutuksellisesti käyttää tietoa ja sisältöä. Juridisia kehyksiä on myös kehitettävä saatavuuden ja uudelleenkäytön helpottamiseksi. Tämä osoittaa kansallisen tietopolitiikan tarvetta optimoimaan ideoiden ja informaation keksimistä ja virtaamista Australian taloudessa ... sosiaalisen ja taloudellisen hyödyn nimissä.”

Nämä ja raportin muut toteamiset johtivat suosituksen (7.8), että ”australialaisten hallitusten tulisi mahdollisimman laajalti omaksua kansainvälisiä avoimen julkaisemisen standardeja. Australialaisten hallitusten julkaisemat julkiset aineistot pitäisi julkaista Creative Commons -periaatteiden mukaisesti”

Office of Economic and Statistical Research of Queensland Treasury –viraston julkaisemassa Report on Government Information and Open Content Licensing: An Access and Use Strategy -raportissa Creative Commons -järjestely nähdään avoimen sisällön lupa-järjestelmän parhaana käytänteenä.

Mikä on Creative Commons?

Omien kotisivujensa mukaan (<http://creativecommons.org>) Creative Commons on yleishyödyllinen organisaatio, jonka päämääränä on helpottaa muiden tuottaman tiedon jakamista, jalostamista ja uudelleenkäyttöä. Creative Commons tarjoaa ilmaislupia ja muita juridisia työkaluja, joilla uusia luovia ratkaisuja voidaan merkitä sillä käyttövapausasteella, minkä tekijä haluaa niillä olevan kun muut niitä käyttävät.

Creative Commons -luvat tarjoavat standardisoidun ratkaisun tekijöille määritellä miten muut saavat käyttää heidän teoksiaan. Creative Commons -lupia on kuutta eri lajia.

Arvion mukaan Creative Commons -mukaisen luvan saaneita teoksia oli vähintään 130 miljoonaa vuonna 2008.

riet Department of Innovation, Industry, Science and Research konstaterades att ”.. det ökade stödet för tillgänglighet till information har fört med sig en ökad medvetenhet om kundernas behov att kunna söka och interagera med data och innehåll. Juridiska ramar måste också utarbetas för att underlätta åtkomst och vidareanvändning. Detta pekar på ett behov av en nationell informationspolicy (eller strategi) som optimerar alstrandet och flödet av idéer och information i den australiska ekonomin ... för social och ekonomisk nytta.”

Denna och andra konstateranden i rapporten ledde till rekommendationen (7.8) att ”australiska regeringar i så hög utsträckning som möjligt borde anta internationella standarder för öppen publicering. Material som ges ut för allmän kännedom av australiska regeringar borde ges ut med ett s.k. tillstånd för allmän kreativitet (Creative Commons licence)”.

Systemet Creative Commons ses som ett exempel på bästa praxis för tillståndssystem för öppet innehåll i rapporten Report on Government Information and Open Content Licensing: An Access and Use Strategy utgiven av Office of Economic and Statistical Research of Queensland Treasury.

Vad är Creative Commons för något?

Enligt sin egen webbplats (<http://creativecommons.org>) är Creative Commons (ungefär ”kreativ allmänning”) en allmännyttig organisation inriktad på att göra det lättare för folk att – i överensstämmelse med copyrightbestämmelserna – dela och bygga på andra människors arbete. Creative Commons står till tjänst med gratistillstånd och andra juridiska verktyg för att förse nya kreativa lösningar med en märkning av den grad av nyttjandefrihet som dess upphovsman vill att de skall ha då andra använder dem. Creative Commons licenser erbjuder ett standardiserat sätt för upphovsman att definiera hur andra får använda deras arbete. Det finns sex typer av Creative Commons -tillstånd.

Creative Commons -lupajärjestelmän käyttöönotto ABS:llä

Vuoden 2008 keskivaiheilla ABS päätti omaksua Creative Commonsin viitekehukseksi kotisivujensa tiedon käyttöluparatkaisuisa. Tähän päädyttiin kun oli neuvoteltu vapaata tiedonsaantia ajavien tahojen sekä asianomaisten viranomaisten kanssa. Päätös tehtiin noudattaen ABS:n filosofiaa sallia maksuton ja avoin pääsy kotisivujensa tietoihin. Päätös on myös sopusoinnussa Cutler-raportti Venturous Australia:n 7.8 -suosituksen kanssa, joka sisältyi vuoden 2008 syyskuussa julkaistuu raporttiin.

Creative Commons:in mukainen lupamenettely toteutettiin menestyksekkäästi Australian Bureau of Statistics:n kotisivuilla 18.–19. joulukuuta 2008. Samassa yhteydessä lisättiin päivitetty Copyright Statement sekä Disclaimer, eli tekijänoikeuslause ja vastuun raja- jaus, kuten myös ohjeita miten osoitetaan, että tieto on haettu ABS:n kotisivuilta. Creative Commons:in logo ja linkki lisättiin myös jokaisen verkkosivun pohjari-ville.

Creative Commons -luvat (Attribution 2.5 Australia) koskevat HTML-sisältöä ABS:n kotisivuilla, sekä valtaosaa siitä aineistosta, johon avoimesti päästään kotisivujen kautta. Poikkeuksia ovat omat tekijänoikeusehdot omaavien julkaisujen PDF-versiot, kun nämä ehdot ovat painavampia kuin Creative Commons:in luvat. Tällaisia ovat yleensä sellaiset useamman tekijän julkaisut, joihin ABS:llä ei ole kaikkia oikeuksia.

Creative Commons:in käyttöönoton myötä ABS paransi kotisivuillansa löytyvien tuotteiden näkyvyyttä ja uudelleenkäyttömahdollisuuksia. Samalla ABS osoitti kuuluvansa avoimen tiedonsaannin käytännön sovellusten edelläkävijöihin. Googlen kaltaiset hakukoneet ja Firefox-tyyppiset selaimet luokittelevat informaatiota sen mukaan, mikä Creative Commons-merkintä teoksella on. Käyttämällä Creative Commons:in lupastandardeja ABS voi saavuttaa asiakkaita, jotka käyttävät tätä ominaisuutta. Näin ollen CC:n soveltaminen auttaa maksimoimaan ABS:n tiedon levi-tystä.

Enligt uppskattning fanns det år 2008 åtminstone 130 miljoner alster som licenserats under Creative Commons, mot ca. 90 miljoner året innan.

Införande av Creative Commons -licensering vid ABS

I medlet av år 2008 beslöt ABS ta Creative Commons till referensram för licenserandet av den information man gav ut på sin webbplats. Detta skedde efter diskussioner med de kretsar som talade för öppen åtkomst till informationen på efter rådplägning med vederbörande regeringsmyndigheter. Beslutet fattades i linje med ABS filosofi att ge gratis och öppen tillgång till information via sin webbplats. Det överensstämmer också med rekommendation 7.8 i Cutler -rapporten (Venturous Australia) från en översikt av Australiens nationella innovationssystem som utgavs i september 2008.

Licensering enligt Creative Commons genomfördes framgångsrikt på ABS webbplats den 18-19 december 2008. I samma veva lade man till en uppdaterad Copyright Statement and Disclaimer, dvs. copyrightdeklaration och deklaration av ansvarsgränser, samt information om tillskrivande av material som tagits från ABS webbplats. Man lade också till Creative Commons logo och länken till licensen på varje webbsidas bottenrad.

Creative Commons tillstånd (Attribution 2.5 Australia) gäller HTML-innehåll på ABS webbplats samt största delen av det material som finns tillgängligt från dessa webbsidor. Undantag är PDF-versioner av publikationer som har egna copyrightvillkor som väger tyngre än Creative Commons tillstånd. Dessa är vanligtvis publikationer med flera upphovsmän där ABS inte äger alla upphovsrättigheter.

I och med införandet av Creative Commons på sin webbplats förbättrade ABS synligheten och vidareanvändningsmöjligheterna för sina material och produkter. Samtidigt visar ABS att den går i tåten för praktiskt tillämpande av fri tillgång till officiell information. Sökmaskiner som Google och webbläsare som Firefox klassificerar information utgående från vilken Creative

Australialaisten viranomaisten joukossa Australian Bureau of Statistics on avoimen julkaisemisen standardien käytön edelläkävijä, ja sen johtava rooli on tunnustettu näiden standardien puolestapuhujien taholta. Uusi järjestely tukee ABS:ää sen tehtävässä tukea ja rohkaista tietoperustaista päätöksentekoa, tutkimusta ja keskustelua asettamalla käyttöön korkealuokkainen, objektiivinen ja responsiivinen tilastopalvelu. Lisäksi järjestely säästää voimavaroja.

Mitä Creative Commons -lisenssiä ABS käyttää?

ABS käyttää Attribution 2.5 Australia -standardia, joka on kaikista joustavin. Käyttäjät saavat vapaasti uudelleenkäyttää ja levittää ABS:n tietoja, jopa kaupallisesti. Tämän ansiosta varsinainen tietojen rikkaus on nopeasti yhteiskunnan laajan yleisön, tutkijoiden ja yritysten käytettävissä. Täten helpottuvat innovatiivinen tutkimus ja laadukkuuteen perustuvat kehitysprojektit. Samalla edistetään myös laajempi tilastoihin nojautuminen yhteiskunnassa. Käyttäjä saa käyttöönsä rajattoman määrän tietoa. Tiedon muokkaaminen ja uudelleenkäyttö on sallittua, kuten myös johdannais- tuotteiden luonti.

Creative Commons -lupajärjestely vähentää tämän informaation käyttörajoituksia huomattavasti muuttamalla ilmaisun ”kaikki oikeudet pidätetään” muotoon ”tietetyt oikeudet pidätetään”. Itse asiassa ABS ei käyttäjiltään muuta vaadi kuin että ABS mainitaan tiedon lähteenä. On vielä joitakin tapauksia, missä CC-lupajärjestelyjä ei voi soveltaa verkkosisältöön, kuten esim. useamman kirjoittajan julkaisut, joihin ABS:llä ei ole kaikkia tekijänoikeuksia. Tällaisilla julkaisuilla on oma tekijänoikeusselosteensa.

Seuraavassa vaiheessa ABS:n CC-lupajärjestelyhanketta tullaan käyttämään "injektorisoftaa" mahdollistamaan Creative Commons -lupien lataamista, ensiksi koskien uusia tiedostoja, myöhemmin koskien myös vanhoja. Tämä auttaa käyttäjiä huomioimaan lupaehtoja, vaikkakin aineistot ladataan ABS:n kotisivuilta.

Commons -märkintä ei alster har. Genom att använda Creative Commons -licenseringen kan ABS nå kunder som använder denna egenskap. Följaktligen hjälper tillämpandet av Creative Commons till med att maximera spridningen av ABS data.

Bland australiska myndigheter är ABS bland de mest framskjutna som infört standarder för öppen publicering, och dess ledande roll har fått erkännande bland förespråkare för dessa standarder. Det nya arrangementet stöder ABS i dess uppdrag att med högklassig, objektiv och responsiv nationell statistikserving bistå och uppmuntra beslutsfattande, forskning och debatt på faktagrund. Dessutom sparar arrangementet resurser.

Vilken Creative Commons -licens använder ABS?

ABS använder licensstandarden Attribution 2.5 Australia, som är den mest flexibla. Folk får fritt vidareanvända, bygga på och distribuera ABS data, t.o.m. kommersiellt. Detta gör att en hel rikedom av data står till snabbare förfogande för samhället och allmänheten, forskare och företag. Därmed underlättas innovation och forskning samt utvecklingsprojekt som bygger på statistik av hög kvalitet. Det främjar också en mera omfattande användning av statistik i samhället. Det finns ingen gräns för mängden data som ingår, och bearbetning av informationen är tillåten, även skapande av härledda tillämpningar och produkter.

Creative Commons licensering minskar märkbart restriktionerna för användning av denna information genom att ändra upphovsrätten från "alla rättigheter förbehålles" till "vissa rättigheter förbehålles". I själva verket är det enda ABS begär för det mesta av sitt material att användarna nämner ABS som källa för informationen. Det finns ännu vissa fall där Creative Commons licensering inte kan tillämpas på webbinnehåll, t.ex. publikationer med flera författare där ABS inte har upphovsrätt till all information. Sådana publikationer har en egen upphovsdeklaration.

Lopuksi

Demokratian eräs tunnusmerkki on valinnan vapaus. Valinta edellyttää päätöstä, ja hyvä päätöksenteko edellyttää taustatietoa. Siksi tilastotiedon avoin saanti on demokratian kannalta erittäin tärkeää.

Tehtävänään – ja vankalla aikomuksella – edistää arjen tietoyhteiskuntaa ja tukea tietoperustaista päätöksentekoa, tutkimusta ja keskustelua Australiassa ABS on julkaissut, levittänyt ja välittänyt tilastoja yli 100 vuoden ajan.

Viime aikoina ABS:n maksuttomien avoimien julkaisujen, tiedostojen ja tilastojen kaltaiset aloitteet ovat johtaneet tilastotiedon avoimen saatavuuden räjähdysmäiseen kasvuun.

Uusinta uutta tässä suhteessa on kansainvälisesti tunnustettujen lupamenettelykäytänteiden Creative Commons:in käyttöönotto Australian tilastokeskuksen (ABS) verkkosivustolla, mikä selkeyttää asiakkaiden vastuita koskien ABS:n tiedon käytön, jakamisen ja uudelleenkäytön suhteen. ABS:llä uskotaan vakaasti, että tämä aloite edistää sellaista toimintaympäristöä, missä luovuus, innovaatiotoiminta ja tuotekehittely tuottavat lisäarvoa jaa tekee Australiasta paremman paikan asua maan asukkaille.

I följande fas av ABS projektet kring Creative Commons licensering kommer injektorsoftware att användas för att tillföra Creative Commons licenser till filer och datamaterial i syfte att möjliggöra att de kan laddas ner, först gällande nya utgivningar, senare historiska utgivningar. Detta hjälper användarna att uppmärksamma licensvillkoren även när materialet laddats ner från ABS webbplats.

Slutkläm

Ett kännetecken för demokrati är valfrihet. Val kräver beslut, och gott beslutsfattande kräver information. Därför är öppen tillgång till statistisk information av grundläggande betydelse för en demokrati.

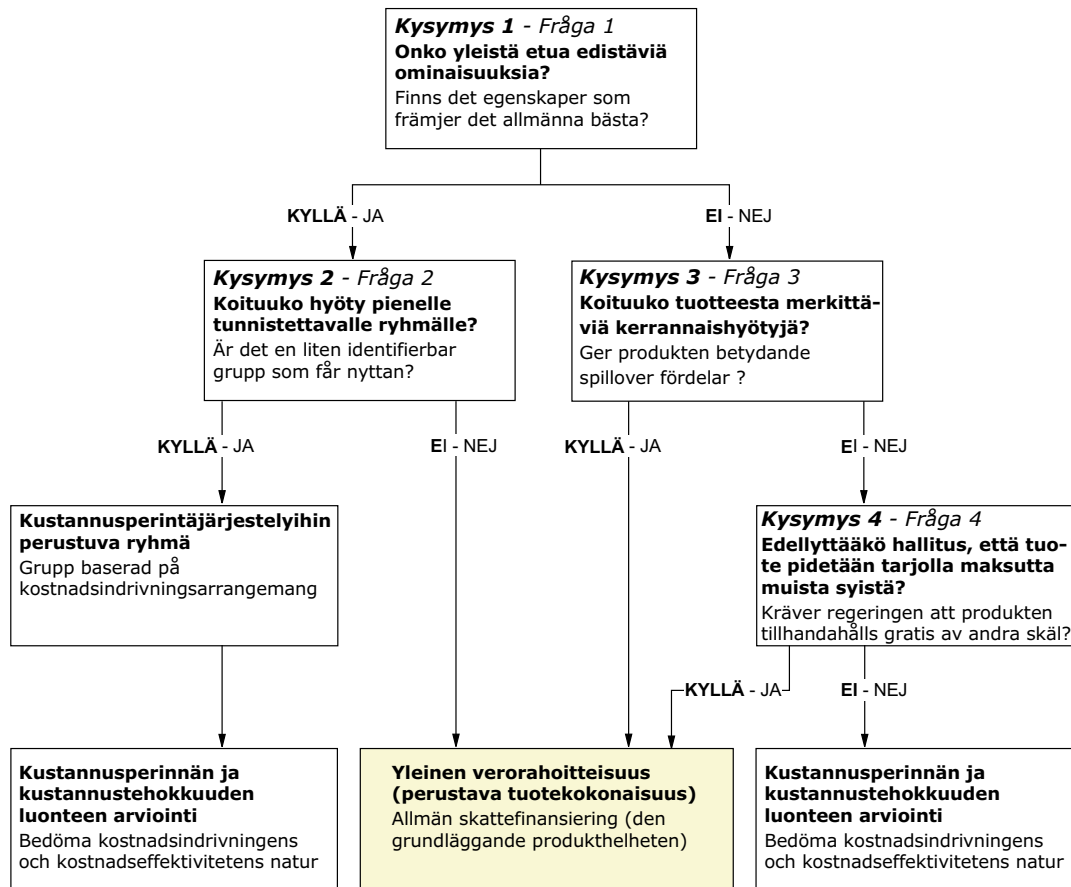
Med uppdraget och den fasta ambitionen att informera nationen och stärka beslutsfattande, forskning och debatt i Australien har ABS givit ut, spritt och förmedlat statistik i över 100 år.

På sistone har initiativ såsom avgiftsfria publikationer och statistik på ABS webbplats lett till dramatiskt utökad åtkomst till statistisk information.

Allra senaste nytt i detta avseende är införandet av det internationellt erkända licenseringsramverket Creative Commons på ABS webbplats, vilket ger klarhet i kundernas ansvar och skyldigheter vid användning, delande och spridning samt vidareutnyttjande av ABS information. Inom ABS råder den fasta förvisningen om att detta initiativ främjar en miljö där kreativitet, nytänkande och utveckling av produkter ger mervärde och gör Australien till ett bättre ställe för dess invånare.

Liite 1. Basic Information Set BIS:in sisällön tunnistaminen

Bilaga 1. Indentifiering av innehållet i Basic Information Set

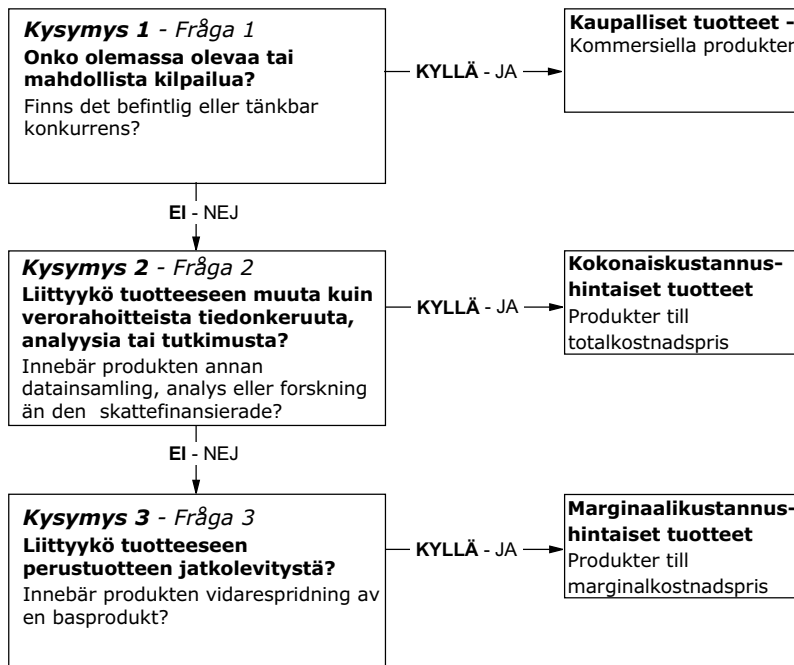

Lähde: Department of Finance and Administration. Australian government cost recovery guidelines, July 2005, p31

Källa: Department of Finance and Administration. Australian government cost recovery guidelines, July 2005, p31

Liite 2. Millainen kustannusperintä AIS:n kohdalla?

Bilaga 2. Hurdan kostnadsindrivning för AIS, dvs. tilläggsinformation

Lähde:Källa: Department of Finance and Administration., July 2005, p35

Lähteet: | Källor:

Siu-Ming Tam (2008): Informing the nation – open access to statistical information in Australia. Statistical Journal of the IAOS 25 (2008) 145–153. IOS Press.

Informing the nation – open access to statistical information in Australia. Paper submitted by Australian Bureau of Statistics (ABS) and prepared by Dr. Siu-Ming Tam, ABS, for the UNECE Work session on the Communication and Dissemination of Statistics, 13–15 May 2009, Warsaw, Poland.

Siu-Ming Tam (2010): Emerging trends and ABS initiatives on data communication. Australian Bureau of Statistics (ABS), February 2010.

Digital Economy Future Directions – Consultation Paper (2008), Department of Broadband, Communications and Digital Economy (http://www.dbcde.gov.au/__data/assets/pdf_file/0006/94191/Consultation_Draft_-_DEFDP_-_17_Dec_2008_final.pdf)

Government Information and Open Content Licensing: An Access and Use Strategy (2006), Queensland Spatial Information Office, Office of Economic and Statistical Research, Queensland Treasury ([http://www.qsic.qld.gov.au/QSIC/QSIC.nsf/0/F82522D9F23F6F1C4A2572EA007D57A6/\\$FILE/Stage%202%20Final%20Report%20-%20PDF%20Format.pdf?openelement.pdf?openelement](http://www.qsic.qld.gov.au/QSIC/QSIC.nsf/0/F82522D9F23F6F1C4A2572EA007D57A6/$FILE/Stage%202%20Final%20Report%20-%20PDF%20Format.pdf?openelement.pdf?openelement))

Pricing Policy Review Outputs – Public Consultation Discussion Paper (2005), Australian Bureau of Statistics ([http://www.ausstats.abs.gov.au/ausstats/subscriber.nsf/0/48E3748E1C4DF5C4CA25710E0070DC30/\\$File/13990_2006.pdf](http://www.ausstats.abs.gov.au/ausstats/subscriber.nsf/0/48E3748E1C4DF5C4CA25710E0070DC30/$File/13990_2006.pdf))

Tim Barker and Neale Hooper (2006), Government Information Licensing Framework, Queensland Treasury ([http://www.qsic.qld.gov.au/qsic/QSIC.nsf/0/3344650DAC7989A54A25732800222976/\\$FILE/13351DBAF9A069404A25732800201823.pdf?openelement](http://www.qsic.qld.gov.au/qsic/QSIC.nsf/0/3344650DAC7989A54A25732800222976/$FILE/13351DBAF9A069404A25732800201823.pdf?openelement))

Terry Cutler (2008), Report on the Review of the National Innovation System, Department of Innovation, Industry, Science and Research (<http://www.innovation.gov.au/innovationreview/Pages/home.aspx>)

Helsingin kaupungin historiakirjoitus, uudet julkaisut 2011–2014

Helsingfors stads historieskrivning, nya publikationer 2011–2014

Carl-Magnus Roos

Helsingin kaupungin historiatoimikunnan tehtävänä on suunnitella ja valmistaa Helsingin kaupungin historian jatko-osat vuodesta 1945 nykypäiviin ja Helsingin vanhemman historian uudelleen kirjoittaminen. Historiatoimikunta tekee lisäksi muitakin kaupunginhallituksen sille antamia kaupungin historian selvittämiin liittyviä tehtäviä. Tässä artikkelissa kerrotaan Helsingin kaupungin historiakirjoituksen vaiheista ja mitä julkaisuja ilmestyy Helsingin historiasta lähivuosina.

Tieteellistä yleisesitystä Helsingin historiasta alettiin julkaista vuonna 1950, jolloin sarjan kolme ensimmäistä nidettä ilmestyi suomeksi ja ruotsiksi kaupungin 400-vuotisjuhlaan ja neljäs vielä samana vuonna. Ensimmäisen niteen oli pääosin kirjoittanut professori Eino E. Suolahti, ja se käsitteli aikaa kaupungin perustamisesta 1700-luvun alkuun. Toisen niteen kirjoitti filosofian tohtori Eirik Hornborg ja se kuvasi Helsingin historiaa vuoteen 1809. Kaksiosaisen kolmannen osan kirjoittajina oli useita tutkijoita ja sen aikakausi ulottui vuoteen 1875 saakka. Niin ikään kaksiosainen neljäs

Helsingfors stads historiekommitté har till uppgift att planlägga och utarbeta fortsättningen på verket Helsingfors stads historia från år 1945 till vår tid, och att nyskriva Helsingfors äldre historia. Historiekommittén utför dessutom även andra av stadsstyrelsen givna uppdrag för utredning av stadens historia. I föreliggande artikel berättar jag lite om stadens historieskrivning och vilka publikationer om Helsingfors historia som kommer ut de närmaste åren.

En vetenskaplig allmän översikt över Helsingfors historia började utges år 1950, då de tre första banden i serien publicerades på finska och svenska inför stadens 400-årsjubileum, och ett fjärde ännu samma år. Det första bandet, som behandlade stadens grundande och livet i staden i början av 1700-talet var i huvudsak skrivet av professor Eino E. Suolahti. Andra bandet, som handlade om stadens historia fram till 1809, skrevs av filosofie doktor Eirik Hornborg. Tredje bandet i två delar var skrivet av flera olika forskare och den omfattade tidsperioden fram till 1875. Del IV, som likaså bestod

osa, joka kuvaa aikaa 1875–1918, ilmestyi 1955–1956 ja kolmiosainen viides osa, jonka kuvaus ulottuu vuoteen 1945, julkaistiin 1962–1967.

Historiahanke Helsingin kaupungissa sai alkunsa jo vuonna 1912 tehdystä kaupunginvaltuuston päätöksestä, jonka perusteella asetettiin asiantuntijoista koottu historiatoimikunta. Vuonna 1989 historiatoimikunta päätti jatkaa historiateosten sarjaa ja aloittaa vuoden 1945 jälkeistä historiaa esittävien osien jakson.

Ensimmäinen osa uutta sarjaa ilmestyi 1997. Nide käsitteli väestöä (kirjoittaja Oiva Turpeinen), kaupunkisuunnittelua ja asumista (Timo Herranen) ja elinkeinoja (Kai Hoffman). Niteen ruotsinkielinen versio valmistui 2002. Toinen osa valmistui vuonna 2000. Kirja sisälsi kolme kokonaisuutta: suunnittelu ja rakentaminen (Harry Schulman), sosiaaliset ongelmat (Panu Pulma) ja urheilu (Seppo Aalto). Ruotsinnos ilmestyi vuonna 2003. Sarjan kolmas osa ilmestyi vuonna 2002. Laura Kolbe kirjoitti kunnallishallinnosta ja -politiikasta ja Heikki Helin kunnallistaloudesta. Ruotsinkielinen käännös ilmestyi vuonna 2004.

Sarja Helsingin historia vuodesta 1945 jatkuu ja työn alla on historian neljäs ja viides osa. Osa 6 on alkutekijöissä ja tarkoitus on, että se käsittelee taidetta ja kulttuuria.

Helsingin kaupungin historia vuodesta 1945 osa 4:n käsikirjoitus valmistuu alkuvuodesta 2011. Julkaisu on kolmiosainen ja sisältää ...

1. Professori Anna-Maria Åström:

Kaupunkilaisten Helsinki (200 sivua)...

Professori Anna-Maria Åströmin Helsingin kaupungin historian kaupunkietnologisen osan tavoitteena on kaupunkilaisten elintapojen ja kulttuurin urbaanisten ilmenemismuotojen kuvailu voimakkaan kasvun kaudella vuodesta 1945 vuosisadan loppuun.

Kansatieteellisen osuuden lähdeaineistossa on kaksi päätyyppiä. Ensiksikin ovat ne 390 kirjallista vastausta kolmeen kyselyyn, jotka lähetettiin kaupunki-

av två band och som skildrade tiden 1875–1918 utkom 1955–56 och del V i tre band som sträckte sig fram till 1945, utkom 1962–1967.

Initiativet till historieprojektet för Helsingfors stad togs i stadsfullmäktige 1912 och beslutet ledde till att en historiekommitté bestående av experter tillsattes. År 1989 beslöt historiekommittén att stadens historia efter 1945 skulle börja skrivas med nya delar som fortsättning på serien av historieverk.

Första delen av den nya serien utgavs år 1997. Den handlade om befolkningen (skribent Oiva Turpeinen), stadsplanering och boende (Timo Herranen) och näringsliv (Kai Hoffman). Den svenskspråkiga versionen av boken blev färdig 2002. Andra delen blev färdig på finska år 2000. Boken innehöll tre helheter: planering och byggande (Harry Schulman), sociala problem (Panu Pulma) och sport (Seppo Aalto). Den svenska översättningen utkom 2003. Seriens tredje del utkom år 2002. Laura Kolbe skrev om kommunalförvaltning och -politik och Heikki Helin om kommunalekonomi. På svenska utkom delen år 2004.

Serien om Helsingfors historia efter 1945 fortsätter och som bäst pågår skrivandet av del fyra och fem. Del sex är i planeringsskede och skall handla om konst och kultur.

I början av 2011 blir manuskriptet till Helsingfors stads historia efter 1945 del IV färdigt. Publikationen är i tre avsnitt som handlar om:

1. Professor Anna-Maria Åströms avsnitt handlar om stadsbornas Helsingfors (200 sidor)

Professor Anna-Maria Åströms stadsetnologiska avsnitt av Helsingfors stads historia har som syfte att beskriva urbana uttrycksformer för stadsbornas levnadsvanor och kultur under stadens starka tillväxt under 1900-talets senare hälft.

laisten vastattaviksi vuosina 1995–1998. Kyselyt käsitteivät lähinnä 1950-, 1960- ja 1970-lukuja, mutta myös muistojen kirjaamisen ajankohtaa, ts. 1990-luvun keskivaihetta. Aineiston keruuseen tutkijat saivat apua lehdistöltä sekä Helsingin kaupunginkirjastolta, työväenopistoilta ja Helsingin kaupungin tietokeskukselta.

Aineisto käsittää eri näkökulmista selontekoja ja kuvauksia siitä, millaista on ollut elää Helsingissä eri aikakausina.

Vastauksissa on kuvattu kaiken kaikkiaan 44 kaupunginosaa, joista suosituimmat ovat Töölö, keskusta, Kallio, Kamppi, Kruununhaka ja Punavuori, mutta myös monet varhaiset lähiöt ja reuna-alueet ovat löytäneet yksittäiset kuvaajansa.

Professori Åström noudattaa tarkastelussaan kolmijakoon perustuvaa rakennetta. Helsinkiä katsotaan ensiksi kulttuurisena ja rakenteellisena luomuksena puhtaasti ”aineellisesti”, asuinympäristönä ja korostan sitä, kuinka kaupunkilaiset ovat täällä järjestäneet olonsa. Toiseksi kaupunkia tarkastellaan aktiviteettien kannalta eli kulttuuria välittävänä tilana. Tässä näkyvät julkiset paikat ja vapaa-ajanvietto eri vuosikymmeninä. Päättävässä luvussa kuvataan lopuksi kaupunkia kuviteltuna maailmana ja sitä, miten asukkaat samastuvat kaupunkiinsa. Otsakkeiden alta löytyy hyvin arkisia maailmoja, mikäli arjella tarkoitetaan toistuvia, usein rutinoituneita toimia. Jokainen luku lähtee siitä, mitä Helsingillä on eri aikoina ollut tarjottavanaan kaupunkilaisille, mutta kuvaus keskittyy siihen, mitä kaupunkilaiset ovat tehneet ja kokeneet.

Tietyt tärkeät elämämpiirit on jätetty kokonaan pois. Näitä, kuten työpaikkoja ja työelämää yksilötasolla ja Helsinkiä sivistyksen kehtona kouluineen, opetuslaitoksineen ja yliopistoineen, käsitellään kyseisen periodin osalta Helsingin historian vuodesta 1945 muissa osissa. Myös taide ja ”korkeakulttuuri” on jätetty sivuun. Tekijä on keskittynyt profaaniin arkipäiväiseen kulttuuriin, tässä tapauksessa kansanomaiseen kaupunkikulttuuriin. Tarkoitus on saada kaupunkilaisten oma ääni kuuluville.

Källmaterialet för detta etnologiska avsnitt är av två huvudtyper: dels finns 390 frågebrevssvar på tre enkäter som skickades ut till ett urval stadsbor åren 1995–1998. Enkäterna gällde främst 1950-, 1960- och 1970-talet, men även tiden då hågkomsterna upptecknades, alltså medlet av 1990-talet. Forskarna fick hjälp med insamling av materialet av både pressen och Helsingfors stads stadsbibliotek, stadens båda arbetarinstitut och av Faktacentralen.

Materialet innehåller skrivna i hågkomstminnen om hur det varit att bo i Helsingfors under olika tider.

Svar inkom gällande sammanlagt 44 stadsdelar, varav mest om Tölö, centrum, Berghäll, Kampen, Kronohagen och Rödberget, men även många tidiga förorter och randområden fick enskilda beskrivningar.

Professor Åström bygger sin analys på en tredelad struktur. För det första ses Helsingfors som en kulturell och strukturell skapelse rent materiellt, som boendemiljö, med betoning på hur stadsborna inrättat sitt liv här. För det andra granskas staden ur aktivitetssynvinkel, dvs. som ett kulturellt förmedlingsrum. Här framstår offentliga rum och fritidssysselsättning under olika årtionden. För det tredje beskrivs i det sista avsnittet staden som en föreställd värld och hur invånarna identifierar sig med sin stad. Under rubrikerna döljer sig rent vardagliga sfärer, om man med vardag främst avser upprepade ofta rutinmässiga handlingar. Varje avsnitt utgår från vad Helsingfors under olika tider haft att erbjuda stadsborna, men skildringen koncentrerar sig på vad stadsborna gjort och erfårit.

Vissa viktiga livssfärer har helt utelämnats. De har avhandlats i de övriga delarna av historieverket om Helsingfors efter 1945. Det handlar om arbetsplatser, arbetstillfällen och arbetsliv på individnivå och Helsingfors som en bildningens vagga med skolor, läroinrättningar och högskolor. Även konst och ”högekultur” har lämnats bort. Författaren har koncentrerat sig på den profana vardagskulturen, i detta fall alltså folkligt-urbana kulturen. Syftet är att göra stadsbornas egen röst hörd.

Ihmisten kertomuksia kaupungeista on harvoin kerätty menneisyyttä valaisemaan, kuten tässä teoksessa. Sen vuoksi esillä oleva teksti käy dialogia kaiken sen teorian kanssa, joka koskee paikkoja yksilöiden kokemuksina ja elämyksinä, mutta jossa yksilöt usein loistavat poissaolollaan.

2. Professori Laura Kolbe

Tilat ja tapahtumat, monumentit ja muistot: sosiaaliset identiteetit ja kollektiivinen toiminta (100 sivua) käsittelee julkisten rakennusten ja paikkojen käyttöä eri aikoina (100 sivua)...

Pääkaupunkien tutkimisessa avainkysymys on ollut: miten kaupunki ilmentää erityisasemaansa? Miten siinä heijastuvat valtiolliset, poliittiset ja yhteiskunnalliset muutokset? Helsinki nähdään sekä kansallisen politiikan tilana ja kansakunnan symbolina että valtiollisen kontrollin tilana. Eurooppalaiseen pääkaupunkiin on, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, kuulunut asema kulttuurin ja koulutuksen sekä poliittisen intellektuaalisen vaikuttamisen keskuksena. Pääkaupungin kaupunkikulttuuria leimaa tietty fyysinen rakenne, ja niiden sisältämät moninaiset identiteetille välttämättömät symboliset ja semioottiset merkitykset. Jokaisella pääkaupungilla on oma luonteensa ja kertomuksensa. Kertomuksissa on kuitenkin paljon yhteistä. Pääkaupunkia voidaan tutkia kansallisena integraatiotekijänä.

1900-luvun lopulla kaupunkitutkimukseen tuli tilan, erityisesti julkisen tilan merkityksen analysoiminen. Maantieteen ja sosiologian piirissä korostettiin tilallisuutta suhteessa aikaansa sekä yhteiskunnallista vuorovaikutusta osana ihmisen toimintaa ja yhteisön identiteettiä. Tila nousi myös taiteentutkimuksen, maantieteen kuin politiikan tutkimuksen ytimeen; tilan käsitettä on hahmotettu uudesta näkökulmasta. Kun tilallisuus liitetään historiankirjoitukseen, nousee esiin kolmas tekijä: yhteisöllinen ja yksilöllinen muisti.

Helsinkiin sijoittuvat tapahtumat ilmentävät kaupunkilaisten sosiaalisia verkostoja ja niiden muodostumisessa tapahtuneita muutoksia. Sosiaaliin verkostoihin vaikuttaa moni asia, kuten luokka-asema, am-

Det har varit ovanligt att såsom i detta historieverk samla in invånarnas vittnesmål om sina städer. Därför för Åströms text en dialog med all den teori som rör platser såsom de upplevs av olika människor, men där individerna ofta lyser med sin frånvaro.

2. Professor Laura Kolbe

Rum och händelser, monument och minnen; sociala identiteter och kollektiv verksamhet (100 sidor)

I forskning om huvudstäder har en nyckelfråga varit hur staden ger uttryck för sin särställning. Hur återspeglas statliga, politiska och samhällseliga förändringar? Helsingfors ses dels som ett rum för den nationella politiken och som en symbol för nationen, dels som ett rum för statlig kontroll. Den europeiska huvudstaden har, på några undantag när, haft en ställning som centrum för kultur och bildning samt politiskt intellektuellt påverkande. Huvudstadens stadskultur kännetecknas av en viss fysisk struktur och av de mångahanda för identiteten nödvändiga symboliska och semiotiska innebörder som ingår. Varje huvudstad har sin egen karaktär och sina berättelser. Ändå har berättelserna mycket gemensamt. Huvudstaden kan tolkas som en nationell integrationsfaktor.

Mot slutet av 1900-talet kom en analys av rummet, i synnerhet det offentliga rummets, betydelse med i stadsforskningen. Inom geografi och sociologi betonades spacialitet i förhållande till sin tid samt samhällig växelverkan som en del av mänsklig verksamhet och samfundsidentitet. Rummet kom också med i centrum för forskningen om konst, geografi och politik; begreppet rum gestaltades ur en ny synvinkel. Då spacialiteten läggs till historieskrivningen stiger en tredje faktor fram: det kollektiva och det individuella minnet.

Händelser förlagda i Helsingfors ger uttryck för stadsbornas sociala nät och förändringar i hur sådana bildas. De sociala näten påverkas av många saker, t.ex. samhällsklass, yrke, kön, politisk verksamhet eller etnicitet. Rummen i en stad är inte bara passiva ställen utan även väsentliga arenor för kollektiv verksamhet och givare av identitet. Redan i planeringsskedet be-

matti, sukupuoli, poliittinen toiminta tai etnisyys. Tilat kaupungeissa eivät ole passiivisia paikkoja, vaan olennaisia kollektiivisen toiminnan näyttämöitä ja identiteetin antajia. Toriin, katuun, aukeaan tai puistoon on jo suunnitteluvaiheessa ladattu monia toiveita ja merkityksiä. Analysoimalla ryhmäidentiteettejä ja mobilisointumista sekä kollektiivista toimintaa sekä vuorovaikutusta voidaan saada esiin se, miten helsinkiläistä julkista kaupunkitilaa on paalutettu poliittisesti ja kulttuurisesti. Olennaista on taustoittaa kaupungin rooli julkisen tilan kontrolloijana ja toiminnan ylipäinä valvojana.

3. Dosentti Anja Kervanto Nevanlinna Helsingin arkkitehtuurihistoria 1945–2007 (330 sivua)

Kirjan rakenne muodostuu ikään kuin kahdesta sisäkäisestä laatikosta. Sisimpänä ovat neljä kronologista päälukua. Ulompi laatikko sisältää luvun kirjan teemoista ja Helsingistä vuonna 1945. Viimeinen luku ”Helsinki vuonna 2017” sulkee kirjan teemat ja kirjoittaja tarkastelee vuosien 1945–2007 muutoksen kaarta. Koko kirjan läpi kulkee muutama keskeinen teema, joiden kautta Anja Kervanto Nevanlinna haluaa tuoda näkyviin yhteiskuntahistorian ja arkkitehtuurihistorian kiinteään liittymisen toisiinsa Helsingin historiassa. Yksi näistä teemoista on teollisuuden muutos ja teollisuusalueiden ja teollisuus-arkkitehtuurin merkitys Helsingin muodostumiselle vuoden 1945 jälkeen. Toinen teema on hyvinvointivaltion rakentaminen ja siihen liittyvä kaupungin muutos. Kolmas teema on kansainvälisyys, paikallisuus, kansallisuus ja miten ne ilmenevät arkkitehtuurin historiassa. Neljäs teema on menneisyyden ja tulevaisuuden suhde arkkitehtuurissa: historian suhde modernismiin ja moderniteettiin.

Käsikirjoituksessa Anja Kervanto Nevanlinna on moniäänisyyden ja kerroksisuuden tavoittamiseksi käyttänyt suoria lainauksia erilaisilta toimijoilta; ei vain arkkitehtien visioita kuten konventionaalisissa arkkitehtuurihistorioissa, vaan yhtä lailla muidenkin,

häftas torg, gator, parker och platser med många förhoppningar och innebörder. Genom att analysera gruppidentiteter och mobilisering samt kollektiv verksamhet och växelverkan kan man få fram hur det offentliga stadsrummet i Helsingfors har pålats politiskt och kulturellt. Det väsentliga är att gestalta en bakgrund åt stadens roll som kontrollör av det offentliga rummet och högsta övervakare av verksamheten.

3. Docent Anja Kervanto Nevanlinna Helsingfors arkitektoniska historia 1945–2010 (330 sidor)

Bokens struktur påminner om en låda innanför en annan. Den inre innehåller fyra kronologiska huvudkapitel. Den yttre innehåller ett kapitel om bokens teman och om Helsingfors år 1945. Sista kapitlet om Helsingfors år 2017 sluter bokens teman och skribenten analyserar den förändring som skett åren 1945–2007. Genom boken löper några centrala teman med vilka Anja Kervanto Nevanlinna vill föra fram hur nära den samhälleliga historien och arkitekturhistorien är knutna till varandra i Helsingfors. Ett av dessa teman är industrins förändring och industriområdenas och industriarkitekturens roll i Helsingfors gestaltning efter år 1945. Ett annat tema är uppbyggandet av välfärdsstaten och den förändring det innebar för staden. Ett tredje är hur det internationella, det lokala och det nationella tar sig uttryck i arkitekturens historia. Fjärde temat är förhållandet mellan förgånget och nutid i arkitekturen: historiens förhållande till modernism och modernitet.

I manuskriptet har Anja Kervanto Nevanlinna, för att fånga historiens många röster och skikt, använt direkta citat av olika aktörer; inte bara arkitekters visioner såsom inom konventionell arkitekturhistoria, utan även andras röster, t.ex. politikernas, tjänstemäns, redaktörernas, stadsbors, författares och poeters.

politiikkojen, virkamiesten, toimittajien, kaupunkilaisten, kirjailijoiden ja runoilijoiden ääniä.

Helsingin kaupungin historian osan 5 "Tiedon, tiedonvälityksen ja opetuksen Helsinki 1945–2005" tekijänä on professori Martti Häikiö. Työ on aloitettu vuonna 2007 ja työn laajuus on 600 sivua. Kirja on valmis vuonna 2012.

Tämä historiahanke tarjoaa tietoa Helsingin, kaupunkiseudun ja koko metropolialueen innovaatiojärjestelmän ja -ympäristön kehityksestä ja siinä tapahtuneista muutoksista. Se pyrkii vastaamaan kysymykseen, mikä rooli inhimillisellä pääomalla on Helsingin metropolialueen kilpailukyyn kehityksessä ja miten elinkeinopolitiikka on jäsentynyt tietoyhteiskunnan synnyssä ja sen globaalistumisessa. Ennen kaikkea se pyrkii kuvaamaan innovaatiojärjestelmän sisältöjä enemmän kuin sen rakenteita.

Historiantutkimuksen ensisijainen tehtävä on kuvata tietoyhteiskunnan käsitteen sateenvarjon alle kootujen konkreettisten toimintojen syntyä ja kehitystä, ja vasta toissijaisesti pohtia niiden mahdollista yhteyttä tapahtuneeseen talouskasvuun ja yhteiskunnan muuttamiseen.

Rajankäynti kulttuuriteollisuuteen vaatii vielä täsmennystä. Helsinkiä tutkimusohjelmassa halutaan tutkia ICT:n ohella ja siihenkin liittyen kulttuuriteollisuuden ja sisältötuotannon keskittymänä, työllistäjänä ja vaikuttajana. "Kaupunkikulttuurin elävyys ja monipuolisuus sekä kulttuuriteollisuuden aktiivisuus liittyvät läheisesti myös kaupungin kilpailukykyyn. Kulttuuriteollisuus merkitsee kulttuurin luovuuden ja teknisten ja kaupallisten tekijöiden yhteensulautumista. Mukaan lasketaan muun muassa design, arkkitehtuuri, musiikki ja kustannustoiminta. Kulttuuriteollisuus vaikuttaa välillisesti paitsi kaupungissa viihtymiseen, myös kaupungissa asuvien ja työtä tekevien näkemyksiin.

Tässä hankkeessa jatketaan soveltuvin osin niitä aiheita, joita vuoteen 1945 ulottuvassa Helsingin kau-

Helsingfors stads historias del 5 om kunskapens, kunskapsförmedlingens och lärdomens stad 1945–2005 skrivs av professor Martti Häikiö. Arbetet inleddes år 2007, och kommer att omfatta 600 sidor. Boken blir färdig år 2012.

Detta historieprojekt kommer också att ge kunskap om innovationssystemets och -miljöns utveckling i Helsingfors, dess urbana region och hela metropolområdet. Det försöker besvara frågan vilken roll det mänskliga kapitalet haft för Helsingfors metropolområdes konkurrenskraft och hur näringspolitiken formats under informationssamhällets uppkomst och globalisering. Framför allt försöker den beskriva innovationssystemets olika innehåll snarare än dess strukturer.

Historieforskningens främsta uppdrag är att beskriva hur de konkreta åtgärder som ryms under paraplybegreppet informationssamhälle har uppstått och utvecklats, och först i andra hand att begrunda deras eventuella samband med uppnådd ekonomisk tillväxt och samhällelig förändring.

För kulturindustrins del krävs ännu en precisering. Inom forskningsprogrammet vill man förutom – och i anknytning till – ICT studera också Helsingfors som en anhopning av och en arbetsgivare och påverkare inom kulturindustri och innehållsproduktion. En livaktig och mångsidig stadskultur och en aktiv kulturindustri har nära anknytning även till en stads konkurrenskraft. Kulturindustrin innebär en fusion mellan kulturellt skaplyne och tekniska och kommersiella faktorer. Med räknas bl.a. design, arkitektur, musik och förlagsverksamhet. Kulturindustrin inverkar indirekt på trivseln i staden och på vad de som bor resp. arbetar där tänker och tycker.

Projektet för Helsingfors stads historia efter 1945 fortsätter till tillämpliga delar på föregångaren Helsingfors stads historias kapitel om bildning: högskolor, forskningsanstalter, skolväsende, barnträdgårdar, museer, arkiv, vetenskapliga sällskap, kulturföreningar, hembygdsföreningar, kulturstiftelser, fritt bildningsar-

pungin historian (V:2, 1964) luvussa Sivistyselämä käsitellään: korkeakoulut, tutkimuslaitokset, koululaitos, lastentarhat, museot, arkistot, tieteelliset seurat, kulttuurijärjestöt, kotiseutu yhdistykset, kulttuurisäätiöt, vapaa sivistystyö, radio- ja lehdistö, kustannustoiminta ja kirjakauppa.

Pääpaino tässä hankkeessa on tutkimuksen, opetuksen ja tiedonvälityksen sisällöissä: mitä ja miten on tutkittu, mitä ja miten on opetettu, mistä ja miten on puhuttu ja kirjoitettu. Sen lisäksi henkilö- ja oppilasmäärien, virkarakenteiden, rakennusten ja liikevaihtojen kasvun kuvaus on välttämätöntä, vaikkakin toissijaista.

Helsingin vanhempi historia

Historiatoimikunta teki 2000-luvun alussa päätöksen, että Helsingin vanhempi historia kirjoitetaan uudestaan. Tästä vanhemman historian uudelleen kirjoittamisesta on valmistunut dosentti Seppo Aallon ensimmäinen osa Sotakaupunki, Helsingin Vanhankaupungin historia 1550–1639 (400 sivua). Kirja julkaistaan keväällä 2011. Tarkoituksena on että Ruotsin vallan aika esitetään kolmena osana. Ensimmäisen osan lisäksi ilmestyy Helsingin vanhimmasta historiasta osa Vironniemen Helsinki 1640–1747 (valmis alkuvuonna 2012, 400 sivua) ja kolmas osa Helsinki ja Viapori 1747–1809 (valmis 2014, 400 sivua)

Seppo Aallon tavoitteena on uusien näkökulmien ja kysymysten avulla kirjoittaa Helsingille ajanmukainen Ruotsin ajan historia, joka tarkastelee kaupungin menneisyyttä laajasti ja syvällisesti. Tarkoitus on ollut tuoda esiin uusia tulkintoja ja aikaisemmalta tutkimukselta pimentoon jääneitä asioita, eikä vain kuvaillen vaan myös paneutuen syihin ja seurauksiin. Keskeisenä läpi työn kulkevana teemana on ollut Helsingin vaiheiden kytkeminen luontevaksi osaksi laajempaa Itämeren alueen historiaa.

Teoksessa nostetaan etualalle Helsingin kaupungin varhaisten vuosisatojen keskeiset suuret linjat, niiden muutokset ja myös muuttumattomuus, ja avataan perspektiivejä nykyhelsinkiläisille oman kaupunkinsa pit-

bete, radio och press, förlagsverksamhet och bokhandel.

Huvudvikten ligger på innehållet i forskning, undervisning och informationsförmedling: vad man studerat och hur, vad man lärt sig och hur, vad man sagt och skrivit och hur. Dessutom är en redogörelse för antal anställda och elever, tjänstestrukturer, byggnader och omsättningstillväxt nödvändig, om än i andra hand.

Helsingfors äldre historia

I början av 2000-talet fattade Historiekommittén beslut om att uppdatera även Helsingfors äldre historia. Det som hittills blivit färdigt av detta projekt är docent Seppo Aaltos första del om krigsstaden, dvs. Helsingfors gammelstads historia 1550–1639 (400 sidor). Boken utkommer våren 2011. Tanken är att framställa historien under svenska tiden i tre delar. Efter den första boken kommer sedan en om Helsingfors på Estnässkatan 1640–1747 (färdig i början av 2012, 400 sidor) och en tredje om Helsingfors och Sveaborg 1747–1809 (färdig 2014, 400 sidor).

Seppo Aaltos målsättning är att med nya synvinklar och frågor skriva en för Helsingfors tidsenlig historia om svenska tiden, som granskar stadens förflutna på ett omfattande och djuplodande sätt. Tanken är att föra fram nya tolkningar och sådant som tidigare forskning missat, och inte bara skildra utan även analysera orsaker och följder. Ett centralt tema som löper genom hela verket är att se det som hänt i Helsingfors som en naturlig del av Östersjöområdets historia.

Verket lyfter fram de viktiga stora linjerna i Helsingfors tidiga århundraden, hur de förändrats eller hållits oförändrade. Perspektiv öppnas för nutidshelsingforsaren på hemstadens långa historia som på många vis varit inkopplad på internationella händelsekedjor. Samtidigt är tanken att skriva en intressant och rentav spännande (men vetenskapligt grundad) skildring, och inte bara hålla sig till det sedvanliga mönstret för lokala historieverk.

kään ja monin tavoin kansainvälisiin tapahtumavirtoihin liittyvään historiaan. Samalla tarkoitus on kirjoittaa lukijoita kiinnostava ja jännittäväkin (mutta tieteellisesti perusteltu) kertomus, eikä tyytyä vain toteuttamaan tavanomaisen paikallishistorian kaavaa.

Kirjojen 2–3 sisällöt käsittelisivät lähinnä seuraavia teemoja:

Osa 2 Vironniemen Helsingin historia 1640–1747

Helsinki siirretään Vironniemelle. Suurten muutosten aika on ohitse, Itämeri rauhoittuu ja siitä tulee Ruotsin sisämeri. Vakaassa tilanteessa Helsinki pysyy pikkukaupunkina. Suuri Pohjan sota ja venäläisvalloitus rauhoittavat kaupungin. Uudenkaupungin rauhan jälkeen Helsinki menettää entisen tärkeän sotilaallisen merkityksensä, koska Viro siirtyy Ruotsilta Venäjälle. Helsinki ei enää ole kruunulle yhtä tärkeä kaupunki kuin edellisinä vuosisatoina. Jälleenrakennetun kaupungin kauppa on suurissa vaikeuksissa, koska tiivis yhteys Tallinnaan löystyy, vaikka ei katkea, ja muiden kaupunkien porvareiden, etenkin entisten haminalaisten suurkauppiaiden kilpailu ja toimet vaikeuttavat helsinkiläisten elämää ja vievät heiltä mahdollisuuksia vaurastua. Kaupunki kituu. Hävitty hattujen sota ja Ruotsin itärajan siirtyminen Kymijoelle muuttavat sotilaspoliittisia asetelmia. Kruunun huomio kiinnittyy Helsinkiin, koska sen edusta on sopiva paikka linnoituksen rakentamiseksi.

Tässä niteessä on mahdollisuutta keskittyä myös aikaisempaa enemmän ja aikaisempaa tarkemmin kaupunkilaisten elämään, asumiseen, tapoihin, mentaliteettiin ja kielen merkitykseen. Säilyneiden lähteiden määrä kasvaa ja etenkin raastuvanoikeuden pöytäkirjat antavat hyvän pohjan arjen ja myös juhlan tutkimiseen.

Osa 3 Helsinki ja Viapori 1747–1809

Suuri muutos tapahtuu kaupungin historian jokaisella osa-alueella. Viaporin perustamisesta alkaa aika, jolloin linnoituksen vaikutus elvyttää kaupungin kaupan ja talouden ja nostaa sen kulttuuri- ja seuraelämän uudelle tasolle. Tänä aikana luotiin taloudellinen ja kult-

Innehållet i böckerna 2–3 behandlar närmast följande teman:

Del 2 Helsingfors historia på Estnäs 1640–1747

Helsingfors flyttas ut på udden Estnäs. De stora förändringarnas tid är förbi, Östersjön lugnar sig och blir ett svenskt innanhav. I detta lugna läge förblir Helsingfors en småstad. Efter Stora nordiska kriget och den ryska erövringen ligger staden i ruiner. Efter Freden i Nystad förlorar Helsingfors sin forna viktiga militära betydelse i och med att Estland övergår från svenskt till ryskt herravälde. Helsingfors är inte längre så viktigt för kronan som under tidigare århundraden. Handeln i den återuppbyggda staden har stora svårigheter, eftersom kontakterna med Reval (Tallinn) minskar och borgarna i andra städer – främst f.d. fredrikshamniska storköpmän – genom sin konkurrerande verksamhet gör livet surt för helsingforsborna och hämmar deras blomstring. Staden lever på sparlåga. Det förlorade Hattarnas krig och Sveriges östgräns flyttning västerut till Kymmene älv ändrar det militärpolitiska läget. Kronans blickar riktas på Helsingfors, eftersom skären utanför staden erbjuder ett lämpligt läge för en fästning.

I detta band kan man mera och noggrannare än tidigare bekanta sig också med stadsbornas liv och leverne; boende, sedvänjor och mentalitet – och språkets betydelse. Det finns allt mera bevarade dokument att ta fasta på; i synnerhet rådstuvurättens protokoll ger en god grund för studium av vardag – och fest – på den tiden.

Del 3 Helsingfors och Sveaborg 1747–1809

En stor förändring inträdde i alla avseenden i stadens historia: i och med anläggandet av fästningen Sveaborg börjar en tid då fästningens närvaro livar upp handel och vandel i staden och höjer kultur- och sällskapslivet till en annan nivå. Under denna tid skapas den ekonomiska och kulturella grunden för att Helsingfors kan göras till huvudstad i Storfurstendömet Finland. Helsingfors betydelse i riket tilltar, folkmängden växer och borgerskapet blir förmögnare. Helsing-

tuurinen pohja ja edellytykset sille, että Helsingistä oli tuli Suomen suuriruhtinaskunnan pääkaupunki. Helsingin valtakunnallinen merkitys kasvoi, väkiluku nousi ja porvaristo vaurastui. Helsinki oli vieläkin pikkukaupunki, mutta sen arvo kruunulle ja vaikutus ympäristöön yhdistettynä Viaporin merkitykseen oli kaupungin kokoa suurempi. Helsingin ja Viaporin suhdetta on tutkittu vähän ja paljon perustietoa puuttuu sekä kaupungin että linnoituksen kehityksestä.

Helsingin historia 1809–

Syksyllä 2009 historiatoimikunta päätti jatkaa Helsingin vanhan historian kirjoittamista 1809 jälkeisellä ajalla silmälläpitäen Helsingin kaupungin pääkaupungiksi 200-vuotisjuhlallisuuksia vuonna 2012. Teoksen kirjoittaja on professori emeritus Matti Klinge (500 sivua). Tarkoitus on että kirja Pääkaupunki – Helsingin historia 1808–18?? ilmestyy alkuvuodesta 2012 suomeksi ja ruotsiksi. Kirjoittajan tavoitteena on kirjoittaa kertova, narratiivinen, ja rakenteeltaan pääosin kronologinen teos.

fors är ännu en liten stad, men dess värde för kronan och dess inverkan på omgivning kombinerat med Sveaborgs betydelse är större än dess storlek.

Eftervärlden har inte forskat mycket i förhållandet mellan Helsingfors och Sveaborg, och grundläggande kunskap saknas ännu om både stadens och fästningens utveckling.

Helsingfors historia 1809 –

Hösten 2009 beslöt Historiekommittén fortsätta skrivandet av Helsingfors gamla historia efter 1809 med tanke på att staden firar sin 200-åriga huvudstadsstatus år 2012. Verket (500 sidor) skrivs av professor emeritus Matti Klinge. Meningen är att boken om Helsingfors som huvudstad fr.o.m. 1808 skall utkomma i början av år 2012 på både finska och svenska. Författarens syfte är att skriva ett berättande och till strukturen närmast kronologiskt verk.

Kansainvälinen osaava metropoli

Pääkaupunkiseudun koheesio- ja kilpailukykyohjelma PKS-KOKO on osa uutta valtakunnallista alueellisen kehittämisen ohjelmaa KOKO:a, jota toteutetaan vuosina 2010–2013. Ohjelma korvaa vuodesta 2002 toimineen Pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelman. PKS-KOKO:n ohjelma-alueen muodostavat Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen ja Kirkkonummi. Hankekokonaisuuden lähtökohtana on metropolialueen kilpailukykystrategia Menestyvä metropoli.

Valtakunnallisesti KOKO-ohjelman tarkoituksena on tukea strategista kehittämistyötä ja yhteistyötä alueiden sisällä ja niiden välillä. Näin ollen KOKO:n keskeisin tavoite on pyrkimys parantaa kaikkien alueiden kilpailukykyä ja tasapainottaa aluekehitystä. KOKO:n rooli on myös tukea kokonaisuutena kuntien yhteistyötä elinkeino- ja innovaatiopolitiikassa. KOKO:a voidaanakin hyvällä syyllä pitää aidosti koko maan kattava kehittämisohjelmana, sillä siihen osallistuu Suomessa 322 kuntaa manner-Suomen 326 kunnasta. Ohjelma-alueita KOKO:ssa on yhteensä 52.

PKS-KOKO:n erityispiirre on tukea metropolipolitiikan tavoitteita. Erityishuomiota ohjelmassa kiinnitetään huipputasoinen koulutuksen ja osaamisen vahvistamiseen pääkaupunkiseudulla. Ohjelman painopisteiksi on valittu sellaisia lisäarvoa tuottavia teemoja ja toimenpiteitä, jotka eivät riittävässä määrin sisälly jo luotuihin pääkaupunkiseudun strategioihin ja ohjelmiin.

En kunnig internationell metropol

Kohesions- och konkurrenskraftsprogrammet PKS-KOKO för huvudstadsregionen är en del av att det nya nationella regionutvecklingsprogrammet KOKO, som körs åren 2010–2013. Programmet ersätter Stadsprogrammet för Huvudstadsregionen, som pågått sedan 2002. PKS-KOKO gäller området Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla och Kyrkslätt. Utgångspunkten för programmet är metropolområdets konkurrensstrategi Menestyvä metropoli – En framgångsrik metropol.

Nationellt är syftet med programmet KOKO att stöda strategisk planering och samarbete inom och mellan regioner. Sålunda är det centrala med KOKO dess strävan att förbättra alla regioners konkurrenskraft och balansera den regionala utvecklingen. KOKO:s roll är även att helhetsstöd kommunernas samarbete inom närings- och innovationspolitik. Så man kan med fog se KOKO som ett utvecklingsprogram för hela landet, inte minst för att 322 av de 326 kommunerna på det finländska fastlandet är med. Sammanlagt omfattar KOKO 52 programområden.

Det karakteristiska för huvudstadsnejdens delprogram PKS-KOKO är att stöda metropolpolitik. Det handlar mycket om att stärka utbildning och kunnande på toppnivå. Programmet fokuserar på sådana teman och åtgärder som ger mervärde men som ännu inte tillfyllest upptagits i befintliga strategier och program för

PKS-KOKO toteuttaa yleisesti KOKO:n tavoitteita toimimalla seudullisena kehittämissfoorumina metro-polialueen kilpailukystrategian toteuttamisessa. Lisäksi se parantaa kansainvälistä kilpailukykyä edistämällä innovaatioita ja vahvistamalla osaamista pääkaupunkiseudulla. PKS-KOKO konkretisoituu painopisteitä tukevin hankkeina, joita on yhteensä neljä.

Ensimmäinen painopistealue keskittyy innovaatioiden edistämiseen ja osaamisrakenteiden vahvistamiseen seudulla. Kärkihankkeena on Opiskelijametropoli-hanke, joka keskittyy opiskelija-asumisen ja -liikuttamisen ratkaisuihin. Hankkeen tavoitteena on kehittää opiskelija- ja asiantuntijaliikkuvuutta parantamalla kampusten välisiä yhteyksiä ja tehdä pääkaupunkiseudusta entistä toimivampi, viihtyisämpi ja asuttavampi korkeakouluopiskelijoille.

Kohderymänä ovat pääkaupunkiseudun kotimaiset sekä kansainväliset ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijat. Kaksivuotisen hankkeen ensimmäisessä vaiheessa kevään 2010 aikana on kartoitettu nykytilannetta ja kehittämistarpeita kaikkien teemojen osalta. Nykytilan kartoitusta varten järjestetyissä sidosryhmätapaamisissa koottiin opiskelijajärjestöjen, korkeakoulujen, kaupunkien sekä muiden sidosryhmien, kuten kehittämis- ja tutkimusorganisaatioiden edustajia keskustelemaan kehittämismahdollisuuksista. Ideapajoihin haettiin lisäksi virikkeitä kevään 2010 aikana toteutetuilta opiskelijakursseilta. Perustutkinto-opiskelijat ovat käsitelleet hankkeen aiheita myös Aalto-yliopiston Design Factoryssa ja kauppakorkeakoulussa sekä Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa.

Hankkeen toisessa vaiheessa pyritään jalostamaan koettuja tarpeita ja toteuttamaan jatkotoimenpiteitä. Tämä tapahtuu kokoamalla ensimmäisessä vaiheessa saadut ideat ja päättämällä yhdessä sidosryhmien kanssa kehitettävät ehdotukset esimerkiksi pilotoinnin tai selvityksen muotoon. Hankkeen kesto: 2010–2011.

Toinen painopistealue pyrkii osaajien uramahdollisuuksien avaamiseen ja varmistamiseen. Kärkihankkeena on Opinnoista osaajaksi -hanke. Hankkeen taust-

huvudstaden med omnejd. PKS-KOKO arbetar allmänt för KOKO:s målsättningar genom att verka som regionalt utvecklingsforum för efterlevnaden av Konkurrenskraftsstrategin för huvudstadsregionen. Dessutom jobbar PKS-KOKO för bättre internationell konkurrenskraft genom att främja innovationer och stärka kunnandet i huvudstadsområdet. PKS-KOKO konkretiseras i form av projekt som stöder de fyra fokuseringsteman som uppställts.

Det första fokuseringstemat handlar om att främja innovationer och stärka kunskapsstrukturerna i regionen. Spetsprojektet heter Opiskelijametropoli – Studerandemetropolen och inriktar sig på studerandens boende och förflyttning. Idén är att utveckla studerandes och experters rörlighet genom att förbättra förbindelserna mellan olika campus och att därmed göra huvudstadsområdet funktionellare, trivsammare och mera beboeligt för högskolestuderande.

Målgrupp är inhemska och utländska studerande vid yrkeshögskolor och högskolor i huvudstadsnejden. I det första skedet av det tvååriga projektet kartlades våren 2010 dagsläget och vad som behöver utvecklas för alla temans del. För bedömningen av nuläge och utvecklingsmöjligheter ordnades diskussionsträffar för företrädare för studentorganisationerna, högskolorna, städerna och andra samarbetsinstanser såsom olika organisationer för utveckling och forskning. Dessa idékläckningstillfällen fick också intryck från de kurser som hölls våren 2010. Studerande på grundexamensstadiet har också behandlat projektets teman inom Aaltouniversitetets Design Factory och handelshögskola samt inom Statsvetenskapliga fakulteten vid Helsingfors universitet.

I ett andra skede av projektet arbetar man på att precisera upplevda behov och sätta in fortsatta åtgärder. Detta sker genom att sammanställa de idéer man fått under första skedet och att tillsammans med samarbetsinstanser besluta om det som föreslagits utvecklas genom t.ex. pilotering eller utredning. Projektet fortgår åren 2010-2011.

talla ovat kaupunkien kirjavat oppilaitosyhteistyön käytännöt, osaajien riittämättömyys tietyillä aloilla sekä vastavalmistuvien vaikeutunut työllistymistilanne. Työelämä- ja oppilaitosyhteistyömuotojen kehittäminen on tarpeellista myös erilaisten käytäntöjen systematisoimiseksi ja työelämään siirtymisen mallien vakiinnuttamiseksi. Läheinen yhteistyö pääkaupunkiseudun kuntien ja oppilaitosten välillä edesauttaa uusien toimintatapojen luomista ja olemassa olevien hyvien käytäntöjen jakamista, mikä palvelee sekä opiskelijoiden ammatillista kehittymistä ja työllistymistä että laadukasta palvelutuotantoa.

Opinnoista osaajaksi -hankkeen keskeisimmät tavoitteet ovat pääkaupunkiseudun kuntien ja oppilaitosten yhteistyön kehittäminen, osaajien saatavuuden parantaminen, hyvien oppilaitosyhteistyö- ja harjoittelukäytäntöjen tunnistaminen ja jakaminen sekä harjoittelijoiden työllistymisen edistäminen. Hanke etenee siten, että ensimmäisessä vaiheessa on kartoitettu olemassa olevat oppilaitosyhteistyömallit ja tutustuttu muihin alan hankkeisiin. Toisessa vaiheessa keskitytään puolestaan harjoittelujaksoon ja selvitetään joustavia työllistämismenetelmiä. Hanke realisoituu seudullisena pilottihankkeena, joka kohdistuu varhaiskasvatukseen. Ammattiryhmäksi on valittu lastentarhanopettajaksi yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa opiskelevat. Yhteistyössä oppilaitosten kanssa pyritään kehittämään harjoittelun laatua päiväkodissa ja parantamaan lastentarhanopettajien saatavuutta päiväkoteihin. Hankkeen kesto: 2010–2011.

Kolmas painopistealue keskittyy kansainvälisten yritysten ja osaajien asettautumista tukevan palvelukonseptin kehittämiseen. Kärkihankkeena painopistealueella on NoWrongDoor-hanke. Hankkeen tavoitteena on muodostaa yhteistyössä eri toimijoiden kesken seudullisesti koordinoitu palvelukokonaisuus, joka tukee ulkomaisten yritysten ja niiden työntekijöiden, opiskelijoiden, eri asiantuntijoiden sekä heidän perheidensä asettumista pääkaupunkiseudulle.

Kansainvälisten yritysten asettumista ja osaajien pysymistä metropolialueella edistetään rakentamalla

Det andra fokuseringstemat gäller öppnande och säkrande av karriärmöjligheter för kunnare. Spetsprojektet heter Opinnoista osaajaksi – Från student till expert. Bakgrunden är variationen i samarbetet läroinrättningarna emellan i regionen, bristen på experter inom vissa områden och det försämrade sysselsättningsläget bland nyutexaminerade. Utvecklande av samarbetet mellan arbetsliv och läroinrättningar behövs också för att systematisera olika slags praxis och stabilisera modellerna för inträdande i arbetslivet. Nära samarbete mellan kommunerna och läroinrättningarna i huvudstadsområdet främjar nya verksamhetssätt och spridandet av god praxis, vilket i sin tur stöder såväl studerandenas yrkesutveckling och sysselsättande som en högklassig serviceproduktion.

De viktigaste målsättningarna med Från student till expert är att förbättra samarbetet mellan kommunerna och läroinrättningarna i huvudstadsnejden, att förbättra tillgången på experter, identifiera och dela med sig av god samarbets- och övningspraxis vid läroinrättningarna, samt att hjälpa lärlingar med att få arbete. Projektet har i sitt första skede framskridit så, att man kartlagt befintliga modeller för samarbete mellan läroinrättningar och bekantat sig med övriga projekt på området. I det andra skedet fokuserar man på praktiskskedet och klarlägger smidiga sätt att hitta förvärvsarbete. Projektet realiserar som regionalt pilotprojekt med fokus på tidig fostran. Den utvalda yrkesgruppen är de som studerar till barnträdgårdslärare vid högskolor och yrkeshögskolor. I samarbete med läroinrättningarna försöker man utveckla praktiskarbetet vid daghemmen och förbättra tillgången på barnträdgårdslärare för daghemmen. Projektet fortgår åren 2010–2011.

Ett tredje fokuseringstema är utvecklande av ett servicekoncept som stöder internationella företags och experters etablering. Spetsprojektet här heter No Wrong Door. Dess syfte är att skapa samarbete mellan olika instanser för att bygga upp en regionalt koordinerad servicehelhet som gör det lättare att etablera sig för utländska företag och deras anställda med familjer, och för studerande och experter.

pääkaupunkiseudulle sijoittuville ulkomaisille yrityksille ja avainhenkilöille suunnatut kattavat ja seudullisesti koordinoituid ohjaus- ja neuvontapalvelut. Palveluiden kehittäminen tarkoittaa yritys- ja yksilöpalveluiden toimimista yhteistyössä ja sosiaalisten verkostojen hyödyntämistä.

Hankkeen toimenpiteitä ovat nykytilan kartoitus ja kuvaus pohjaksi kehitystoimenpiteille, asiakkaiden tarveselvitys ja kohderyhmäkyselyt sekä palvelukonseptin kehittäminen, palvelukuvaus ja lopuksi mahdollinen tuotteistus. Lisäksi hankkeen osana tehdään kansainvälisten osaajien sosiaalisten verkostojen kartoitus, joka kulmineoituu Jolly Dragon -yhteisöpalvelun verkoston ja palveluiden kehittämisenä. Hanke kokonaisuudessaan toteutetaan vuosien 2010–2011 aikana ja sen vetovastuu on Culminatum Innovationilla.

Neljäs painopistealue painottuu kulttuurienvälisen vuorovaikutuksen, yhteisöllisyyden ja viihtyvyyden lisäämiseen alueella. Kärkihankkeena on Monikulttuurinen johtaminen käytäntöön -hanke (Mukaan!). Hankkeessa keskitytään erityisesti kaupunkitason johtamisen kehittämiseen.

Hankkeen taustalla on se lähtökohta, että monikulttuurisuus on osa nykypäivän työyhteisöjen arkea. Pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteisenä tavoitteena on nostaa maahanmuuttajien osuus kaupungin työntekijöistä vastaamaan heidän osuuttaan kaupungin väestöstä. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää onnistuneita rekrytointeja ja työyhteisöjen toimintatapojen kehittymistä.

Hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet liittyvät esimiesten, työyhteisöjen toiminnan sekä palvelujen kehittämiseen monikulttuurisessa toimintaympäristössä. Hankkeeseen osallistuvat esimiehet valittiin työyhteisöineen kevään 2010 aikana ja valituille yhteisöille tarjotaan esimiesvalmennusta sekä valmennusta työyhteisölle toimintatapojen kehittämiseksi. Hankkeen edetessä pääpaino siirtyy entistä enemmän monikulttuurisuusasioiden juurruttamiseen osaksi normaaleja johtamisen ja esimiestyön prosesseja ja kehittämistä. Hankkeen kesto on vuodet 2010–2012.

Internationella företags etablering och experters bofasthet i metropolområdet främjs genom att bygga upp täckande och regionalt koordinerad vägledning och rådgivning för utländska företag och nyckelpersoner. Utvecklandet av servicen innebär att servicen för företag resp. individer samarbetar och att man drar nytta av olika sociala nätverk.

Åtgärderna i projektet är att som grund för utvecklandet kartlägga och beskriva nuläget, att utreda kundernas behov och göra målgruppsenkäter, utveckla och beskriva servicekonceptet, samt till sist eventuellt ta fram en produkt. Dessutom görs en kartläggning av internationella experters sociala nätverk, med kulminering i utvecklandet av servicenätverket Jolly Dragon. Projektet genomförs som helhet under åren 2010–2011, och det leds av tankesmedjan Culminatum Innovation.

Det fjärde fokuseringstemat är ökad växelverkan, gemenskap och trivsel kulturer emellan i metropolregionen. Spetsprojekt heter Monikulttuurinen johtaminen käytäntöön – Sätt in mångkulturellt ledarskap! Projektet fokuserar i synnerhet på att utveckla ledarskapet på stadsnivå.

Bakgrunden till projektet är att mångkultur är en del av vardagen i dagens arbetsgemenskaper. Ett gemensamt mål för städerna i huvudstadsområdet är att få invandrandelen bland stadens anställda att motsvara invandrandelen bland stadens invånare. För att komma så långt krävs lyckad rekrytering och utvecklande av verksamhetssätten på arbetsplatserna.

Projektets målsättningar och åtgärder handlar om utvecklande av förmännens och arbetsgemenskapernas verksamhet och av servicen i en mångkulturell miljö. De förmän jämte arbetsplatser som deltar valdes ut under våren 2010. De utvalda arbetsplatserna får förmansskolning och vägledning i hur arbetssätten på arbetsplatserna kan utvecklas. Vartefter projektet fortskrider övergår huvudvikten på inrotande av mångkulturaspekter som en del av normalt utvecklande av ledarskap och förmansarbete. Projektet fortgår åren 2010–2011.

PKS-KOKO -ohjelman operatiivinen johto- ja koordinoitavastuu on Helsingin kaupungin tietokeskuksella. Ohjelmaa rahoittavat Työ- ja elinkeinoministeriö, Uudenmaan liitto, Pääkaupunkiseudun kaupungit sekä Kirkkonummen kunta.

Lisätietoja ohjelmasta www.pks-koko.fi.

Det operativa ansvaret och koordineringen av PKS-KOKO sköts av Helsingfors stads faktacentral. Programmet finansieras av Arbets- och näringsministeriet, Nylands förbund, städerna i Huvudstadsregionen samt Kyrksläatts kommun.

Mera om programmet på vwww.pks-koko.fi

Summary in English

by translator Magnus Gräsbeck

Summary by Translator Magnus Gräsbeck
[Quotations are translations from Finnish or Swedish, except Siu-Ming Tam, orig. English.]

Information sharing is something of a main topic in the present issue of Kvartti. Authorities in many countries are latching on to the idea that making official statistics available free of charge to anyone over the Internet is beneficial to the economy. Recent promoters of the idea have included authorities in the United States, the UK and Australia.

As the article on the Helsinki Region Infoshare project by Kaisa Eskola, Ville Meloni and Petri Kola shows, the Helsinki Metropolitan Area is today in the process of introducing the same kind of comprehensive information sharing that Siu Ming Tam describes in his article on the Australian Bureau of Statistics's recent policy.

Kaisa Eskola et al:
“Helsinki Region Infoshare is a development project that initially publishes statistics on the cities of Helsinki, Espoo, Vantaa and Kauniainen [transl. comm.: i.e. the Helsinki Metropolitan Area].and the entire Helsinki Region. The idea is to provide unified information about the area and parts of it free of charge to the public. At the same time, producers and consumers of information are encouraged into closer interaction.

The project sets up a web service to help people find their way to the open information sources quickly and easily. Users can download data and use it for keeping

themselves informed, policy making, applications of their own or for building up entirely new service forms.” Helsinki Region Infoshare is a user driven service.

Siu Ming's article on how the Australian Bureau of Statistics has opened up its information to all is, at the same time, an orientation in the considerations that go with making authority-produced information freely accessible over the Internet. Such aspects are “to charge or not to charge”; to what extent data can be made open and reused, i.e. licensing for the use of data; what framework for the licensing should be applied etc.

The ABS has chosen to adopt the Creative Commons licensing framework. Siu Ming: “By introducing Creative Commons on the ABS website, we are also improving the visibility and potential re-use of ABS material, and demonstrating leadership in the practical application of open access to public sector information. Search engines such as Google, and browsers such as Firefox, allow for filtering by usage rights, based on which Creative Commons licence is carried by the work. By using Creative Commons licensing, we can reach users utilising this feature. Consequently, our implementation of Creative Commons assists in maximising penetration of ABS data to the wider community.”

A general belief in the beneficial effects of information sharing on creativity and innovation is spreading, and practical examples are shown to prove it true. Eskola et al. show, for example, how thanks to information sharing, a map-based web application has been

developed in the UK to help people buy the home of their preference in the Greater London Area by entering their annual income and their desired distance to work.

Information sharing also relates to current regional development programmes such as the PKS-KOKO in the Helsinki Region reported on in our news bulletin “It is very much a matter of strengthening education and knowledge at top level. The programme focuses on themes and measures that add value but haven’t yet been acknowledged by existing programmes and strategies for the capital and its surrounding region.”

One kind of basic information absolutely vital to planning in cities is demographic data. Jeanette Bandel of the Stockholm Office of Research and Statistics USK reports on recent population growth in Stockholm and notes that “Not only in Stockholm is population growing. For a number of years, there has been a ‘renaissance of the city’ in industrialised countries . . . Migration has given a growing surplus these last few years, even larger than in the 1990s when Sweden was in deep economic recession and it was easier to find work in the capital than in the rest of the country. . . In the 2000s, fertility has climbed to unexpected levels in both Stockholm and Sweden as a whole.”

Besides knowledge and skills, functional basic services, too, are seen as important attributes of a successful city today. In their article called “Local differentiation a burden to services”, Annina Ala-Outinen and Eeva-Liisa Broman note that

“Basic services are important not only to welfare but to democracy as well. Residents encounter the city’s organisation at day care centres, schools, health stations and other basic public services. These everyday situations are what the city looks like in the eyes of residents. They are the forum where confidence between residents and authorities is built up. This is where

the city day by day has to prove itself worthy of residents’ trust, even when the working environment rapidly changes.”

Social seclusion is fought in all cities, and schools and youth services are implements in this struggle. Harri Taponen and Vesa Keskinen report on a series of surveys on adolescents’ frequentation of municipal youth centres in Helsinki:

“.. answers regarding what these adolescents wanted to participate in at the youth centres and what activities the youth authorities should organise showed – as also the final “speak your mind” answers – that various forms of sports and exercise are called for. This is an important finding considering worries in Finland that young people get too little physical exercise. The finding also relates clearly to the City of Helsinki’s plan for the welfare of children and adolescents 2009–2012, where one of the objectives is to guarantee every child or adolescent at least one meaningful hobby regardless of the economic situation of their parents.”

Carl-Magnus Roos reports on the work of writing Helsinki’s history and on the various chronicles written to date. “Helsinki City’s History Committee has the mission of planning and organising the writing of the history of Helsinki from 1945 till today, and to write an updated version of Helsinki’s older history. . . A scientific general presentation of Helsinki’s history started being published in 1950, when the first three volumes appeared in Finnish and Swedish in time for the city’s 400th anniversary. . . The history writing projects of the City of Helsinki originate in a Council decision of 1912 and the subsequent appointment of a committee, the History Committee. . . In autumn 2009, the History Committee decided to continue the updating of Helsinki’s old history after 1809, in view of the 200th anniversary in 2012 of the city’s status as a capital.”

KIRJOITTAJAT | SKRIBENTER

JEANETTE BANDEL. Enhetschef vid USK, Stockholm, med ansvar för bl. befolkningsprognoser, utredningar och undersökningar. | JEANETTE BANDEL. Yksikköpäällikkö Tukholman USK:illa vastuualueinaan mm. väestöennusteet, tutkimukset ja selvitykset.

ANNINA ALA-OUTINEN, FM, toimi projektitutkijana tietokeskuksessa. | ANNINA ALA-OUTINEN, fil.mag., verkar som projektforskare vid Faktacentralen.

EEVA-LIISA BROMAN, VTM, toimii projektipäällikkönä sosiaaliviraston hallinto- ja kehittämiskeskuksen kehittämispalveluissa. Vuosina 1996–2008 hän on toiminut URBAN I ja II -yhteisöaloiteohjelmien projektipäällikkönä Helsingissä. | EEVA-LIISA BROMAN, pol.mag., verkar som projektchef vid Socialverkets utvecklingsservice för förvaltning och utveckling. Åren 1996–2008 verkade hon som projektchef i Helsingfors för EU:s samhällsinitiativprojekt Urban I och II.

VESA KESKINEN on tietokeskuksen tutkija ja Kvartti-lehden toimittaja. | VESA KESKINEN forskare vid Faktacentralen och redaktör för tidskriften Kvartti.

HARRI TAPONEN, YTM, työskentelee erityissuunnittelijana nuorisoasiainkeskuksessa. Hänen vastuualueisiinsa kuuluvat tutkimustoiminnan koordinointi, arvioinnit ja johtamisen tukeminen. | HARRI TAPONEN, pol.mag., verkar som specialplanerare vid Helsingfors stads ungdomscentral. Hans ansvarsområden omfattar koordineringen av forskningsverksamheten, utvärderingar och stöd för ledarskapet.

VILLE MELONI työskentelee Forum Virium Helsingissä Helsinki Region Infoshare -hankkeen projektipäällikkönä. Hän vie hanketta eteenpäin yhdessä Helsingin kaupungin tietokeskuksen ja projektissa mukana olevien kaupunkien kanssa. | VILLE MELONI arbetar vid Forum Virium Helsinki som projektchef för projektet Helsinki Region Infoshare. Han för projektet vidare i samarbete med Helsingfors stads faktacentral och de städer som är med om projektet.

KAISA ESKOLA työskentelee Forum Virium Helsingissä viestintäpäällikkönä. Hän on mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa Helsinki Region Infoshare -hankkeen viestintää. | KAISA ESKOLA arbetar som informationschef vid Forum Virium Helsinki. Hon är med om att planera och genomföra informerandet för projektet Helsinki Region Infoshare.

PETRI KOLA työskentelee tutkijana Aalto-yliopistossa. Hän tekee väitöskirjaansa internettoiminnan organisoimisesta ja siihen liittyvästä vuorovaikutussuunnittelusta. | PETRI KOLA verkar som forskare vid Aalto-universitetet. Han arbetar på sin doktorsavhandling om organiserande av internetverksamhet och därtill anknytande växelverksplanering.

SIU-MING TAM, Ph.D, on Australian tilastokeskuksen (Australian Bureau of Statistics) varapääjohtaja. | SIU-MING TAM, Ph.D, är vicegeneraldirektör vid Australian Bureau of Statistics.

CARL-MAGNUS ROOS, FM, toimii erikoistutkijana kaupunginarkistossa, historiatoimikunnan sihteeri. | CARL-MAGNUS ROOS, fil.mag., verkar som specialforskare vid Helsingfors stadsarkiv och är sekreterare för Historiekommittén.

TILASTOJA HELSINGIN SEUDUSTA | STATISTIK OM HELSINGFORSREGIONEN

Koonnut | Sammanställd av:
Sini Askelo & Sirkka Koski

Lisätietoja | Ytterligare information

Tietokeskuksen kirjasto - Faktacentralens bibliotek

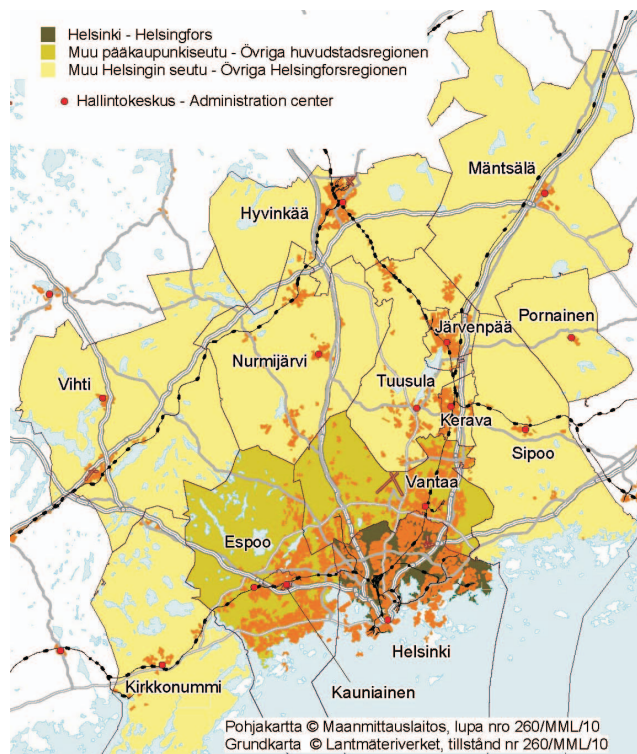
Väestö - Befolkning:
Eeva-Kaisa Peuranen

Kokonaistuotanto - Total produktion:
Leena Hietaniemi

Työllisyys - Sysselsättning:
Minna Salorinne

Asuminen ja rakentaminen
Boende och byggnadsverksamhet:
Maija Vihavainen

Koulutus - Utbildning:
Sanna Ranto

Väestö ja väestönmuutokset Helsingin seudulla tammi–syyskuussa 2010*

Förhandsuppgifter om befolkning och befolkningsförändringar i Helsingforsregionen januari–september 2010*

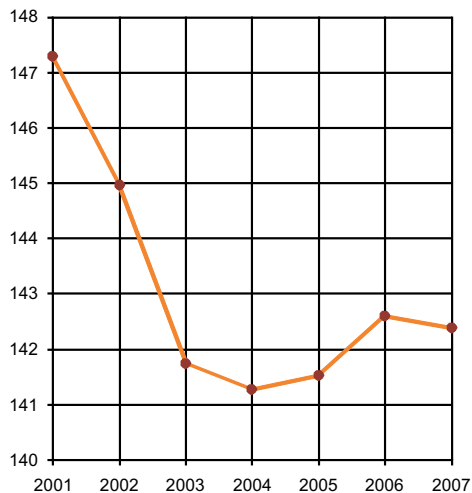
	Syntyneiden enemmyys Födelse- överskott	Nettomuutto - Flytningsnetto		Nettomuutto yhteensä Flytnings- netto totalt	Väestönmuutos Befolkningsförändring		Väkiluku Befolk- ningen 30.9.2010*
		Suomi Finland	Ulkomaat Utlandet		Lkm. - Antal	%	
Pääkaupunkiseutu							
Huvudstadsregionen	4 197	1 171	3 163	4 334	8 531	0,8	1 042 464
Helsinki - Helsingfors	1 286	1 070	1 831	2 901	4 187	0,7	587 537
Espoo - Esbo	1 696	16	744	760	2 456	1,0	246 786
Vantaa - Vanda	1 221	100	556	656	1 877	0,9	199 513
Kauniainen - Grankulla	-6	-15	32	17	11	0,1	8 628
Muu Helsingin seutu	1 415	285	316	601	2 016	0,7	303 449
Övriga Helsingforsregionen	75	106	55	161	236	0,5	45 506
Hyvinkää - Hyvinge	155	-301	77	-224	-69	-0,2	38 639
Järvenpää - Träskända	174	73	41	114	288	0,9	34 121
Kerava - Kervo	284	5	24	29	313	0,9	36 822
Kirkkonummi - Kyrkslätt	102	90	-3	87	189	0,1	19 936
Mäntsälä	168	10	28	38	206	0,5	39 834
Nurmijärvi	35	-10	5	-5	30	0,6	5 097
Pornainen - Borgnäs	90	64	12	76	166	0,9	18 202
Sipoo - Sibbo	177	88	41	129	306	0,8	37 072
Tuusula - Tusby	155	160	36	196	351	1,3	28 220
Vihti - Vichts							
Helsingin seutu yhteensä	5 612	1 456	3 479	4 935	10 547	0,8	1 345 913
Helsingforsregionen totalt							

Lähde: Tilastokeskus
Källa: Statistikcentralen.

Helsingin seudun bruttokansantuote (BKT) käyvin hinnoin

Bruttonationalprodukt (BNP) enligt gängse pris i Helsingforsregionen

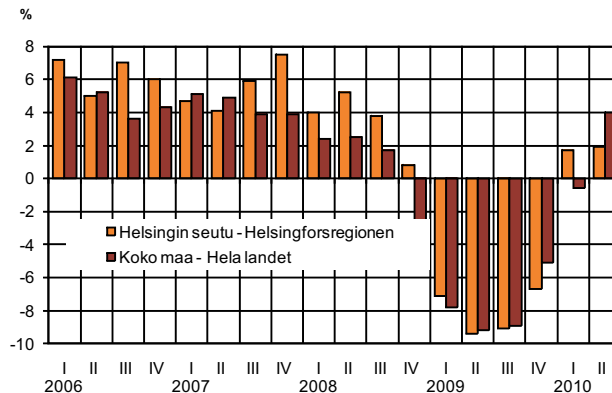
Indeksi, koko maa = 100
Index, hela landet = 100

Lähde: Tilastokeskus, Aluetilinpito
Källa: Statistikcentralen, Regionalräkenskaper

Kokonaistuotannon volyymi, muutos edellisestä vuodesta, %

Total production, förändring jämfört med året innan, %

Lähde: Tietokeskus, Helsingin seudun suunnat
Källa: Faktacentralen, trenderna i Helsingforsregionen

Työpaikat Helsingin seudulla

Arbetsplatser i Helsingforsregionen

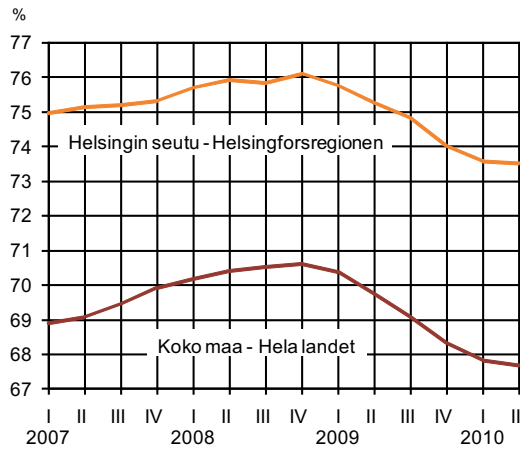
		Helsingin seutu Helsingforsregionen	Osuus koko maasta % Andel av hela landet %	Koko maa Hela landet
2008	I	740 262	29,9	2 473 717
	II	755 473	29,3	2 574 216
	III	749 403	29,2	2 566 413
	IV	757 713	30,2	2 509 244
2009	I	740 835	30,3	2 447 506
	II	743 176	29,8	2 497 315
	III	738 119	29,8	2 476 486
	IV	729 911	30,3	2 407 610
2010	I	728 839	30,5	2 388 409
	II	746 729	30,0	2 485 280

Vuoden 2008 alusta alkaen Helsingin seutu käsittää 14 kuntaa, sitä aiemmat tiedot Helsingin seutu oli 12 kuntaa - Fr.o.m. början av året 2008 definieras Helsingforsregionen som bestående av 14 kommuner, dessförinnan 12 kommuner.

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus
Källa: Statistcentralen, arbetskraftundersökningen

15–64-vuotiaiden työllisyysaste 2007–2010, liukuva vuosikeskiarvo

Sysselsättningsgrad i åldern 15–64-år, 2007–2010, rörligt årsmedeltal

Vuoden 2008 alusta alkaen Helsingin seutu käsittää 14 kuntaa, sitä aiemmat tiedot Helsingin seutu oli 12 kuntaa. Fr.o.m. början av året 2008 definieras Helsingforsregionen som bestående av 14 kommuner, dessförinnan 12 kommuner.

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus
Källa: Statistiskcentralen, arbetskraftundersökningen

Keskittymisaste, Helsingin seudun osuus koko maasta, %

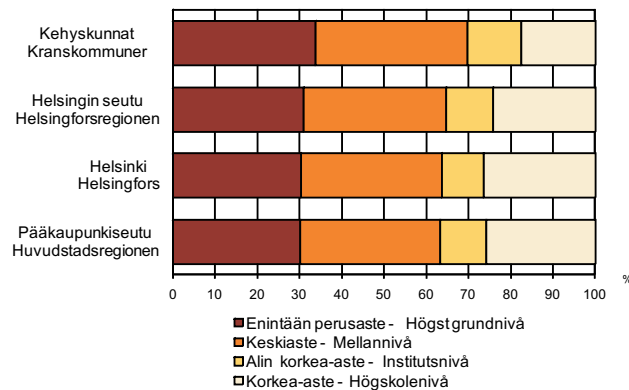
Utvecklingsgrad, Helsingforsregionens andel av hela landet, %

Talous - Ekonomi	%
BKT - BNP (2007)	33,8
Tutkimus-ja kehittämismenot (2008)	40,6
FoU-Utgifter (2008)	
Työpaikat (2009)	30,0
Arbetsplatser (2009)	
Yritysten likevaihto (2007)	43,5
Företagens omsättning (2007)	
Asunnot (2008)	24,1
Bostäder (2008)	
Hyvinvointi - Välfärd	%
Väestö (31.12.2009)	25,0
Befolkning (31.12.2009)	
Maahanmuuttajat, ulkomaan kansalaiset (2009)	48,6
Invandrare, utländska medborgare (2009)	
Toimeentulotuen saajat (2008)	24,4
Mottagare av utkomststöd (2008)	
Lastensuojelu, kodin ulkopuolelle sijoitetut (2008)	30,3
Barnskydd, placerade utanför hemmet (2008)	
Perusterveydenhuollon lääkärikäynnit (2008)	19,9
Läkarbesök inom bashälsövärd (2008)	

Lähde: Tilastokeskus, THL
Källa: Statistikcentralen, THL

Väestön koulutustaso 31.12.2008, 15 vuotta täyttäneet

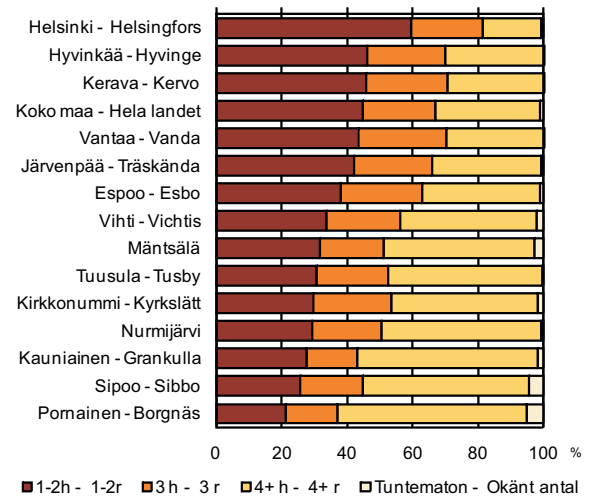
Befolkningens utbildningsstruktur, 15 år och äldre

Lähde: Tilastokeskus
Källa: Statistiskcentralen

Asuinhuoneistojen huoneluku 2008

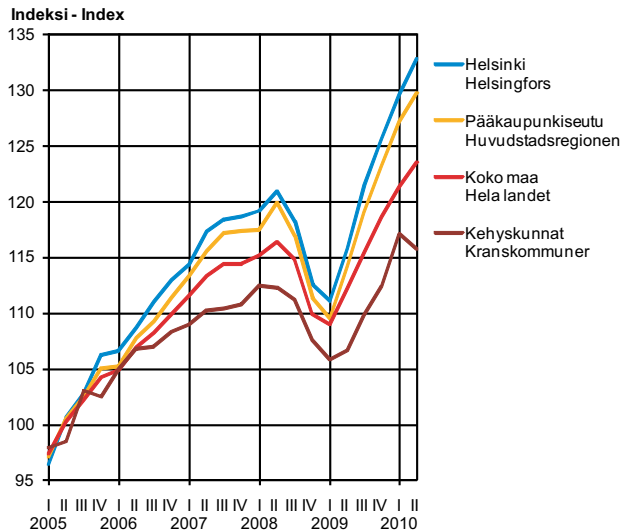
Antal rum i bostadslägenheter 2008

Lähde: Tilastokeskus, ALTIKA
Källa: Statistiskcentralen, ALTIKA

Vanhojen asuntojen hintaindeksi perusvuodelle 2005

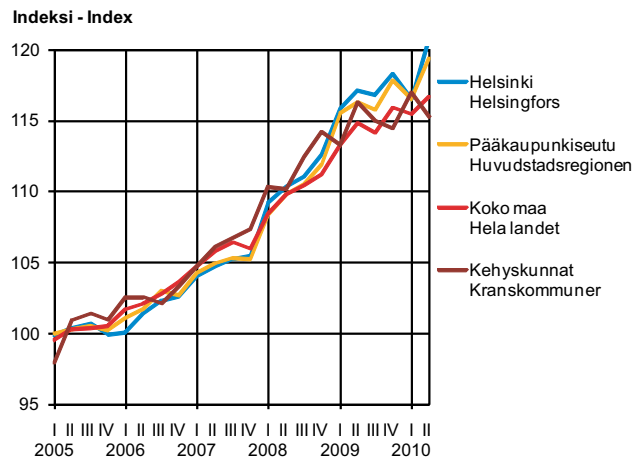
Prisindex för gamla bostäder enligt basåret 2005

Lähde: Tilastokeskus
Källa: Statistikcentralen

Asuntojen vuokrien hintaindeksi perusvuodelle 2005

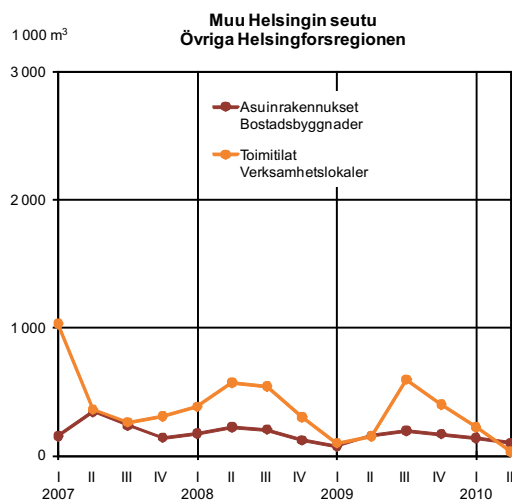
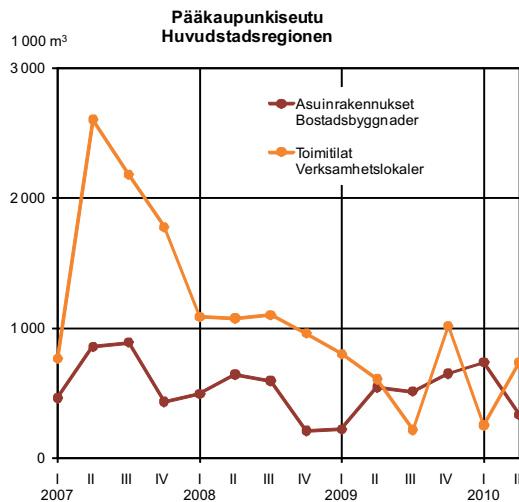
Prisindex för bostadshyror enligt basåret 2005

Lähde: Tilastokeskus
Källa: Statistikcentralen

Aloitettut rakennustyöt pääkaupunkiseudulla ja Helsingin seudulla 2007–2010

Påbörjade byggnadsarbeten i huvudstadsregionen och i Helsingforsregionen 2007–2010

Lähde: Tilastokeskus, ALTIKA
Källa: Statistikcentralen, ALTIKA

KVARTTI 3/2010

Asta Manninen

Laadukkaat tietovarantomme hyvinvointia, kilpailukykyä ja innovaatiotoimintaa edistämään
Våra högklassiga informationsförråd främjar välstånd, konkurrenskraft och innovation

Jeanette Bandel

Demografisk utveckling i Stockholm
Tukholman väestökehitys

Annina Ala-Outinen & Eeva-Liisa Broman

Alueiden eriytyminen vaikeuttaa palvelujen toimintaa
Lokal differentiering krävande för servicen

Kaisa Eskola & Ville Meloni & Petri Kola

Helsinki Region Infoshare – Helsingin seututietoa kaikkien käyttöön
Helsinki Region Infoshare – fakta om Helsingforsregionen för alla

Siu-Mingin Tam

Avoin tilastotieto vahvistaa tietoyhteiskuntaa Australiassa
Öppen statistik stärker informationssamhället i Australien

Vesa Keskinen & Harri Taponen

Helsingin nuorisotoimen asiakaspalaute
Feedback från ungdomsväsendets kunder

Carl-Magnus Roos

Helsingin kaupungin historiikirjoitus, uudet julkaisut 2011–2014
Helsingfors stads historieskrivning, nya publikationer 2011–2014

KVARTTI